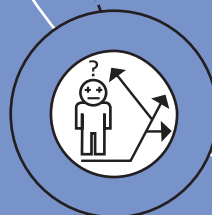

METODIKA PROGRAMU

kariérní poradenství

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

METODIKA PROGRAMU

kariérní poradenství

EDITORŮ:

Lada Šuláková

Daniel Hůle

AUTORSKÝ KOLEKTIV:

Romana Bartůňková

Simona Benešová

Barbara Halířová

Aneta Horová

Daniel Hůle

Ondřej Kolář

Jan Korenc

Pavel Marčík

Petr Mati

Jiří Starý

Lada Šuláková

Rut Veselá

Tato publikace byla vytvořena v rámci projektu Do lavic! – podpora a poradenství, financovaného z prostředků OPVK.

Člověk v tísni, o. p. s.

Šafaříkova 24, Praha 2, 128 00

www.kappo.cz

Vydal Člověk v tísni, o. p. s. v rámci projektu Do lavic!
realizovaného z prostředků OPVK

ISBN 978-80-87456-26-2

OBSAH

1.	TEORIE	9
1.1.	Ideový rámec	9
1.2.	Cílová skupina	10
1.3.	Cíle kariérního poradenství	12
2	PORADENSTVÍ	15
2.1	Individuální práce s klientem a jeho rodinou	15
2.1.1	S jakými subjekty spolupracovat.....	15
	– role rodičů v přímé práci, jak je zapojovat, co očekávat od spolupráce	
2.1.2	Přímá práce s klientem	16
2.1.2.1	<i>Jak a kde získávat klienty</i>	16
2.1.2.2	<i>Co můžeme klientovi nabídnout</i>	18
2.1.2.3	<i>Základní techniky práce s klientem</i>	20
2.1.2.4	<i>Jak a kdy ukončit spolupráci s klientem</i>	21
2.1.3	Retrostipendia	23
	– práce se stipendisty	
2.2	Skupinové aktivity	26
2.2.1	Workshopy.....	30
2.2.2	Nízkoprahový klub.....	43
2.2.3	Pravidelné aktivity.....	44
2.2.3.1	<i>Pravidelnost a nepravidelnost vedení klubových aktivit</i>	44
2.2.3.2	<i>Typy na vhodné skupinové aktivity</i>	46
2.2.3.3	<i>Specifické skupinové aktivity</i>	48
2.2.4	Volnočasové aktivity	55
2.2.5	Tábory, vzorový příklad celotáborové hry MĚSTO	57
2.3	Koordinace dobrovolníků	77
	– manuál práce s dobrovolníkem	
2.4	Síťování, institucionální rámec	80
2.4.1	Vstup pracovníka NNO na ZŠ, navázání spolupráce	80
2.4.2	Nabídka institucím.....	82
2.4.3	Kompetence a pravomoci školy ve vztahu k žákům a rodičům ...	84

3	PRAKTIKÁŘ	87
3.1	Legislativa, nástroje podpory	87
3.1.1	Přehled oborů	87
3.1.2	Školský zákon, základní informace	88
3.1.3	Nástroje podpory	93
3.2	Chronologie školního roku	96
3.3	Užitečné zdroje, informace.....	97
3.3.1	Přehled užitečných webových stránek	97
3.3.2	FAQ	100
4	CASE STUDY	107
PŘÍLOHY		
	– Metodické listy k workshopům.....	119

1 TEORIE

1.1 IDEOVÝ RÁMEC

Společnost Člověk v tísní se při práci se sociálně znevýhodněnými lidmi dlouhodobě snaží akcentovat podstatu problému jednotlivců. Podobně je tomu i v případě Programu kariérního poradenství, kdy se jednotliví kariérní poradci zaměřují na identifikaci problémů svých klientů a pomocí aktivit šitých na míru se snaží situaci těchto lidí zlepšit. Ačkoli je situace řady našich klientů velmi složitá a problémy zasahují řadu oblastí od vzdělání, přes zaměstnanost až po bydlení, při práci kariérních poradců je třeba, prostřednictvím schematizace, zaměřit se na konkrétní cíle. Přístupem, že vše souvisí se vším nakonec zjistíme, že situaci vlastně nelze zlepšit bez splnění celé řady podmínek. A ačkoli se snažíme při práci s klienty stanovit konkrétní a dílčí cíle, je nezbytné uvědomovat si širší kontext životních situací klientů a právě s vědomím řady podmíněností stanovovat cíle spolupráce s klienty.

Při práci kariérních poradců je přitom důležité zohledňovat několik základních pravidel:

- a) **Poradenství místo sloužení** – v posledních letech a zvláště s profesionalizací sociální práce se stále častěji uplatňuje při práci se sociálně znevýhodněnými princip služebnictví, kdy pracovník je postaven do role pasivního služebníka podle přání klientů. Úlohou kariérního poradce je přitom často představovat klientovi perspektivy a pobízet jej ke změně v životní dráze. Kariérní poradce je tak spíše než služebníkem iniciátorem změny.
- b) **Uplatnitelnost je víc než ambice** – při práci s lidmi, kteří pocházejí z jiného sociálního prostředí často zapomínáme právě na sociální kontext těchto lidí a tak své ambice povyšujeme na jedinou správnou cestu a bez ohledu na uplatnitelnost, či naplnitelnost těchto ambicí v daném sociálním prostředí spíše uspokojujeme vlastní ambice místo efektivní pomoci.

- c) Ohleduplnost je základní slušnost** – při kontaktu s lidmi z jiného sociálního prostředí často zapomínáme, že se jedná především o lidi, kteří měli méně štěstí než my a tak z pozice doktora, který léčí nemocné, přestáváme pozorovat, jak málo se naši klienti od nás liší. Nakonec se tito lidé stávají pouze klienty, cílovkou, atd. Vždy je proto potřeba nezapomínat, že kariérní poradce pouze radí lidem, kteří se v současném složitém světě hůře orientují.

1.2 CÍLOVÁ SKUPINA

Základním charakteristickým znakem cílové skupiny Programu kariérního poradenství je sociální znevýhodnění. Toto znevýhodnění má původ především v nízkých kompetencích rodinných příslušníků, především díky nízkému vzdělání. Český vzdělávací systém je ve srovnání se zahraničními systémy charakteristický mírou odpovědnosti za vzdělávání přenesenou na rodinu žáků. Systematická domácí příprava je nezbytnou podmínkou úspěchu žáků v procesu vzdělávání. Míra zátěže rodinných příslušníků žáka je v čase proměnlivá a odvíjí se od míry vzdělanosti populace. Vzhledem ke skutečnosti, kdy v posledních desetiletích neustále dochází ke zvyšování podílu vysokoškolsky vzdělaných lidí, zvyšuje se také míra vzdělanosti populace a to bez ohledu na skutečnost, že část populace ve vývoji vzdělanosti stagnuje. Jedná se především o sociálně nejslabší lidi, kteří vyrůstají v méně podnětném prostředí a nízké vzdělání, respektive téměř žádné vzdělání se zde reprodukuje po generace. Zatímco se nároky na domácí přípravu ze strany pedagogů stále zvyšují, rodiče takto znevýhodněných žáků ani neabsolvovali běžnou základní školu a tak nemohou svým dětem poskytnout požadovanou podporu.

Při posuzování potřebnosti konkrétních klientů a potenciálu intervence jsou nejdůležitější následující tři charakteristiky:

- a) Motivovaný klient** – jedná se o základní podmínku úspěchu spolupráce s klientem. Pokud samotný klient není motivován ke zvyšování kvalifikace, s velkou pravděpodobností takováto intervence ze strany kariérního poradce skončí neúspěchem. V případě, že klient není motivovaný, ale vykazuje znaky potenciálně úspěšného studenta, je možné se v první fázi spolupráce zaměřit na vygenerování samotné

motivace. V případě, že tato fáze nebude úspěšná, nemá smysl v další spolupráci již nad konkrétní zakázkou pokračovat. Pravděpodobnost úspěchu může do jisté míry zvýšit výrazná motivace rodičů žáka, ale ani ta není zárukou budoucího úspěchu. Naopak práce s motivovaným klientem, který nemá v dalším studiu podporu rodičů, smysl má, byť se jedná o hendikep, který snižuje potenciální šanci na úspěch.

b) Nízké kompetence v rodině – na rozdíl od motivovanosti klienta se jedná spíše o vymezení z pohledu potřebnosti. Vždy je důležité se ptát, zda klient intervenci speciálního kariérního poradce opravdu potřebuje, zda by klientova situace bez pomoci poradce byla horší. Základním kritériem proto jsou nízké kompetence rodiny v oblasti vzdělávání svých dětí. Jednoduchým ukazatelem této formy sociálního znevýhodnění je vzdělání rodičů, respektive zákonných zástupců. Pokud mají rodiče zvláštní, popřípadě základní školu, je zřejmé, že v dnešní době mají velice ztížené podmínky k podpoře svých dětí. A to jak v době povinné školní docházky, tak ještě výrazněji po přechodu jejich dětí na střední školu. Ale i v případě, že některý rodič, popřípadě oba rodiče mají vyšší než základní vzdělání, je možné s takovou rodinou pracovat, ale je vždy třeba klást důraz na maximální zapojení rodičů do vzdělávací kariéry svého dítěte.

c) Špatná finanční situace rodiny – podobně jako nízké kompetence se jedná o jednu ze základních charakteristik vypovídající o potřebnosti klienta. Na rozdíl od nízkých kompetencí je však finanční situace méně determinujícím faktorem. V některých bohatších regionech se vyskytují relativně často rodiny, které mají nízké kompetence k podpoře svých dětí v procesu vzdělávání a přesto jsou tyto rodiny relativně dobře finančně zajištěné. Zvláště důležité je nenechat se ovlivnit prvním dojmem při vstupu do domácnosti. Zdánlivě luxusní vybavení je často pořizováno za půjčené peníze, jelikož jde o statusové symboly, jejichž naplňování je pro rodinu velmi důležité. Pokud je však finanční situace rodiny klienta opravdu dobrá, je možné rodině nabídnout alternativní, placené služby jiných organizací. Zvláště pokud jde o doučování, apod. Konkrétní rozhodnutí je však vždy na kariérním poradci.

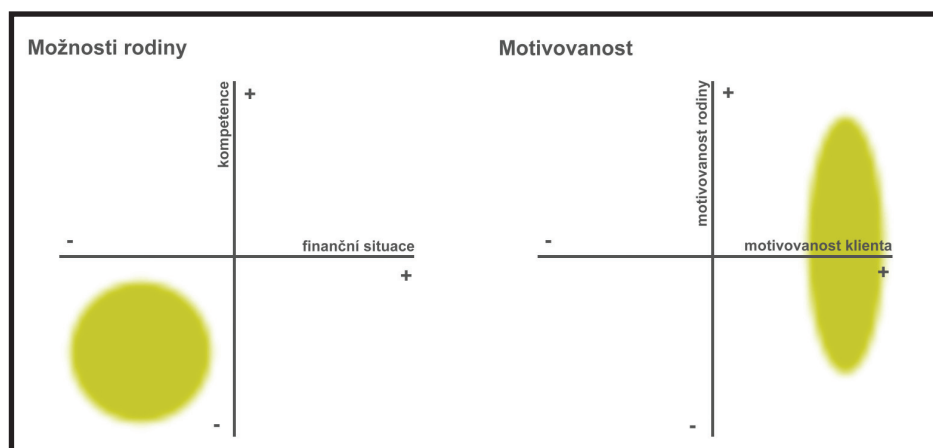
V následujících grafech jsou schématicky znázorněny segmenty klientů dle možností rodiny a motivovanosti rodiny a klienta samotného.

Samozřejmě je možné pracovat i s klienty vyskytujícími se mimo vyznačená pole, ale mělo by se spíše jednat o odůvodněné výjimky. Zatímco v prvním grafu jsou akcentovány faktory kompetentnosti rodiny a finanční situace v podobné míře, ve druhém grafu je motivovanost klienta dominantním faktorem, ve srovnání s motivovaností rodiny.

Schéma: Segmenty cílových skupin dle možností rodiny a motivovanosti rodiny a klienta

1.3 CÍLE KARIÉRNÍHO PORADENSTVÍ A ROLE PORADCŮ

Základním posláním služby kariérního poradenství je prodloužení vzdělávací kariéry nad rámec povinné školní docházky. V ideálním případě je cílem formální zvýšení kvalifikace. Důležité je přitom přistupovat ke každému klientovi individuálně a přihlížet k potenciálu klienta a možnému budoucímu společenskému uplatnění. Vždy je důležité si uvědomit, že klienti pocházející ze sociálně znevýhodněných rodin mají podstatně nižší aspirace, než se kterými se setkává většina kariérních poradců ve svém rodinném prostředí. Přenášení vlastních aspirací na klienta tak představuje jednu ze zásadních chyb, kterých se kariérní poradci zpočátku dopouštějí. Vysoké aspirace mají většinou za následek selhání ve vzdělávacím procesu, jelikož tyto aspirace jsou uměle implantovány klientovi bez doprovodné podpory ze strany rodičů.

Jak již zaznělo výše, hlavním cílem kariérního poradenství je zvýšení formální kvalifikace klientů. Může se jednat o získání výučního listu, maturitu, či vyšší vzdělání, podstatné je však zohlednění budoucí uplatnitelnosti zvolené profese. Při směřování k tomuto cíli je možné stanovit jednotlivé fáze zakončené dílčími cíli. Vždy je však třeba mít na paměti, že vše by se mělo dít postupně. Rychleji či pomaleji směřovat ke zvýšení kvalifikace. Fáze spolupráce s klientem se odvíjejí od individuálního přístupu ke klientovi, nejčastěji však celý intervenční cyklus probíhá následujícím způsobem:

- a) **Identifikace reálné motivace klienta a potenciálu klienta** – prostřednictvím individuálních pohovorů, případně realizace vhodných testů je zjištěno, zda klient opravdu o zvýšení kvalifikace stojí, zda se nejedná pouze o jistou formu proklamace. Dále je zjišťováno, jaké oblasti vzdělávání klient zvládá a jaký obor by byl správnou volbou.
- b) **Zprostředkování konkrétního vzdělávacího oboru** – po identifikaci optimálního oboru je ve spolupráci s klientem vybrána konkrétní nabídka školy, respektive je vybráno více nabídek, ze kterých si klient, případně ve spolupráci s rodiči, vybere školu, kam se přihlásí. S klientem jsou podniknuty kroky, které vedou k úspěšnému přijetí na zvolenou školu, včetně přípravy, přijímacích zkoušek, atd. Dílčího cíle je dosaženo pokud klient uspěje a do školy reálně nastoupí.
- c) **Podpora během studia** – zásadní rolí kariérního poradce je systematická podpora klienta během studia na střední škole. Velká část žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí končí studium během několika prvních měsíců. To je ovlivněno řadou faktorů, především tím, že to není povinné a v rodinách není normou pokračovat po skončení povinné školní docházky. Řada vrstevníků již chodí na brigády a vydělává si peníze, popřípadě chodí ven a v takové situaci řada studentů volí odchod ze školy. Dalším častým faktorem je finanční náročnost kladená na rodiny. Kromě pracovních pomůcek se jedná o zajištění stravování, výdaje s cestováním apod. Většinu těchto rizik by měl klient znát před samotným nástupem do školy. Kariérní poradce by proto měl zjistit, kolik bude stát cestovné, kolik na škole stojí obědy, kolik stojí pomůcky. Důslednou přípravou je tak možné předejít budoucímu selhání. Jedním z nejčastějších fak-

torů, které vedou k předčasnému ukončení studia, jsou hendikepy ve vědomostech. Právě tyto hendikepy by měl kariérní poradce včas odhalit a vhodnou intervencí, například prostřednictvím zprostředkování doučování, by měl selhání předcházet. V ideálním případě by tato podpora studenta měla pokračovat v různé míře intenzity až do úspěšného ukončení školy.

Kromě výše uvedených fází se vyskytuje řada dalších aktivit kariérního poradce, jako například zprostředkování retrostipendia, či jiných finančních podpor rodině, apod.

Jak již zaznělo výše, nejčastějším rizikem je nevhodná volba oboru, popřípadě neodhalené proklamativní motivace u klienta. Proto je nezbytné se na tyto oblasti zaměřovat v počátcích spolupráce s klientem. Zvláště pak přenášení nevhodných, vlastních aspirací na klienta vede většinou zaručeně k neúspěchu. Proto je třeba si uvědomit, že studijní obor či dosažený stupeň vzdělání, který je v přirozeném prostředí kariérního poradce považován za zcela podřadný, může pro klienta představovat maximum možného, navíc může znamenat šanci uplatnit se na trhu práce, kterou by bez takového oboru neměl.

2 PORADENSTVÍ

2.1 INDIVIDUÁLNÍ PRÁCE S KLIENTEM A JEHO RODINOU

2.1.1 S JAKÝMI SUBJEKTY SPOLUPRACOVAT

Petr Matí

Nejprve je nutné si uvědomit, že služba Kariérního a pracovního poradenství je „síťovací služba“. Je skvělé, když se podaří prostřednictvím této služby přizvat ke spolupráci několik dalších subjektů, které budou vzájemně spolupracovat na jedné konkrétní akci.

Kariérní a pracovní poradce se nejčastěji dostane do kontaktu s následujícími subjekty:

ŠKOLY (ZŠ, SŠ, SOU)

Je důležité se napojit na místní školy, neboť ty jsou hlavním spolupracujícím subjektem naší služby. Pro žáky a studenty těchto škol poradce připravuje a realizuje tzv. workshopy.

Dále viz kap. 2.4.1. Vstup pracovníka NNO na ZŠ.

RODIČE DĚTÍ

Je velmi důležité rodiče zahrnout do práce s klienty a tím napomoci celkovému posunutí rodinného prostředí, ve kterém naši klienti vyrůstají. Dobré je zapojit je do různých akcí a hovořit s nimi o jejich dítěti, popřípadě je přímo zapojit do doučování, např. dávat dítěti domácí úkoly a rodiče vést k přímé pomoci dítěti, či kontrole nad splněným úkolem. Celkově jde v tomto případě o podporu rodičovských kompetencí a zodpovědnosti za prospěch svého dítěte.

DALŠÍ SLUŽBY NA POBOČCE ČVT

Mnohdy lze spojit naše aktivity s aktivitami dalších kolegů regionál-

ních poboček. Vzniká tak síť vnitřních služeb, což je velmi přínosné pro práci s celými rodinami.

TSP A OSPOD MÍSTNÍHO MĚÚ

Tyto služby městských úřadů také poměrně často realizují různé pobytové či zážitkové akce s dětmi a mládeží ve spolupráci s místními školami. Je dobré na nich spolupracovat pro rozvoj místně příslušné důvěry a spolupráce. Pro děti a mládež je vhodné vidět, že dokážeme spolupracovat dohromady.

NZDM A OSTATNÍ ZAŘÍZENÍ PRO DĚTI A MLÁDEŽ

Je dobré rozvíjet i spolupráci s jinými subjekty, které mají za cílovou skupinu děti a mládež. Přinášet k nim nápady, systémy našich workshopů, učit je tyto workshopy realizovat s naší podporou či bez nás. Pomáhat tak celkově práci s cílovou skupinou i dalším zařízením, které zastřešují jiné organizace.

Dále viz kap. 2.4. Síťování, institucionální rámec – co můžeme nabídnout institucím.

2.1.2 PŘÍMÁ PRÁCE S KLIENTEM

Romana Bartůňková

2.1.2.1 Jak a kde získávat klienty

KLIENTY PRO PŘÍMOU PRÁCI LZE ZÍSKÁVAT NA ZÁKLADĚ:

- a) **doporučení od jiných služeb PSI (TSP, SAS, PV)** – Informováním kolegů z ČvT o svých kompetencích a službách, může kariérní poradce navázat na již probíhající intervence v rodinách spolupracujících s TSP (terénními sociálními pracovníky) nebo SAS (pracovníky Sociálně aktivizační služby). Jeho kolegové v jiných službách ho mohou nasměrovat na dospívající klienty, tj. děti svých dospělých klientů, blízké známé apod. Mohou kariérnímu poradci rovněž navrhnout vhodné žadatele o stipendium. Také koordinátoři PPV (Programu

podpory vzdělávání), kteří doučují v rodinách nebo koordinují práci doučujících dobrovolníků, reflektují situaci v rodině a mají poměrně blízký vztah nejen s konkrétním doučovaným dítětem, ale i jeho staršími sourozenci.

b) **kontaktu se školami** – Informováním o nabízených službách kariéřním a pracovním poradcem, jež probíhá v rámci návštěvy školy, rozesíláním informací mailem nebo distribucí letáků, lze získat následné doporučení učitelů a výchovných poradců pro spolupráci s potenciálním klientem.

- na **ZŠ** půjde zejména o pomoc s podáním přihlášky na **SŠ** a motivování v dalším studiu, doučování, zprostředkování návazných odborných služeb.
- na **SŠ** osloví učitelé kariéřního poradce zvláště ve věci poskytnutí podpory stávajícímu studentovi v dokončení studia, získání stipendia a rovněž zprostředkování případného doučování.

Je nutné informovat školy o programu KAPPO komplexně, vyjasnit kompetence kariéřního poradce, definovat rámec pro poskytování služeb poradce a zdůraznit zejména možnost individuální práce s klientem a její podobu.

c) **Pořádání workshopů ve vybraných institucích** – (školy, zařízení pro děti a mládež, NZDM, SVP atd.). Rovněž v rámci nabízených autorových workshopů (C'est la vie, Ghettout, Šikmá plocha, Slam poetry, Finanční gramotnost atd.) je možné informovat o našich službách a získat tak nové klienty nebo možné žadatele o stipendia. To lze uskutečnit jak na začátku workshopu před uvedením aktivity, tak i na jeho konci za předpokladu, že nám zbývá čas a účastníci workshopu jsou ještě soustředění. Nejúčinnější bývá kontakt s potenciálními klienty např. při workshopu typu Slam poetry nebo deskové verzi hry C'est la vie, při nichž dochází k bližšímu kontaktu a otevírání problematických témat, ve většině případů bez přítomnosti učitele, který by interakci mezi námi a potenciálním klientem mohl spíše komplikovat.

Dále viz kap. 2.2.1 Workshopy.

- d) **volnočasových aktivit a táborů** – V rámci kariérního a pracovního poradenství mohou probíhat nejrůznější volnočasové aktivity, od pravidelných klubů po jednorázové akce kulturního, společenského či sportovního charakteru. Zde se otevírá další prostor ke kontaktování potenciálních klientů. Kariérní poradce motivuje své klienty nejenom v oblasti vzdělávání, ale vede je i ke smysluplnému trávení volného času. Za tímto účelem sjednává pro své svěřence kontakty na instituce, které nabízejí nejrůznější zájmové kroužky, pomáhá klientům s těmito institucemi komunikovat, sjednává pro ně cenové zvýhodnění atd. Nabízí možnost využívat NZDM v regionu. Dle svých možností také podobné aktivity organizuje.

Specifickým produktem kariérního poradenství v PSI společnosti Člověk v tísni jsou letní tábory pro mládež založené na principu zvyšování kompetencí v pracovních oblastech. Jde o simulaci reálného života a upevňování pracovních návyků.

Dále viz kap. 2.2.4 Volnočasové aktivity a kap. 2.2.5 Tábory.

- e) **programu stipendií** – Kariérní poradce aktivně vyhledává možné žadatele o stipendium ve svém regionu nebo lokalitě. Úspěšní žadatelé o stipendia automaticky přecházejí pod jeho patronát. Pravidelným kontaktem se stipendisty a jejich zákonnými zástupci pomáhá poradce udržovat motivaci klientů dokončit školu, odkazuje je na další služby. Velmi často se přes stávající stipendisty naváže na další potenciální klienty nebo nové žadatele o stipendium.
- f) **zpětné vazby od veřejnosti** – Distribuce informací o programu kariérního a pracovního poradenství prostřednictvím e-mailů a letáků v neziskovém sektoru, v rámci preventivních programů, veletrhů sociálních služeb apod.

2.1.2.2 Co může kariérní poradce klientovi nabídnout

PORADENSTVÍ

- Poskytování komplexních informací, tzv. informační servis, tyto informace se většinou týkají oblasti předprofesní přípravy (nabídka

vhodných oborů návazného studia, možnosti rekvalifikace v regionu, ...), ale může se jednat v podstatě o cokoli z reálného života, co klienta zajímá a potřebné informace mu schází;

- individuální konzultace k otevřené zakázce (např. výběr dalšího stupně vzdělání, rekvalifikace a další faktory ovlivňující kariérní postup klienta);
- podporu při rozhodování (stanovení reálných cílů dle kritérií SMART, vytvoření osobní bilance, zmapování silných a slabých stránek, zvažování příležitostí a rizik, ...);
- konzultace v rodině spolu s dalšími členy domácnosti, někdy i medicí mezi klientem (respektive jeho oprávněnými zájmy) a jeho rodiči či dalšími rodinnými příslušníky;
- asistenci při legislativních úkonech a jejich zvládnání (získání formulářů, vyplnění, nácvik vyplňování přihlášky apod.);

ZPROSTŘEDKOVÁNÍ

- kariérní a pracovní poradce může klientovi poskytnout chráněný prostor s možností využití PC pro vyhledávání informací či komunikaci prostřednictvím Internetu, k sepsání dokumentu, telefon;
- možnost zprostředkování spolupráce s další institucí a odborníky, zprostředkování návazné péče (školy, volnočasová zařízení, rekvalifikace, pracovní agentury, NZDM, PPP, SVP, SPC, poradny pro rodinu manželství a mezilidské vztahy, ...);
- smluvení schůzek;

DOPROVOD

- poradce může klientovi nabídnout doprovod do institucí a společné jednání na místě v zájmu klienta (popřípadě za klienta – pokud to sám klient vyžaduje a je to možné); lépe je však vést klienta k vlastní zodpovědnosti a svou přítomností ho podpořit při vyjednávání toho, co potřebuje;

VOLNOČASOVÉ AKTIVITY

- Možnost využití či zapojení se do volnočasových aktivit nabízených organizací;
- realizace aktivit, které vedou k rozšíření individuálních znalostí a kompetencí klienta (exkurze, workshopy atd.).

MENTORING

Je forma komplexní podpory klienta vedoucí k jeho osobnímu rozvoji a zvyšování jeho efektivity a úspěšnosti v životě. Většinou mívá podobu dlouhodobého doprovázení klienta v časově vymezeném výseku jeho života (optimálně po celou dobu jeho dospívání) a využívá rozmanité způsoby podpory jeho iniciativy. Mentoring je „běh na dlouhou trať“ a od poradce vyžaduje určité osobnostní kvality a profesní dovednosti (minimálně reflexivní naslouchání). Mentor se pro svého klienta postupně stává vzorem a vztah mezi nimi musí být dlouhodobě založen na vzájemné důvěře.

2.1.2.3 Základní techniky individuální práce s klientem

Aneta Horká

Kariérní poradce by měl být citlivý k rozhodnutí a potřebám klienta, měl by respektovat klientovy názory, ale zároveň by měl být schopný mu vhodnou formou otevírat obzory a poskytnout informace o možnostech, které může klient využít.

Při individuální práci s klientem bychom měli mít stále na paměti několik zásad:

- a) Klient se rozhoduje sám za sebe, má vlastní názory, hodnoty, priority.
- b) Respektujeme klientovo rozhodnutí, ať už je jakékoli. (Klient je největší expert na svůj život.☺).
- c) Klienta nikdy do žádného kroku spolupráce nenutíme, a to i když si myslíme, že by tento krok byl správný.

- d) Klientovi (a jeho rodičům) nabídneme vždy více možností řešení jeho zakázky (seznam středních škol, přehled oborů,...) a samotného ho necháme zvolit jednu z předložených variant.
- e) Klademe důraz na aktivní spolupráci a samostatnou činnost klienta (psaní strukturovaného životopisu, samostatné vypracování domácích úkolů, telefonování).

2.1.2.4 Jak a kdy ukončit spolupráci s klientem

Aneta Horká, Barbara Halířová

Níže uvedené důvody pro ukončení spolupráce záleží na individuálním posouzení případu poradcem. Obecně se ale dá říct, že byste se měli nad ukončením spolupráce zamýšlet, pokud pozorujete jeden nebo více z následujících signálů:

Klient nespolupracuje

- Klient nechodí na domluvené konzultace – bez omluvy (nepsané pravidlo 3 x a dost!).
- Neplní opakovaně úkoly zadané v rámci spolupráce s kariérním a pracovním poradcem, neuvádí pravdivé informace o situaci v rodině (které výrazně ovlivňují chod služby), ve škole (známky, časté absence, úkoly) – jinými slovy lže.

Klient je agresivní

- Při nesouhlasu s postupem poradce reaguje nepřiměřeně (individuální posouzení vykonavatelem služby).

Klient nekomunikuje

- Nereaguje na vzkazy, telefonáty, sms, e-maily.
- Důležitou součástí služby je zpětná vazba od klientů, kteří by sami měli projevit snahu při řešení své zakázky a **aktivita by měla vycházet rovněž z jejich strany** (telefonát, e-mail, sms, domluva

na spolupráci, přímá spolupráce na zjišťování či dohledávání informací, osobní angažovanost).

Klient nemá o nabízenou službu zájem

- Klient přestane mít o službu zájem a sám spolupráci ukončí.

Klient se dopustil trestné činnosti nebo se na ní podílel

- Individuální posouzení závažnosti činu či důvodu konání.

Klient již nabízenou službu nepotřebuje

- Situace se studiem je stabilizovaná, klient přestoupil na střední školu a studuje samostatně bez větších komplikací.
- Klientovy kompetence jsou natolik posíleny, že situaci zvládá řešit sám a bez pomoci.
- Klient je seznámen s možností znovu využít v případě potřeby služby kariérního a pracovního poradenství.

Ukončení spolupráce ze strany rodičů (nezletilý klient)

- Rodiče si nepřejí pokračovat ve spolupráci i v případě, že klient stále spolupracovat chce.

Opětovné navázání spolupráce po ukončení poskytování služby ze strany poradce

- Zpřísnění pravidel spolupráce.
- Sepsání individuálního plánu s jasně vymezenými cíli a postupy (trojstranná písemná dohoda s podpisem všech zúčastněných stran – klient, rodiče, poradce).

!!! Kariérní a pracovní poradce má kdykoli možnost přerušit poskytování služby na určité období na základě individuálního posouzení situace (forma sankce).

2.1.3 RETROSTIPENDIA

Romana Bartůňková

Stipendia jsou účinným motivačním nástrojem kariérního poradenství. V mnoha případech bývá dospívající, který již absolvoval povinnou školní docházku, nucen k tomu, aby přispěl do rodinného rozpočtu. Pravidelný příjem ze stipendia alespoň částečně saturuje rodinnou finanční situaci, zlepší se tím i podmínky stipendisty pro úspěšné absolvování studia. Tím, že rodina začne pravidelně komunikovat s kariérním poradcem, je šance, že se zvýší nejen status stipendisty v rodině, ale vzdělání u rodiny získá potřebné body v žebříčku hodnot.

PRÁCE SE STIPENDISTY V KROCÍCH

Krok 1

Monitoring – nacházet vhodné uchazeče a šířit informace o stipendiích lze prostřednictvím:

- spolupráce s ostatními službami TSP, SAS a PV,
- nabízení možnosti stipendijní podpory ve školách (ZŠ a SŠ),
- workshopů ve školách a organizacích pro děti a mládež,
- volnočasových aktivit,
- šíření informací směrem k veřejnosti.

Dále viz kap. 2.1.2 Přímá práce s klientem, Jak získávat klienty.

Krok 2

Schůzka ještě před podáním žádosti je ideální možností získat osobním kontaktem co nejvíce informací o žadateli a jeho rodině. Je-li však žadatelů mnoho, lze žádosti pouze shromažďovat a případné nesrovnalosti řešit telefonicky nebo po e-mailu či prostřednictvím informací od třídního učitele ve škole, kde žadatel studuje nebo přímo od rodičů žadatele.

První schůzky s potenciálními žadatelí

- Odehrávají se po předchozí dohodě buď návštěvou žadatele (nezletilí v doprovodu rodičů) v kanceláři kariérního a pracovního poradce, ve škole (na doporučení učitele) nebo přímo v rodině.

a) Zjišťování situace:

- ročník a obor studia, výsledky studia, docházka, motivovanost studenta dokončit školu,
- v rodině zjišťujeme: primárně – vzdělání a situaci rodičů (zda se např. jedná o samoživitele atd.), sekundárně – možnosti rodiny poskytnout stipendistovi vhodné zázemí pro studium, členové rodiny a jejich vztahy, potřeby (případné kolizní záležitosti předat TSP, případné potřeby doučování koordinátorům PV).

b) Vyplnění formuláře Žádosti o stipendium:

- pozornost věnovat případným odchylkám od podmínek udělení stipendia, dohledat procenta zameškaných hodin vzhledem k celkovému počtu hodin za pololetí – nutné komunikovat se školou.

Krok 3

Kompletace žádosti a její odeslání

- K vyplněné naskenované žádosti připojit i scan pololetního vysvědčení aktuálního školního roku a poslat elektronicky a kopie i fyzicky koordinátorovi stipendijních programů,
- vyčkat na vyjádření komise,
- po jejím verdiktu informovat žadatele o tom, zda bude podpořen.

Krok 4

Po úspěšném zařazení do seznamu podpořených žadatelů vyplnit s novým stipendistou a jeho zákonným zástupcem Smlouvu o udě-

lení stipendia a stanovit klíčové (odborné) předměty, týkající se jeho oboru studia následující školní rok. Tyto předměty budou dále sledovány společně s dalším prospěchem na závěrečném vysvědčení. Ve smlouvě se žadatel zavazuje k řádnému plnění podmínek a je upozorněn na sankce, které z případného nedodržení podmínek vyplynou. Sankce spočívají v pozastavení nebo ukončení vyplácení stipendia.

Krok 5

Výplaty stipendií – schůzka klienta a jeho rodičů/e s poradcem, výplata stipendia proti dokladům o zaplacení nájmu nebo jiných plateb nutných pro chod rodiny. Stipendium může být vyplaceno i formou složenky (záleží na konkrétním donátorovi stipendia).

Krok 6

Nejméně jednou měsíčně dojde ke kontaktu poradce se stipendistou nebo s jeho zákonným zástupcem, většinou v době výplaty stipendia a předávání dokladů. Vždy bychom se měli alespoň krátce informovat o školních výsledcích a situaci studenta ve škole, upozornit na nutnost dodržovat ve smlouvě stanovené podmínky. Nejméně 4x ročně (v období před dvěma čtvrtletními, pololetní a závěrečnou klasifikací) poradce kontaktuje školu pro ověření dodržování podmínek pro udělování stipendia žadatelem. Škola je dopředu informována o tom, kdo z jejich studentů stipendium pobírá a disponuje kontaktem na poradce pro případnou komunikaci.

Krok 7

Pokud žadatel prokazatelně nedodržuje podmínky pro vyplácení stipendia, je vyzooměn koordinátor stipendijního programu a vyplácení stipendia je žadateli pozastaveno nebo ukončeno. Při znovuobnovení vyplácení poté, co byly odstraněny překážky na straně klienta (např. nedodání účtů), klient nezíská zpětně peníze za dobu, po kterou bylo vyplácení pozastaveno.

Krok 8

Pokud stipendista plní všechny podmínky, vyplácení stipendia plynuce přechází z 2. do 3. ročníku u žadatelů z maturitních a H-oborů

a není třeba s nimi vyplňovat další žádost. Žadatelům z E-oborů je stipendium vypláceno pouze 1 rok, pokud zažádají v průběhu studia o přestup do H-oboru, mohou o stipendium žádat znovu.

2.2 SKUPINOVÉ AKTIVITY

Lada Šuláková

V této kapitole se zaměřím na obecnou charakteristiku skupinových aktivit a jejich možné rozdělení. Rozdělím je na skupinové aktivity pravidelné a jednorázové a vysvětlím si jejich možné výhody a nevýhody. Dále bude následovat přehled jednotlivých workshopů „z autorské dílny KAPPO“ a metodický návod pro jejich realizaci. Kapitola také nabídne typy na vhodné skupinové aktivity (ať již vysoce strukturované nebo spíše s volnočasovým zaměřením) a doporučí vhodnou odbornou literaturu. Na konci kapitoly se alespoň stručně zmíním o pobytových výjezdech a letních táborech, které představují specifickou formu skupinových aktivit.

Pojem skupinová aktivita je poměrně široký a dá se do něj zahrnout v podstatě celá pestrá škála aktivit pro tři a více osob. Může to být opravdu cokoli, od táborové „etapovky“ po vysoce strukturovanou podpůrnou skupinou s prvky psychoterapeutických technik, záleží na fantazii, odvaze, osobní zdatnosti a reálných možnostech toho kterého poradce. Z hlediska programu KAPPO se je pro lepší orientaci a přesnost rozdělím dle několika kritérií.

Z HLEDISKA ČASTOSTI (tj. jak často, kdy, v jakých intervalech)

- **skupiny jednorázové** (např. tematicky zaměřený workshop, turnaj, soutěž, v tomto složení se setkáváme pouze jednou);
- **pravidelně se opakující skupiny**, v nichž je možné vysledovat určitou míru **skupinové dynamiky**, mohou být **uzavřené, polouzavřené či otevřené** a mohou se scházet v různých časových intervalech a být tematicky zaměřené (např. na problematiku sociálně patologických jevů či orientace na trhu práce);

- **komunitní setkání pracovníků s klienty** v rámci dané služby (např. tzv. „parlament“ v Nízkoprahovém centru Na Předměstí, regionální pobočka Bílina);
- **skupinové aktivity v rámci pobytových výjezdů** – zážitkové a poznávací akce/hry, táborové soutěže, organizované výlety;

PODLE TYPU ÚČASTNÍKŮ

- skupinové aktivity **s klienty dané služby či zařízení**, tj. ty „co jsou u nás v baráku“ – všechny možné zájmové dílny (breakdance, hip-hop, míčové hry, hudební kapela, dramatická dílna, ...);
- skupinové aktivity **s žáky, studenty a klienty „odjinud“** – typicky např. C'est la vie, dramatický seminář pro žáky SŠ, vzdělávací seminář pro studenty SŠ, VOŠ, VŠ; pro aktivity KAPPO je typické, že se rozšiřují směrem ven a navazují spolupráci s ostatními subjekty, především se ZŠ – optimální je v tomto směru nastavit dlouhodobou spolupráci s jednotlivými školami a skupinové aktivity spolupořádat;

PODLE POČTU ÚČASTNÍKŮ

- za skupinovou aktivitu je možné považovat i klub s aktuální kapacitou **20 klientů**;
- nebo zážitkovou akci i s přizvanými rodiči, kde je možná účast **50 a více osob**, pozn. za rekordní počet (a zároveň i za příklad špatné praxe) považují realizaci zážitkové akce, při níž bylo v prostoru tanečního sálu přítomno kolem 90 osob!!! – vždy si ohlídejte max. kapacitu skupinové aktivity podle reálného personálního zajištění aktivity (NZDM mají toto např. ošetřené ve vnitřních předpisech);
- skupinovou aktivitou může být i taneční dílna, kterou vede jedna z klientek a učí další dvě taneční sestavu, tj. celkový počet **3 účastníci**;
- optimální počet, který nejvíce odpovídá představě o skupinové práci, je v rozmezí **10 – 15 účastníků (v prostoru s odpovídajícím zázemím)**, v tomto počtu také nejlépe funguje skupinová dynamika;

PODLE MÍRY STRUKTUROVANOSTI MŮŽEME DÁLE ROZLIŠOVAT

- **vysoce strukturované** – např. pravidelná setkání podpůrné skupiny pro mládež, které trvá přesně stanovený čas, aktivity jsou předem připravené a mají předvídatelnou strukturu (střídání pohybových technik s metodami skupinové práce), jsou klienty hodnotitelé, platí zde pravidla skupinové práce, strukturovanost v podstatné míře zvedá práh této aktivity, pracovníci tuto aktivitu řídí a vyžadují aktivní spolupráci účastníků skupiny;
- **polostrukturované** – např. preventivní programy na dané téma (rodina, bezpečný sex, závislé chování a zneužívání návykových látek, ...), pracovníci připraví „základ“ aktivity a s klienty ji dále v průběhu dotvářejí, dále může mít podobu volnočasových aktivit v přirozeném prostředí, kam pracovníci klienty doprovázejí, ale co přesně se bude dělat, ponechají z větší části na nich – pouze usměrňují a vedou skupinu k dohodě a spolupráci (v bílinském nízkoprahovém centru se tato aktivita jmenuje „Venku s ENČE“); polostrukturované mohou být i všechny zážitkové a poznávací akce (Halloweenské či Valentýnské slavnosti, Vánoční besídka, turnaj ve stolním tenise, účast na taneční soutěži, pálení čarodějnic, ...);
- **s nízkou mírou strukturovanosti** – „pokud dodržíš pravidla, můžeš se zúčastnit, ale žádná velká aktivita se od tebe neočekává“, typicky např. pobyt v klubu; pracovníci do aktivit příliš nezasahují a nechávají klienty, aby si to „sami zorganizovali“, zde jen zmíním, že klienti mají při dlouhodobém pobytu v klubu tendence ke „hnutí“, je tedy nanejvýš vhodné je jakýmkoli možným způsobem aktivizovat.

DOPORUČENÍ PRO VEDENÍ SKUPINOVÝCH AKTIVIT

Pracovník, který vede skupinovou aktivitu, by měl mít alespoň základní povědomí o formách skupin (viz sociální psychologie), existenci skupinové dynamiky a znalost jejich projevů a znalost některých z metod skupinové práce jako specifické formy sociální práce.

Práce se skupinovou dynamikou je poměrně náročná a vyžaduje od pracovníka značnou míru zdatnosti v sociální komunikaci, schopnost improvizace, řešení věcí za pochodu a flexibility a také kreativitu,

fantazii a dobré nápady. Ne vše s čím pracovník přijde, se setká s pochopením a přijetím u klientů. Ze své zkušenosti mohou potvrdit, že cca 30% toho, co si pracovník připravil, pak v „reálu“ skutečně použije, zbytek musí dotvářet za pochodu a ve spolupráci s účastníky skupinové aktivity (vždy se objeví něco, co ho zaskočí, s čím nepočítal, co musí přizpůsobit aktuální situaci a složení skupiny).

Vytvořit dostatečný prostor pro reflexi skupinové aktivity – formou rundy („povídací kolečko“, co si kdo z dané aktivity pro sebe odnáší), výtvarného zpracování či dotazníků pro zpětnou vazbu. Díky zpětnému zhodnocení má pracovník dostatek materiálu pro utváření a vedení dalších skupinových aktivit, může se poučit z vlastních chyb a některé věci příště udělat jinak, něčeho se vyvarovat nebo tomu naopak dát větší prostor.

Z ČEHO SE DÁ VYCHÁZET

Existuje obrovské množství metod skupinové práce a různých technik s přívlastkem sociálně psychologické, doporučuji vyjít z toho, co už máte a dál pokračovat v jejich pilném a cílevědomém sbírání a vytvoření si vlastního a osobitého 😊 **portfolia technik**.

Doporučuji pracovat jen s těmi technikami, které již máte vyzkoušené sami na sobě a víte, „co to s vámi udělalo a co od nich můžete očekávat“. Není zrovna etické dělat si z klientů pokusné králíky a tyto techniky na ně aplikovat bez předchozího odzkoušení sám na sobě. Nebezpečné je to obzvláště v případě sociometrie či technik s podtitulem psychoterapeutické.

Typově je možné tyto techniky dělit na pohybovky a hry na týmovou spolupráci, tzv. více či méně oblíbené „icebreakers“ (nabalovačka, molekuly, gordický uzel, stavba mostu/domu, kresba společného ostrova štěstí), seznamovací techniky (technika Dárek, Představ kamaráda, Společný strom), techniky na důvěru (např. slepecké dvojice), techniky na podporu sebevědomí (technika Komplimenty, Baterie), techniky vycházející z arteterapie (koláž „Co se mi líbí a co ne“, Můj erb/vizitka, Řeka mého života, Moje nejoblíbenější místo na světě), techniky na sebepoznání (nejrůznější psychologické testy – extroverze/introverze, technika „moje Achillova pata“, Hodnoty v mém životě), projekční

techniky (nedokončené věty, „Kdybych mohl být zvíře, byl bych, ...; Co bys udělal, kdyby ...“), hmatové techniky a techniky na odreagování (relaxace), techniky na práci s emocemi (zde pozor na vhodné použití a vytvoření chráněného prostoru a závěrečnou reflexi), techniky na rozvíjení komunikačních a prezentačních dovedností (aktivní naslouchání, asertivita, řešení konfliktních situací, neverbální komunikace), techniky zaměřené na toleranci a multikulturní vzdělávání, techniky vycházející z dramaterapie, ...

PŘÍKLAD SKUPINOVÝCH PRAVIDEL

Komunikuji tak otevřeně, jak dokážu.

Nemluvím o jiných členech skupiny, ale s nimi.

Jsem aktivní.

Mám právo říci NE.

Jsem dochvilný.

Hovořit může vždy jen jeden.

Naslouchám druhým.

Respektuji odlišný názor.

Poskytuji zpětnou vazbu ostatním členům skupiny.

Zpětnou vazbu od jiných (i nepříjemnou) přijímám jako dobře míněnou radu.

Na skupinová setkání přicházím čistý (tj. ne pod vlivem psychotropních látek).

2.2.1 WORKSHOPY

Pavel Marčík

Realizace (většinou jednorázových) workshopů patří mezi klíčové aktivity kariérního a pracovního poradenství. Workshopy jsou zacíleny na přímou spolupráci se školami (ZŠ, SŠ). V této podkapitole je uveden přehled **karet workshopů** s jejich stručnou anotací. Karty jsou pro snadnou orientaci řazeny podle abecedního pořádku a slouží k základnímu seznámení s „typologií“ workshopů a jejich obsahového zaměření. Na konci této publikace v příloze dále naleznete soubor sedmi **metodických listů** k realizaci jednotlivých workshopů. Návod samozřejmě není striktně závazný, slouží spíše jako inspirace a je možné ho přizpůsobit místním podmínkám a aktuálním (především personálním) možnostem.

KARTA – ABSOLVENT

(klíčový pracovník pro workshop v Praze: Veronika Prančlová)

jméno:	Absolvent
anotace:	Workshop se skládá ze šesti bloků: hodnota uchazeče o zaměstnání a jeho možnosti na trhu práce; možnosti a rizika při hledání zaměstnání; jduna... pohovor, ÚP, do zaměstnání; práce na černo v kontextu nezaměstnanosti; práce v zahraničí; zadlužení. Jednotlivé bloky jsou realizovány formou prezentace, která je doplněna interaktivními aktivitami a diskusí. Je možné zvolit celý cyklus šesti bloků, případně uspořádat jednotlivá témata do takových celků, které budou nejlépe vyhovovat potřebám konkrétní školy a studentů.
cíl:	Cílem souboru šesti tematických bloků je usnadnit absolventům vstup na pracovní trh a předcházet selhání v podobě volby nevhodných životních strategií a rizikového chování jako je zaměstnání na nelegálním trhu práce, zadlužení atp.
doba trvání:	1 vyučovací hodina na jedno téma
cílová skupina/počet dětí:	Studenti SŠ, SOU, OU/do 25 dětí
zpětná vazba:	Před samotným začátkem prezentace probíhá se studenty debata nad připraveným workshopem – co od této hodiny očekávají, co by se chtěli dozvědět atp. Tato očekávání sepisujeme – jedná se o podklad k závěrečnému zhodnocení. Na konci hodiny se znovu vracíme k původním plánům a představám a hodnotíme míru jejich naplnění.
personální náročnost:	1 osoba

- technické zázemí:** Klasická školní třída, možnost promítat prezentaci pro třídu.
- další pomůcky:** Pomůcky potřebné pro samotný průběh jednotlivých bloků.
- jiné:** –

KARTA – C' EST LA VIE

(klíčový pracovník pro workshop v Praze: Jan Korenc)

- jméno:** C' est la vie
- anotace:** Studenti se pomocí hry seznamují s prostředím dospělého světa práce a povinností. Vybírají si školy dle jejich zájmu, vyzkouší si přijímací pohovor do zaměstnání, sestaví si svůj životopis, vyplňují formuláře, které na ně čekají např. na úřadu práce, učí se hospodařit s penězi a časem. Čeká na ně i „pokusení“ v podobě rychlých zisků v hazardu, trestné činnosti, práce na černo a půjček.
- cíl:** Hra si klade za cíl motivovat děti v dalším studiu a nastítnit požadavky současného pracovního trhu, pomoci jim přijmout zodpovědnost za svůj profesní život, posílit v nich schopnost rozhodovat se s vědomím možných důsledků.
- doba trvání:** 3,5–4 hodiny
- cílová skupina/počet dětí:** Žáci 8. a 9. tříd a studenti v 1. ročníku SŠ / 10–25 žáků.
- zpětná vazba:** V rámci workshopu s třídou proběhne většinou ústní zhodnocení o tom, kdo jak postupoval ve svém herním životě, jaké

životní strategie si vyzkoušeli, co se jim vyplatilo a naopak, kde si zvolili špatnou cestu a proč. Navzájem si tak hned mohou sdělit své zážitky, nově získané znalosti a dovednosti. Dále pak můžeme poskytnout i pro učitele na škole, kde workshop proběhl témata, která se ve hře nečastěji objevují. Ta pak mohou být zakomponována i do další výuky.

- personální náročnost:** 4–5 osob
- technické zázemí:** Prostorná místnost se stoly a židlemi
- další pomůcky:** Pomůcky potřebné pro samotný průběh hry (tzv. batoh C'est la vie)
- jiné:** –

KARTA C'EST LA VIE – DESKOVÁ VERZE

(klíčový pracovník pro workshop: Martin Slavík)

- jméno:** C'est la vie
- anotace:** Workshop, který je zaměřen na získávání sociálních kompetencí v oblasti vzdělávání, zaměstnání, bydlení, komunikaci s úřady, trávení volného času apod. Workshop nabízí mnoho scénářů či životních strategií, takže studenti si sami mohou udělat představu, co vše může život přinést.
- cíl:** Cílem workshopu je získat (naučit se) modely chování, způsob uvažování a praktické dovednosti, které by studentům měli pomoci jak se v životě se o sebe postarat. Workshop klade důraz na vzdělání.

doba trvání:	5–6 hodin
cílová skupina/počet dětí:	Žáci 8. a 9. Tříd, studenti 1. ročníků SŠ, SOU, OU / max. 10 žáků nebo studentů
zpětná vazba:	Na konci workshopu probíhá se žáky zhodnocení příběhu, který si ve hře vytvořili. Žáci zpětně zhodnocují svá rozhodnutí.
personální náročnost:	1–2 osoby
technické zázemí:	Klasická školní třída
další pomůcky:	Desková hra C'est la vie
jiné:	–

KARTA – DLUHOVÁ PROBLEMATIKA 1 (teoretická část)

(klíčový pracovník pro workshop: Martin Slavík)

jméno:	Dluhová problematika 1
anotace:	Workshop, který je zaměřen na získání základních informací, které se týkají dluhové problematiky.
cíl:	Cílem workshopu je seznámit studenty se základními pojmy dluhové problematiky, informovat žáky s věcmi, které se mají platit ze zákona či ze smluv, seznámit žáky s rozdílem bankovních a nebankovních společností atd.
doba trvání:	2 hodin (včetně prostoru pro diskuzi)
cílová skupina/počet dětí:	Žáci 8. a 9. tříd a studenti 1.–3. ročníků SŠ (obory typu H a E) / max. 25 žáků nebo studentů

personální náročnost: 1–2 osoby

technické zázemí: Klasická školní třída, dataprojektor, počítač

KARTA – DLUHOVÁ PROBLEMATIKA 2 (praktická část)

(klíčový pracovník pro workshop: Martin Slavík)

jméno: Dluhová problematika 2

anotace: Workshop, který je zaměřen čtení ze smluv o půjčce nebo úvěru, tento workshop navazuje na teoretickou část.

cíl: Cílem workshopu je aby se žáci snažili odhalit nástrahy, které jsme do smluv připravili, aby se snažili vypočítat úrokové sazby, výši penále atd.

doba trvání: 1 hodina

cílová skupina/počet dětí: Žáci 9. tříd a studenti v 1.–3. ročníků SŠ (obory typu H a E) / max. 25 žáků nebo studentů (žáci pracují ve skupinách max. 5 žáků)

personální náročnost: 1–2 osoby

technické zázemí: Klasická školní třída, data projektor, počítač

jiné: Žákům je nastavena konkrétní situace, která je řešitelná pouze půjčením peněz. Poté se žákům rozdají tři fiktivní smlouvy a žáci mají za úkol vybrat z těch tří smluv tzv. nejmenší zlo. Každá skupina si určí svého mluvčího, který poté má za úkol obhájit smlouvu, kterou si daná skupina vybrala.

KARTA – DOKÁŽU TO POCHOPIT?

(klíčový pracovník v Praze: Barbara Halířová)

jméno:	Tolerantní soužití
anotace:	Workshop je zaměřen na vnímání stereotypů a „labelling“. Děti během workshopu poznají, jakým způsobem vznikají stereotypy a předsudky, naučí se s nimi pracovat. Workshop se skládá z několika interaktivních aktivit, diskuse a video projekce.
cíl:	Workshop může přinést dětem nový pohled na vnímání odlišností ve světě mladých lidí.
doba trvání:	1,5 h
cílová skupina/počet dětí:	8.,9. ZŠ a SŠ/25–30
zpětná vazba:	Závěrečná diskuze
personální náročnost:	2 osoby
technické zázemí:	Dataprojektor
další pomůcky:	–
jiné:	–

KARTA – FINANČNÍ GRAMOTNOST

(klíčový pracovník pro workshop v Praze: Ondřej Kolář, Aneta Horká)

jméno:	Finanční gramotnost
anotace:	Obsahem jsou instruktážní videa, počítačové prezentace, interaktivní aplikace a týmové hry na témata finanční gramotnosti. Zejména je workshop zaměřen na témata:

smysl užívání peněz, druhy platebních prostředků, sestavování rodinného rozpočtu, úvěry a nebezpečí pastí dluhové spirály, příjem a nezbytné a zbytné výdaje.

cíl: Orientace v základních pojmech finanční gramotnosti

doba trvání: 1,5 h

cílová skupina/počet dětí: 8.,9. ročník ZŠ a SŠ/25–30

personální náročnost: 2 osoby

další pomůcky: –

jiné: –

KARTA – GHETTOUT

(klíčový pracovník pro workshop: Romana Bartůňková, Jiří Starý)

jméno: Ghettout

anotace: Workshop Ghettout je zaměřen na získávání základních informací o životě lidí, kteří se nachází na okraji společnosti, musí volit zcela jiné životní strategie než většinová ekonomicky zajištěná populace. Ta často argumentuje tím, že ten, kdo chce zlepšit kvalitu svého života, získat práci, najít si odpovídající bydlení musí hlavně CHTÍT. O tom, jak a zda vůbec se lze dostat z ghetta a jak je ve skutečnosti daleko od „CHTÍT“ k „MOCI TO UDEĽAT“, se můžete přesvědčit formou sebe-zkušenosti, ne snad přímo v terénu, ale v rámci počítačové hry. Sociální vyloučení může mít mnoho podob. Hra GhettOut je zasazena

do prostředí charakteristického nadprůměrně početnými rodinami s dětmi, které vytvářejí široké solidární rodinné sítě. V tomto prostředí žije vysoký počet nezaměstnaných a většina lidí nemá vyšší dokončené vzdělání, než základní. Hra GhettoOut představuje simulaci sociální reality.

cíl: Obeznamení s problematikou sociálního vyloučení, prevence soc. patolog. jevů/chování, trenažér reálných životních situací.

doba trvání: 2–2,5 hod

cílová skupina/počet dětí: 8., 9. roč. ZŠ, SŠ, veřejnost/dle počtu PC

zpětná vazba: –

personální náročnost: 1–2 osoby

technické zázemí: PC pro každého účastníka (ideálně dataprojektor i tabule nebo flipchart)

další pomůcky: Křída nebo fix

jiné: –

KARTA – KDO JSEM A ČÍM BUDU? (pracovní listy)

(klíčový pracovník pro workshop v Praze: Lukáš Svoboda)

jméno: Kdo jsem a čím budu?

anotace: Žáci prostřednictvím šesti aktivit, které jsou součástí pracovních listů, odpovídají na jednotlivé otázky a body, týkající se jejich zálib, volnočasových aktivit, charakteru a osobních vlastností, studia, budoucího

vzdělávání či zaměstnání a sepsání vlastního budoucího životopisu.

cíl: Pracovní listy si kladou za cíl motivovat děti v jejich dalším vzdělávání a budoucím zaměstnání. Dále nasměrovat žáky, kteří ještě nejsou rozhodnuti se svým budoucím studiem, k výběru vhodné střední školy a případného možného zaměstnání.

doba trvání: dvě vyučovací hodiny

cílová skupina/počet dětí: Žáci 7. až 9. tříd ZŠ

zpětná vazba: V rámci workshopu se uskuteční s každým žákem ústní zhodnocení o jeho pravděpodobnosti dosažení vytčeného středoškolského vzdělání a povolání. Udělují se rady, jak postupovat v případě prvního neúspěchu, nebo jak překonávat některé eventuelní překážky a obtížnosti se studiem a pracovní činností spojené. V některých případech se sami učitelé ptají na plány žáků do budoucna, aby jim případně mohli s výběrem střední školy pomoci.

personální náročnost: Do 15 osob

technické zázemí: Školní učebna nebo prostorná místnost se stoly a židlemi

další pomůcky: Psací potřeby

jiné: –

KARTA – SLAM POETRY

(klíčový pracovník pro workshop: Romana Bartůňková, Aneta Horká)

jméno:	Slam poetry
anotace:	Workshop si klade za cíl vyvolat v účastnících zájem o poezii všedního dne a o jazyk jako takový, podpořit je v překonání ostychu z veřejného vystoupení, probudit v nich fantazii a rozvinout vlastní slovní projev. Chce jim rovněž zprostředkovat setkání se zajímavými osobnostmi Slam poetry v Čechách i s podobně založenými vrstevníky, s nimiž je možné příjemně a hlavně tvůrčím způsobem strávit volný čas.
cíl:	Rozšíření slovní zásoby, kreativního vyjadřování, komunikativních schopností, sebe prezentace.
doba trvání:	2–3hod
cílová skupina/počet dětí:	Skupiny neomezené věkem/max. 20
zpětná vazba:	–
personální náročnost:	1–2 osoby dle počtu účastníků
technické zázemí:	PC s připojením na internet (ukázky vystoupení slam poetristů), není nutné.
další pomůcky:	papíry, tužky, tabule nebo flipchart
jiné:	–

KARTA – ŠIKMÁ PLOCHA

(klíčový pracovník pro workshop: Romana Bartůňková, Jiří Starý)

jméno:	Šikmá plocha
anotace:	Soubor interaktivních prezentací, které se dotýkají témat vzdělávání, práce, pracovně právních vztahů, bydlení a finanční gramotnosti. Obsahuje slovníček důležitých pojmů zmíněných témat, videa, kvízy a další.
cíl:	Seznámení se se základními termíny z oblasti vzdělávání, práce, pracovně právních vztahů, bydlení a finanční gramotnosti.
doba trvání:	1–2 hod
cílová skupina/počet dětí:	8., 9. roč. ZŠ, SŠ/neomezeno
zpětná vazba:	–
personální náročnost:	1–2 osoby
technické zázemí:	Ideálně PC pro každého účastníka nebo dataprojektor
další pomůcky:	Papíry, tužky, flipchart
jiné:	–

KARTA – ŠITKREDIT

(klíčový pracovník pro workshop: Petr Matí, Lada Šůláková, Simona Benešová, Jan Čížmar)

jméno:	Šitkredit
anotace:	Workshop zaměřený na téma předlužení a dluhovou problematiku obecně. Je sesta-

vený z několika částí. Testovými otázkami zjišťuje úroveň informovanosti veřejnosti v porozumění finančním pojmům a otázkám půjčování peněz. Nedílnou součástí je představení a osvětlení celého finančního procesu od podepsání půjčky až po vymáhání dluhu prostřednictvím exekuce. Zdrojem kasuistik je dokument Šitkredit, který nabízí pohled do zákulisí praktik firem půjčujících peníze bez ručitele na vysoký úrok a důsledky, se kterými se dlužníci musí potýkat. Seminář je zakončen debatou, prostorem pro otázky a případnou sebereflexí účastníků workshopu.

cíl: Zvýšit v široké veřejnosti povědomí o problému předlužení v Čechách a působit preventivně pro mladší skupiny obyvatel, které se s půjčkami teprve budou mít možnost v budoucnu osobně setkat.

doba trvání: 3 hod

cílová skupina/počet dětí: 8., 9. ZŠ a SŠ/15–20

zpětná vazba: Sebereflexe, dotazník

personální náročnost: 2–3 osoby

technické zázemí: Promítací plocha, projektor, PC

další pomůcky: Pomůcky potřebné pro samotný průběh jednotlivých bloků

jiné: –

2.2.2 NÍZKOPRAHOVÝ KLUB

Lada Šuláková

S ohledem na specifika kariérního a pracovního poradenství se budu držet jednoduchého vymezení nízkoprahového klubu a odhlédneme od definice nízkoprahoových zařízení pro děti a mládež (NZDM) v souladu se Zk. o sociálních službách (NZDM – kategorie služeb sociální prevence).

Na tomto místě uvedu základní charakteristiky společné pro všechny nízkoprahoové kluby, kam mohou patřit jak NZDM tak i nízkoprahoové či otevřené kluby:

- a) Nízkoprahoový klub (NK) slouží cílové skupině jako „**první nárazník**“ v konfrontaci s požadavky a normami majoritní společnosti.
- b) Nízkoprahoovost klubu znamená jeho **maximální dostupnost pro cílovou skupinu**. Otevírací doba vychází z reálných potřeb a možností cílové skupiny. Základem práce s klientem v NZDM je **princip anonymity**. Klienti jsou zde evidováni nejčastěji pod přezdívkou, číselným kódem, nemusejí uvádět své celé jméno, pokud nechtějí.
- c) **Dobrovolnost pobytu v klubu** – klient může být v klubu po dobu, kterou uzná za vhodnou a nemusí pracovníkům hlásit, kdy z klubu odchází. Základní podmínkou, kterou pro pobyt musí splňovat, je **dodržování pravidel NZDM**. Klient je v klubu proto, že v něm být chce a jeho zákonní zástupci ani nemusí vědět, že do klubu dochází.
- d) **V klubu se dá jednoduše jenom být** – pokud chce klient v NK pouze strávit nerizikovým způsobem svůj volný čas, bohatě to stačí. Není zde nucen k aktivní spolupráci s pracovníky klubu a může jednoduše využít chráněný prostor klubu ke scházení se svými vrstevníky nebo k realizaci vlastních aktivit, pokud s něčím přijde ze své vlastní iniciativy (např. jednorázová akce kulturního či sportovního charakteru – turnaj, koncert, ...).
- e) Pracovníci se s klienty účastní volnočasových aktivit, jejichž prostřednictvím s klienty navazují bezprostřední a přátelský kontakt založený na důvěře. **Stručně řečeno, na volnočasově zaměřené ak-**

tivity NK by měly optimálně navazovat zakázky klientů, na kterých budou chtít sami aktivně spolupracovat (individuální plán).

- f) V jiném pojetí (Česká asociace streetwork, ČAS) je možné nízkoprahový klub chápat jako velký rybník, kde pracovníci v roli rybářů čekají na **úlovek zakázky** (tj. jakoukoli žádoucí změnu v životě klienta) a připravují si k tomu vhodnou návnadu, na kterou „ryby zaberou“.
- g) Pro ujasnění terminologie, tam, kde v textu používám **pojem klub**, mám tím na mysli klub nízkoprahový, otevřený i volnočasový. Jsou mezi nimi sice rozdíly, ale pro potřeby této metodiky je to pojem zastrešující a snadno srozumitelný. Jen ve stručnosti uvedu, že pojem „nízkoprahový klub“ má co do činění se Zk. o sociálních službách (NZDM), klub otevřený či volnočasový probíhá ve „volnějším“ režimu a nepodléhá tolik výkonům sociální práce. Aktivity v otevřeném klubu mají ve většině případů výchovně vzdělávací potenciál a jsou zaměřené na rozvíjení sociálních kompetencí klientů.

2.2.3 PRAVIDELNÉ AKTIVITY

Jan Korenc, Pavel Marčík, Simona Benešová, Petr Mati, Lada Šůláková

2.2.3.1 Pravidelnost a nepravidelnost vedení klubových aktivit

Jan Korenc

BONUSY, KTERÉ LZE OČEKÁVAT

- a) Generování klientů pro individuální práci v rámci KAPPO – pravidelným kontaktem navazuje klient bližší osobní vztah s poradcem a díky tomu je jednodušší navázat případnou individuální spoluprací).
- b) Bližší seznámení s problémy klientů a jejich následné řešení – pro prohloubení důvěry mezi poradcem a klientem, může tím dojít i ke spolupraci na zakázkách obsahujících citlivé a osobní problémy klienta.
- c) Proniknutí do celkové problematiky čtvrti, ve které se klub nachází a postupné poznávání atmosféry v lokalitě, která je důležitá pro budování dalších kontaktů a vazeb.

- d) Smysluplné trávení volného času s klienty, které je důležité pro navázání tzv. prvokontaktu s potenciálním klientem či zájemcem o program KAPPO.
- e) Jistota pro klienty, kteří vědí, že nás vždy najdou v konkrétní čas na stejném místě, tj. pro klienty existuje stálé kontaktní místo s pravidelnou (srozumitelnou a snadno zapamatovatelnou☺) otevírací dobou.
- f) Získávání větší důvěry rodičů dětí, které klub navštěvují – pro úspěšnou a dlouhodobou individuální práci s klientem je nezbytný dobrý vztah s jeho rodiči. Rodič se často podílí na řešení zakázek týkajících se vzdělávání.
- g) Dobré jméno kariérního a pracovního poradce v lokalitě a ve spolupracujících organizacích – získání dobré reputace je výhodné pro komplexní obsáhnutí potenciálních klientů v lokalitě. Umožňuje snazší pronikání vize a myšlenek kariérního a pracovního poradenství směrem k širší veřejnosti (laické i odborné) a dalším potenciálním klientům.
- h) V rámci klubu jsou realizovány vzdělávací aktivity s různým zaměřením, které napomáhají k aktivizaci klientů.

RIZIKA, SE KTERÝMI JE TŘEBA POČÍTAT

- a) Nízká motivace klientů k pravidelné účasti na aktivitách – nelze očekávat pravidelnou docházku dětí na aktivity klubu. Je velice těžké děti z lokality zaujmout pro ně zajímavými aktivitami, které by je i nadále motivovaly k pravidelné účasti.
- b) Aktivit se často účastní se děti z jedné uzavřené skupiny vrstevníků – klienti většinou kluby nenavštěvují jednotlivě, ale přicházejí v uzavřených partách, které mají tendence si aktivity klubu i jeho prostor přivlastňovat a nedovolí svou přítomností, aby se aktivit mohli zúčastnit i jiní (většinou mladší klienti). Zajímavé jsou z tohoto hlediska tzv. klubové konstelace, které se v čase vyvíjejí. Pokaždé je to „tak trochu jiný klub“.
- c) Zacílení aktivit klubu na jednu věkovou skupinu (např. 12–18 let) – zde většinou podle potřeb donátorů či nastavení vnitřních předpisů (nízkoprahové kluby).

d) Obtížně měřitelné výsledky aktivit klubu – zde je možným rizikem hrát tzv. „na čísla“ a vykazovat donátorům vysoké počty klientů (z reálné praxe i okolo 60 denně!). Výrazně to omezuje možnost kvalitní individuální práce s klienty. Vždy je také třeba jednotlivé aktivity odvíjet podle personálního zajištění. Optimální je stálá přítomnost dvou pracovníků na klubu při počtu 20 aktuálně přítomných klientů. Kluby mají často charakter nízkoprahových zařízení a jsou založené na dobrovolnosti pobytu klientů. Klienti do klubu přicházejí a odcházejí, jak sami chtějí. Je těžké udržet je v nějaké strukturované a snadno měřitelné aktivitě. Složení klientů na klubu se v čase stále proměňuje a je potřeba s tím počítat.

2.2.3.2 Typy na vhodné skupinové aktivity

Simona Benešová, Pavel Marčík

Akční aktivity – závody na „všem možným“ (jezdících židlích, na duších od pneumatik), tj. je možné použít cokoli, na čem se děti „nezabijou“ a bude je to bavit 😊.

Společenské a kulturní aktivity: muzikály, kino, interaktivní výstavy, módní veletrhy, kadeřnické veletrhy, automoto show (freestyle i obyčejná), atraktivní performance s různým zaměřením.

Sportovní aktivity: bazén, aquadrom, bruslení, fotbal, šipky, ping-pong, kulečník, bowling, motokáry, bouldry, horolezení, lanová centra, bobová dráha.

Kreativní aktivity: drátkování, korálkování, origami, náramky přátelství, windowcolour, ubrousková technika, batikování, výroba svíček z vosku, adventních věnců, Valentýnských přání.

ZDROJE A LITERATURA

Šímanovský, Z.: Hry pro zvládnutí agresivity a neklidu. Portál, Praha 2002.

Gato, M.: 150 nejlepších her pro děti a dospělé, ke kterým nepotřebujete vůbec nic. Rubico, 2001.

Zimmermann R.: Netradiční sportovní činnosti. Portál, Praha 2001.

Neuman, J.: Dobrodružné hry a cvičení v přírodě. Portál, Praha 2011.

Foglová, M.: Táborové etapové hry. Portál, Praha 2006.

Brtník, J., Neuman, J.: Zimní hry na sněhu i bez něj (Sporty a další aktivity). Portál, Praha 2008.

Blum, R.: Hlavolamy, hry a karetní triky. Portál, Praha 2005.

Zelinová, M.: Hry pro rozvoj emocí a komunikace. Portál, Praha 2011.

Lisá a kol.: Hry k rozvoji sociálních kompetencí žáků 1. stupně ZŠ. Praha, Portál 2010.

Bakalář, E.: Hry pro osobní rozvoj (50 osvědčených psychoher a aktivit pro posílení sociální inteligence). Brno, ComputerPress 2010.

Šimanovský Z., Šimanovská, B.: Hry pro rozvoj zdravé osobnosti. Portál, Praha 2005.

Zlatý fond her (I, II, III) – metodicky vychází z her a programů přípravných pro kurzy Prázdninové školy Lipnice, Portál, Praha 2007, 2008. mnoho cenného materiálu mohou poskytnout také Varianty, www.varianty.cz

KONKRÉTNÍ PŘÍKLAD SKUPINOVÉ AKTIVITY „DOPRAVNÍ ZNAČKY“

Cíl: uvědomit si význam pravidel a jejich dodržování v běžném životě i v mezilidských vztazích.

Pomůcky: tabule, archy papíru (A4), tužky, pastelky.

Kontext: ZŠ, po úpravě i v nízkoprahovém klubu.

Postup: S žáky otevřeme diskusi o dopravních značkách. Ptáme se jich, které znají, k čemu slouží. Co by se stalo, kdybychom je nepoužívali. Potom nakreslíme na tabuli tři základní typy svislých dopravních značek a stručně popíšeme jejich význam.

Výstražné značky

- mají trojúhelníkový tvar s červeným okrajem,
- upozorňují na nebezpečí na cestě, např. Pozor, chodci!

Zákazové značky

- kruhový tvar s červeným okrajem,
- vyjadřují zákaz; např.: ...

Příkazové značky

- kruhový tvar, modré pole,

- příkazují účastníkům dopravního provozu, jak se mají chovat,
- výjimku představuje značka STOP – DEJ PŘEDNOST V JÍZDĚ nebo CESTA PRO CHODCE ČI CYKLISTY, PŘIKÁZANÝ SMĚR JÍZDY.

DISKUSE

Diskusi vedeme tak, aby se žáci zamysleli nad smyslem pravidel nejen na silnicích, ale i v životě. Ptáme se, jaká pravidla platí ve škole, zda i členové jejich rodin dodržují nějaké jasné dohody a zásady, zda i vztahy s kamarády se řídí nějakými pravidly apod. Pravidla, která žáci postupně uvádějí, se průběžně zapisují na jeden společný arch. Nakonec „vyzdvihneme“ nejdůležitější pravidla v oblasti sociálních interakcí a mezilidských vztahů. Také pro ně mají žáci za úkol vymyslet „dopravní značky“. Děti pracují samostatně, každý se pokusí vymyslet svou vlastní značku. Mohou pracovat i v malých skupinkách.

Žáci mohou vymyslet například značky

Zákaz skákání do řeči!

Zákaz nadávání si!

Úsměvu vstup povolen!

Dej přednost starším v MHD!

Stop vysmívání se slabšímu!

Pozor, když si chceš něco vypůjčit, je třeba poprosit!

Zákaz vjezdu rváčům!

...

2.2.3.3 Specifické skupinové aktivity

Lada Šůláková, Petr Mati

V rámci programu Kariérního a pracovního poradenství je také možné realizovat specifické skupinové aktivity, jako jsou **zájmové dílny** a **podpůrné skupiny pro mládež**.

A) ZÁJMOVÉ DÍLNY

(pozor, neplést si s výše uvedenými workshopy☺)

Dílny jsou pravidelné zájmové aktivity, které mohou být realizovány

v úzké spolupráci s nízkoprahovým centrem. Dílny aktivizují klienty a směřují je ke smysluplnému trávení volného času. Pomáhají přirozeně vytvářet vztah mezi pracovníkem a klientem. Poskytují základ pro zpevnění vztahu mezi klientem a pracovníkem. Vytváří důvěru a vzájemný respekt mezi nimi.

Koncept realizace dílny:

- po domluvě s pracovníky NC ohlásit připravovanou aktivitu klientům (leták, plakát, slovně, alespoň 1 až 2 dny před samotnou realizací dílny),
- začátek aktivity, přivítání účastníků, seznamovací kolečko,
- přednesení, či společné vytvoření pravidel dílny,
- samotné započítání dílny,
- průběh dílny,
- zakončení dílny,
- rozloučení,
- během realizace dílny může poradce klientovi nabídnout možnost individuální konzultace.

Příklady dílen:

- Taneční dílny (breakdance, hip-hop, latinsko-americký tanec, orientální tanec, flirt dance, ...),
- Kondiční cvičení (cvičení pro zvýšení kondice, posilování vlastním tělem, plavání, strečink, fitness),
- Dramatická dílna (vytváření vlastních divadelních představení, dramaturgie scén z běžného života, nácvik improvizací a prezentačních dovedností),
- Hudební dílna (zpěv, rap, karaoke, hra na hudební nástroj, kapela, tvorba autorských písňových textů),
- Výtvarná dílna (realizace výtvarné aktivity),
- PC dílna (zvyšování dovedností v užívání).

Konkrétní příklad zájmové dílny „Umíme si poradit“

Dílna je vytvořena s cílem aktivně posilovat a rozvíjet komunikační kompetence v různých životních situacích, do kterých budou klienti vtaženi prostřednictvím různých technik: dramaturgie, písemný didaktický test, prezentace, možná i videotrénink interakcí...

Max. počet účastníků: 10

Časový rozvrh

Každou středu od 14:00 – 15:00 hod (časový harmonogram lze libovolně měnit podle aktuálních možností daného zařízení).

Test, nebo diskuze

Každý měsíc budeme mít nějaké téma, na které se budeme zaměřovat a z něj každý týden vybereme nějakou konkrétní situaci, kterou se budeme zabývat. Počátek dílny bude probíhat formou buď řízené diskuze, či testu a následného zhodnocení výsledků o dané situaci co jsi o ni klienti myslí.

Situace

Pomocí některé z technik (dramatizace, prezentace, videotrénink interakcí apod. navodíme situaci, ve které si klienti vyzkouší komunikaci v simulované situaci).

Rozvíjení komunikace

Jedem: klienti komunikují dle vlastní přípravy (zde klienti představí své komunikační dovednosti).

Zastaveníčko: poradce a ostatní účastníci dílny zhodnotí výkon skupiny, či jedinců a doporučí nějaké úpravy komunikace.

Pokračujem: klienti zkusí celou promluvu ještě jednou na základě doporučení dalších účastníků.

Zavíráme: účastníci znovu hodnotí výkon skupiny a snaží se povzbudit a ocenit jakýkoli posun v komunikaci.

Práce ve skupině

Klientům budou zadané dílčí úkoly v přímé souvislosti s konkrétní situací pomocí techniky brainstormingu. Výsledky se poté prezentují ve skupině. Zde budeme aktivně pracovat na zvládnutí a osvojení si vhodného způsobu prezentace.

Možná témata na měsíc: tíšňová volání na záchrannou službu, policie, hasiči, linka duševní tíšně, omluva rodičům, ve škole, kamarádovi, v NC.

Každý další měsíc budu informovat o tématu měsíce a dílčích situacích, které budeme realizovat na této nové dílně.

B) PODPŮRNÉ SKUPINY PRO MLÁDEŽ

Jedná se o vysoce strukturovanou aktivitu s pravidelnou návazností v dlouhodobém časovém horizontu (optimálně po dobu jednoho školního roku). Skupina se schází zpravidla 1x měsíčně v pevně stanovený čas. Většinou se jedná o skupinu polouzavřenou se „zdravým jádrem“ a možností zapojení nově příchozích. V praxi se mi ustálil počet cca 7 klientů.

Příklad setkání skupiny pro náctileté se zaměřením na prevenci sociálně patologických jevů – časová dotace: cca 150 minut

- přivítání v prostorách NC, představení pracovníka a služby, představení bílinské pobočky ČvT, organizační informace jak bude seminář probíhat pro nově příchozí vysvětlení a předání skupinových pravidel v písemné podobě;

a) Kartičky se jménem a osobním mottem – časová dotace 15 minut

- pomůcky: nastříhané čtvrtky na kartičky, fixy/pastelky, kancelářské sponky;
- účastníci mají za úkol vytvořit osobní vizitku se svým jménem a životním krédem, které je pro ně právě teď důležité a řídí se jím;
- prezentace a sdílení ve skupině;
- doprovodná runda – jak se mi daří od minulého setkání a jaká mám očekávání k dnešnímu průběhu setkání.

b) Můj poklad – cca 15 minut

- pomůcky: flipchartové papíry, fixy/pastelky/vodovky;
- artetechnika se zadáním: nakresli to, co považuješ za svůj poklad (může to být cokoli, co je zveřejnitelné);

- aktivita probíhá v celé skupině, když se na to jednotliví účastníci cítí, tak postupně namalují na společný flipchartový papír svůj poklad a představí ho ostatním;
- na závěr proběhne společná reflexe: mají jednotlivé „poklady“ něco společného (např. jsou to lidé, určité věci, jsou spojené s hezkými vzpomínkami, nabíjejí nás, jsou od někoho, kdo pro nás v životě hodně znamená, ...).

c) Čtyři království – 30 minut

- pomůcky: záznamové archy pro jednotlivá království (*harmonie, seberealizace, svoboda, láska*), propisky, prostorově vytyčené hranice království v místnosti, kde se skupina odehrává;
- zadání: *představte si, že jsou čtyři království, ve kterých vládou výše uvedené hodnoty a vy můžete vstoupit pouze do jednoho z nich, které si vyberete a podle čeho se budete rozhodovat, jak se v daném království žije poddaným, jací jsou král a královna;*
- jednotlivá „království“ se snaží dát dohromady pomocí brainstormingu všechny důvody, proč vstoupit právě do toho jejich;
- následuje prezentace v celé skupině, vybraní zástupci království prezentují argumenty před ostatními;
- pokud dovolí čas, je možné otevřít volnou diskuzi o hodnotách ostatních království;
- na závěr uzavře vedoucí skupiny tuto techniku s tím, že pro úspěšný život je potřeba mít všechny čtyři hodnoty reprezentované královstvími v rovnováze, může použít jako metaforu, že stůl, který je stabilní, stojí na čtyřech nohách;
- přestávka 10 minut.

d) Improvizace (role v království) – časová dotace 20 minut

- technika pomáhá rozvíjet týmovou spolupráci, kreativitu a schop-

nost improvizace, pomáhá uvědomit různorodost společenských rolí a jí připsaných očekávání (co je pro danou roli typické, jaká je její pozice ve společenské hierarchii), technika také slouží k odreagování a zábavě;

- pomůcky: papírky s předepsanými rolemi (*např. král, královna, korunní princ/princezna, chůva, šašek, rádce, příslušník hradní stráže, potulný zpěvák, rytíř, dvorní dáma, komoří, kat, žebrák, poddaný, bába kořenářka, ...*), jednotliví účastníci si je vylosují, optimálně by mělo být tolik rolí, kolik je účastníků skupiny;
- zadání instrukce: *pokuste se na chvíli vžít do role, kterou vám osud pro tuto chvíli přichystal, jak daná postava myslí, jak se chová, co prožívá;*
- následuje dramatizace a přehrání rolí pomocí volné improvizace, postupně se jednotlivé postavy na sebe nabalují a vzniká krátký příběh;
- reflexe techniky: *byl/a jsem či ne spokojený/á s rolí, kterou jsem si vybral/a, bylo pro mě jednoduché nebo naopak těžké se do dané postavy vžít?, jak se mi hrálo s ostatními?, jsem spíš člověk, který v životě improvizuje, nebo se řídím podle plánu?*

e) Sociální role – časová dotace cca 20 minut

- pomůcky: flipchart, fixy;
- využití metody brainstormingu – které všechny sociální role známe?, rozdělení rolí na „dobré“ a „špatné“;
- ☺ role: matka, úspěšná studentka, známá osobnost, oblíbený kolega, věrná kamarádka/věrný kamarád, ředitel společnosti, slavný herec/muzikant, „originál“, dobrodruh ...;
- ☹ role: rozvedená žena/rozvedený muž, šlapka, kriminálník, nevěrný manžel, podvedená manželka, oběť, pachatel, feták, „kopírka“, gauner ...;

- neutrální role: zaměstnanec, občan, dítě, fanoušek/fanynka, žák/žákyně, kolega/kolegyně, kamarád/kamarádka, ...;
- problematické role: svobodná matka, milenec/milenka, učitel, sociální pracovník, ...;
- role v rodině a ve vztazích: syn/dcera, matka/otec, manžel/manželka, přítel/přítelkyně, sestra/bratr, vnuk/vnučka, babička/dědeček, neteř/synovec, sestřenice/bratranec, teta/strýc;
- technika se dá dále rozvíjet: *zkus říct alespoň tři role ve svém životě, která právě teď hraješ, která z nich je pro tebe nejdůležitější a které by ses rád zbavil/a, která role je teď pro tebe těžká, přeš se s nějakou?;*
- postoje k roli mohou být různé, s rolí se můžu maximálně ztotožnit (výkonný pracovník – pokud mě moje práce baví a naplňuje), nebo si od ní udržovat odstup (je to jenom zaměstnání, které mě živí) nebo ji úplně odmítnout (svou práci nenávidím a do žádné další už nenastoupím, raději budu na „pracáku“); důležité je, že postoje k různým rolím v životě se mohou měnit, souvisí to s osobním vývojem a zráním, důležité je, jaký své roli dávám význam a jakým způsobem ji hraji, naplňuje mě nebo je to jen prázdná forma, něco co musím vydržet, co je dočasné?, problematika křížení rolí či jejich vzájemného střetu.

f) Dobrá versus špatná dcera – časová dotace cca 20 minut

- řízená diskuze o roli – *jak se v ní cítím, připadám si spíš jako dobrá nebo špatná dcera?, podle čeho to posuzuji?*, podle složení účastníků skupiny, pozor!!! – mohou se projevit silné emoce, ze strany vedoucích skupiny je důležité vytvořit bezpečnou atmosféru pro sdílení a otevírání osobních zkušeností a nehodnotící přístup;
- *kdy jsem se naposledy zachovala jako dobrá dcera, co jsem pro to udělala;*
- **zdůraznění: tuto skupinu není možné považovat za terapeutickou, i když se v ní můžou odventilovat i silné emoce, vedoucí skupiny s tím musí umět zacházet, musí také umět pracovat s vnitřní dynamikou skupiny!!!**

g) Závěrečné shrnutí a reflexe, dotazníky pro zpětnou vazbu – časová dotace cca 10 minut

- *co si z dnešního setkání pro sebe odnáším?, co bych si přál/a na příštím setkání, jaká témata mě dále zajímají, jak hodnotím průběh dnešního setkání (viz dotazníky).*

Příklad skupinových pravidel

Komunikuji tak otevřeně, jak dokážu.

Nemluvíím o jiných členech skupiny, ale s nimi.

Jsem aktivní.

Mám právo říci NE.

Jsem dochvilný.

Hovořit může vždy jen jeden.

Naslouchám druhým.

Respektuji odlišný názor.

Poskytuji zpětnou vazbu ostatním členům skupiny.

Zpětnou vazbu od jiných (i nepříjemnou) přijímám jako dobře míněnou radu.

Na skupinová setkání přicházím čistý (tj. ne pod vlivem psychotropních látek).

2.2.4 VOLNOČASOVÉ AKTIVITY

Jan Korenc

Volnočasových aktivit je mnoho druhů, ale v zásadě se dají rozdělit na pravidelné (klub) a příležitostné (výlety, exkurze, ...).

PŘÍLEŽITOSTNÉ AKTIVITY

Pro všechny příležitostné platí několik **základních pravidel**:

- a) Je důležité, aby se děti o aktivitě dozvěděly včas. Zároveň je ale nutno krátce před aktivitou (obvykle den předem) dětem nebo rodičům konání akce připomenout.
- b) Může se stát, že děti na sraz z různých důvodů nedorazí, například protože je rodiče nepustili.

- c) Dítě, které chce jít na volnočasovou aktivitu, musí mít podepsaný souhlas od rodičů a minimálně jednou je potřeba rodinu navštívit před realizací aktivity. V některých nízkoprahových centrech vybírají pracovníci od dětí před akcí přihlášku, v níž je uveden písemný souhlas rodiče a jeho kontaktní údaje.
- d) Při každé akci je nutné podepsat prezenční listinu.

Další doporučení pro „hladký“ průběh aktivit

Když vymýšlíte aktivitu, je dobré si říct, co od ní očekáváte. Jestli to má být výlet s dětmi na seznámení nebo upevnění kolektivu, nebo jestli má mít vzdělávací potenciál. Nejlepší je kombinace obou, což není vždycky jednoduché.

Jestli s konkrétní partou dětí teprve začínáte navazovat vztah a chcete si děti naklonit na svou stranu, doporučuji například výlet na koupaliště nebo do aquaparku. Mezi oblíbené aktivity patří také zoologická zahrada.

V případě, že si připravíte edukativní akci jako je návštěva muzea, výstavy nebo divadla, je potřeba ji při zvaní dětí na ni pokud možno opsat atraktivnějším názvem (takže ne přímo „návštěva muzea“☺). Když děti pozvete na výlet do muzea, tak vám jich přijde málo nebo vůbec nikdo. Je potřeba název akce vymyslet tak, aby byl pro děti atraktivní.

Pravidelné aktivity v klubu

V případě, že vám děti chodí do klubu, je dobré pro ně připravit program tak, aby se nenudily a do klubu se vracely. Nemá cenu připravovat program na celou dobu, co jsou v klubu. Chodí se do něj také setkávat s kamarády a je nutné nechat jim čas na volnou zábavu. Pro příklad v klubu, který je otevřený 3 hodiny, má cenu si připravit program na 1–1,5 hodiny.

Program, který je možné si připravit, je dost podobný volnočasovým aktivitám. Je možné připravit hry edukativní nebo hry s prvky pro stmelení kolektivu.

Většina dětí umí používat počítač jenom pro zábavu, ale překvapivě neovládá jednoduché principy vyhledávání informací pomocí Interne-

tu. Neovládají MS Office a další jiné pro nás běžné programy. Toto je vynikající příležitost pro zábavnou vzdělávací hru.

2.2.5 TÁBORY, VZOROVÝ PŘÍKLAD CELOTÁBOROVÉ HRY MĚSTO

Dan Hůle, Rut Veselá

PŘÍPRAVA

A) KONFIGURACE MĚSTA A TÁBORA

MĚSTO není klasickou táborovou hrou. Přejímá z reálného světa známé životní situace a pravidla hry a pomocí nich inscenuje celý chod tábora. Účastníci si musejí hledat práci, spolupracovat s úřady, podnikat, investovat vydělané peníze pro zajištění základních životních potřeb, užívat služby bank, řešit spory se sousedy a v neposlední řadě o jejich životě rozhoduje také volba starosty. Pravidla a herní situace staví hráče před volby, které je nutí rozmyslet si své strategie a realizovat, tj. osvojit si nejen znalosti základních principů uspořádání obce, ale také dovednosti užitečné při účasti na životě v současné společnosti. Nabízíme dětem příležitost metodou pokus a omyl získávat zkušenosti a rozvíjet vlastní soudnost a odpovědnost, které mohou později uplatnit v životě, tj. např. při vstupu na pracovní trh, na trh s bydlením, atd.

Osm pobytových dní jsme rozdělili na dva městské týdny (příjezdový den, dva všední dny a neděle, odjezdový den). Společné bylo jídlo (snídaně, oběd, večeře). Dopoledne byly vyhlášovány městské práce (drobné práce nutné pro chod tábora). Veškeré ostatní aktivity byly dobrovolné a hráči je tvořili sami (sportovní a kulturní turnaje, kino, hospoda...). Řada typických prvků táborového života ovšem chyběla (budíček, rozcvička, večerka). Místo nástupů starosta svolával občany na náměstí. Každý den v týdnu zpestřovala neočekávaná společná hra pro všechny hráče. Technické zajištění tábora měl na starosti provozní vedoucí.

Status MĚSTA

Status MĚSTA tvoří pravidla, s nimiž jsou na začátku všichni účastníci seznámeni. V MĚSTĚ působí autority, které ovlivňují život města, ale nejsou účastníky hry, jejichž postavení závisí na průběhu a výsledcích

hry. Autoritami jsou vedoucí hry, soudce, bankéř a mafián. V herně je vedoucí hry, který je také hlavním režisérem garantujícím dramatický rozměr hry. Vedoucí hry se významně podílí na výkonné moci: distribuuje městské role mezi účastníky hry a zjednává jejich koordinaci. Na výkonné moci se podílí také bankéř, který spravuje Městské finance a mafián, který zprostředkovává nelegální finanční zdroje. Moc soudní představuje soudce, který ve MĚSTĚ představuje zákon: závazně interpretuje pravidla a rozhoduje pře účastníků hry. Na výkonné moci se podílí i účastníci. Město má volného starostu, jehož postavení posiluje i omezená zákonodárná moc: vydává městské vyhlášky. Jako podřízeného má strážníka, který dbá na dodržování vyhlášek.

Městská dělba činností

Popsané základní herní rámce tvoří „ústavu“ MĚSTA, v níž mohou být provozovány jednotlivé živnosti, které patří k městskému životu. V nabízené verzi se jednalo o tyto: *hospodský, obchodník, šéf sázkové kanceláře, pořadatel kulturních akcí, pořadatel sportovních akcí, novinář, městský osvětlovač, městský doručovatel, stavitel, divadelní impresárió, provozovatel kina, učitel tance a kapelník*. Reálná města samozřejmě nabízejí celou řadu dalších živností a zde se proto otevírá prostor pro rozvíjení a další modifikace hry. Mohl by tam rovněž být trenér, učitelé apod., role ovšem musí být vymyšleny tak, aby se jejich protagonisté ve MĚSTĚ užívali.

Ve MĚSTĚ lze vydělat peníze dvěma způsoby: podnikáním a příležitostnými městskými pracemi. Vytvořili jsme klasické tržní prostředí, ve kterém hráči musí vydělávat peníze nebo si je půjčit. Za peníze pak lze ve MĚSTĚ žít – najíst se, ubytovat se a užívat si městských zábav (hospoda, obchod, kino, sázková kancelář ...), které vytvářejí samotní hráči.

B) DYNAMIKA HRÝ

Vedoucí hry a zbylé autority mají několik způsobů na udržení dynamiky a pozornosti hráčů.

Tvoří je:

- Herní zkratka (např. týden trvá 3 dny, živnost lze získat za hodinu ...), která běžné situace urychluje a ozvláštňuje.

- Rozdělení tábora na dvě části (týdny) a po skončení prvního týdne se znovu rozdělují herní role, to umožňuje hráčům nový start, tedy začít hrát znovu v jiné roli.
- Rozlišování veřejné a soukromé sféry. Aktivity autorit, starosty, strážníka a jejich součinnost s dalšími účastníky tvoří veřejnou sféru MĚSTA, vše ostatní tvoří soukromé záležitosti rozvíjené svobodnou iniciativou účastníků hry. Své zájmy mohou chránit jen v odůvodněných případech apelem u autorit.
- Pravidelný řád tábora narušuje předem režisér vytvořenými neočekávanými událostmi a hrami.
- Režisér může improvizovaně řešit nově vniklé situace a konflikty, které stvoří sama hra. Musí mít také na zřeteli pozornost každého jednotlivého hráče a hlídat jeho herní zaujetí, navracet do hry ty, kteří se dostali do neřešitelných situací nebo ty, co nehrají, protože už mají moc peněz.
- Spory účastníků hry rozhodované soudcem spolutvoří dramatický náboj života v MĚSTĚ.
- Ceny a zlomy ve vývoji osobních financí výrazně ovlivňují motivace hráčů a zde se prosazují bankéř a mafián.

C) ARANŽMÁ HRY V RANNÉ

Dějštěm hry je město zvané MĚSTO. Osm dní tábora je rozděleno na dva městské týdny – dva pracovní dny + městská neděle. Měnou jsou městské dolary (dále M\$). Veškeré služby včetně ubytování, stravy atd. si musí hráči zaplatit. Funguje zde Městský úřad a v něm sociální odbor, živnostenský odbor, pracovní úřad, matrika atd. Hráči mohou využívat služeb dvou finančních domů – Banky Města a Protividentu. Cílem hry je získat a rozumně investovat co nejvíce peněz na obživu a uspořit na závěrečnou dražbu o hodnotné ceny.

Každý z aktérů hry získává svoji herní identitu. Organizátoři mají po celé trvání tábora jednu neměnnou roli: nezpochybnitelným zákonem ve MĚSTĚ je soudce, podsvětí reprezentuje mafián, dále pak jsou zde postavy úředníků, finančníků bankéře a agenta Protividentu.

Naopak hráči získávají a mění svoje role až během hry. Jejich úkolem je získat co nejnvýnosnější povolání a tím i prestižní identitu. Hráči mohou začít podnikat a stát se tak např. hostinským či učitelem tance, nebo např. získat místo v Městské samosprávě a stát se starostou. Hra je ale koncipována tak, že v polovině tábora hráči získanou identitu ztrácí a musí se o ni znovu utkat, v tomto souboji jim ale napomáhají finanční úspory z předchozí etapy.

D) STATUTÁRNÍ PRAVIDLA MĚSTA

Autority:

Vedoucí hry

Vedoucí hry je hlavním režisérem a to proto, že řídí režijní porady autorit a je jejich mluvčím vůči účastníkům a zároveň všichni účastníci se na něj obracejí s nápady na rozvoj hry i pro prováděcí pokyny. Disponuje rekvizitami a fondy na zajištění života ve MĚSTĚ.

Soudce

Soudce reprezentuje zákon ve MĚSTĚ.

- Soudce určuje pravidla, rozhoduje spory hráčů a má právo veta. Je to jeden z organizátorů hry a je celou hru neměnný.
- U soudce si mohou hráči stěžovat na jednání starosty, který může být soudcem odvolán (např. když je hráč nespokojen s výsledky výběrového řízení). Soudce může zrušit vyhlášky, které vydá starosta.
- Hráči mohou také soudci přednést spor s jiným hráčem a soudce uspořádá soudní proces. Hráči si najdou obhájce, soudce jmenuje žalobce a sám pak vynese verdikt a soudce pak určí trest.
- Jako trest může soudce zabavit osobní (herní) majetek hráče (stan, peníze, věci získané ve hře ...). Pokud hráči nesplatí půjčku u Banky, soudce pověří exekutora, a ten také může hráči zabavit jeho herní majetek.

Bankéř

Peníze a finanční domy

Základní finanční rozvaha

Měnou ve MĚSTĚ je Městský dolar (M\$). Aby hráč zajistil své základní životní potřeby, musí denně zaplatit jídlo 300 M\$ (základní sazba 50 M\$ snídaně, 150 M\$ oběd a 100 M\$ večeře) a denně ubytování 350 – 750 M\$ (denně 100 – 250 M\$ za nájem pozemku, 250 – 500 za nájem stanu), **denní životní minimum tedy činí 650 M\$**. Všechny ceny jsou pohyblivé a na bankéři hry je, aby kontroloval inflaci. Ochranným mechanismem proti inflaci je také zhodnocení peněz v závěrečné dražbě.

První den každý hráč obdrží 1.000 M\$ + každý hráč může získat bonus 600 M\$ v úvodní hře. V našem případě, když hrálo 17 hráčů, se tedy do oběhu dostalo zhruba 27 000 M\$.

Bankovky nutné pro hru:

Bankovka	Počet kusů	M\$
50	240	12 000
100	160	16 000
200	90	18 000
500	75	37 500
1 000	60	60 000
2 000	45	90 000
5 000	30	150 000
Celkem		383 500

Finanční domy:

BANKA MĚSTA

Základní úroky z půjčky: každý nesplacený den se platí 25% půjčené částky.

Nabídka bankovních produktů:

Bezva super půjčka: hotovostní půjčka, určena na osobní nepodnikatelské potřeby.

Pelíšek: hypotéka: úvěr na bydlení, půjčka na pronájem stanu, nevratná městská podpora 300 M\$.

A je to!: podnikatelský úvěr, půjčka určená pro podnikatele, nevratná městská podpora + 10% půjčené částky.

PROTIVIDENT

Základní úroky z půjčky: každý nesplacený den se platí 50% půjčené částky.

Mafián

Mafián je představitelem podsvětí MĚSTA. Kterýkoliv hráč se může přihlásit o trestní úkol. Vyhledá mafiána a ten mu dá losovat z jím vybrané kategorie trestné činnosti. Mafián, v mafiánském převleku, se objevuje 2x–3x denně. Úspěch v trestním úkolu je dán buď reálným splněním úkolu, nebo systém náhody – hod kostkou. Pokud hráč úkol splní a není dopaden, nesmí mu být nijak vyčítán a odrážet se na jeho společenském postavení. Pokud potrestaný hráč nezaplatí určenou pokutu, nebo neodpracuje veřejně prospěšné práce, bude stíhán policií a věc rozhodne soud.

Úkoly pro trestnou činnost – 3 kategorie obtížnosti.

Kategorie	Odměna za splněný úkol	Trest za nesplněný úkol
I.	1000 M\$	pokuta 500 M\$ + podmínka
II.	3000 M\$	pokuta 500 M\$ + podmínka + 1 hodiny veřejných prací + zápis v rejstříku na 1 den
III.	5000 M\$	Trest určí soudce při soudním přelíčení

Podmínka

- Pokud bude hráč usvědčen za dalšího trestného činu, automaticky je potrestán trestem o stupeň vyšším.

Zápis v trestním rejstříku

- Hráč nemůže začít podnikat, a pokud již podniká, musí na dobu zápisu podnikání ukončit a nedostane půjčku v bance.
- Hráče bude kontrolovat policii (viz níže).

Veřejně prospěšné práce

- Aktuální práci v táboře přidělí vedoucí hry, hráč se ale může vykoupit tím, že za každou hodinu musí zaplatit 200 M\$.

E) ORGÁNY MĚSTA

Starosta

- Starosta řídí MĚSTO herní týden tedy 3 dny (plat 2000 M\$ + 1000 M\$ pro strážníka + 500 M\$ do městské kasy).
- Starostu může odvolat pouze soudce, proti jeho rozhodnutí se mohou hráči odvolat pouze prostřednictvím soudce.
- Starosta je také šéfem policie – jmenuje strážníka a pověřuje ho úkoly.
- Starosta vyhlašuje veřejné zakázky a granty (po konzultaci se vedoucím hry – musí vypsát ty dané, může i vymyslet jiné, pokud mu je vedoucí hry schválí). Obecné podmínky grantů a zakázek jsou pevně stanovené předem (např. čistý trestní rejstřík, dosažené vzdělání atd.) Starosta také určuje, komu bude zakázka určena, pokud ale nějaký hráč požádá prostřednictvím soudce o přehodnocení rozhodnutí, musí být starosta schopen své rozhodnutí obhájit, pokud není, může starosta jeho rozhodnutí změnit (postih bude na uvážení soudce). Městské granty vypisované během tábora: 3. den pořádání Olympiády; 6. a 7. den pořádání sportovního turnaje; 4. a 5. den pořádání Super Star; 5. a 6. den pořádání Milionáře; 3. a 6. den Městský týdeník.

- Starosta může vydávat MĚSTSKÉ vyhlášky, které musí všichni občané Města respektovat (např. pod pokutou 200 M\$ je ve MĚSTĚ zakázáno plivat.). Občané se mohou odvolat k soudci a ten může vyhlášku zrušit.
- Starosta je správce městské pokladny. Do pokladny jde výtěžek z loterie a určité procento z hazardních her, daně od živnostníků a výhry z náhod a pokuty. Starosta může těmito penězi nakládat, mělo by to být ve prospěch celé obce (např. uspořádání oslavy pro zvýšení své popularity – to je v našem případě „dobré“ využití veřejných financí).

Volba starosty

Hráči musí ze svého středu zvolit starostu. Volby se konají každé tři dny (hlasovací lístky viz příloha). Kandidovat může každý občan MĚSTA podpisy dalších pěti nekandidujících hráčů, kteří ho nominovali. Každý kandidát se musí zúčastnit se předvolební debaty, kde přednese svůj program. Pro běh hry je důležité, aby starostou byl hráč, který je schopen postavu „uhrát“ – tedy aby měl autoritu u ostatních hráčů a byl schopen je organizovat.

Strážník – Policie MĚSTA

Šéfem policie je starosta, ten také zaměstná městského strážníka dle své volby (strážník má smlouvu na jedno volební období).

Strážník je pomocník starosty, sleduje kriminální živly ve MĚSTĚ, tj. má prémie za odhalení černého trhu a hráčů, kteří mají trestní úkol. Strážník na příkaz starosty dohlíží na hráče, kteří jsou v podmínce nebo mají zápis v trestním rejstříku, tj. může jim dát jednou denně hodit kostkou, pokud hodí:

- „1“ Hráči se prodlužuje zápis v rejstříku o 1 den a musí si navíc odpracovat 2 hodiny veřejných prací,
- „2“ Hráč musí odpracovat 1 hodinu veřejných prací,
- „3“ Hráč musí zaplatit pokutu 300 M\$,
- „4“ Neděje se nic,
- „5“ Policie se omluví, smaže hráči záznam v rejstříku,
- „6“ Policie se omluví, smaže hráči záznam v rejstříku a dá mu 500 M\$ odškodné.

Exekuce

Pokud hráči nesplatí včas svůj dluh bance, je celá věc předána soudci, ten dá hráči varování a den odklad, pokud stále neplatí, vyšle soudce exekutora, ten zabaví hráči herní majetek a prodá ho v dražbě. Pokud ale hráč nesplatí dluh Protividentu, přijde exekutor okamžitě po nesplacení půjčky, pokud hráčův herní majetek nepokryje výši půjčky, musí si dluh odpracovat ve veřejně prospěšných prací.

F) ÚŘADY MĚSTA

Oddělení evidence obyvatel a občanských průkazů

Hráči se musí zlegalizovat svůj pobyt ve MĚSTĚ, tedy zaregistrovat se na úřadě, vyplnit formulář, koupit i fotografii a nechat si vystavit občanský alias Městský průkaz. Pokud hráč nemá Městský průkaz, nemůže začít podnikat a najímat se na práci, nemůže využívat sociálního systému (stravenky a poukazy na ubytovnu), nemůže kandidovat do voleb a hrozí mu střet s policií (více viz policie).

Sociální úřad

Pokud se hráč octne ve finanční nouzi, může využít služeb sociálního odboru, když vyplní formulář „Pomoc v nouzi“ dostane stravenku a poukaz na **ubytování na ubytovně. To znamená život bez veškerého komfortu: jídlo bez moučníků a spaní ve společné noclehárně**, kterou je nutné vždy v 7:00 se všemi svými věcmi opustit. Dále bude hráč odeslán na pracovní úřad.

Pracovní úřad

Hráčům zprostředkovává Městská zaměstnání, hráči zde nezískávali žádnou podporu (více viz níže).

G) ŽIVNOSTI VE MĚSTĚ

Živnosti a získávání licencí

Podnikání je podmíněno získáním licence a živnostenského listu. Registrace na získání licence stojí 200 M\$. Hráči se pak mohou před

komisí (složené z organizátorů hry) utkat v disciplíně určené dané profesi a vítěz získá licenci na herní týden. Další herní týden se licence před komisí draží. Hráči s licenci pak na živnostenském úřadě vyplní formulář a získají živnostenský list. Podnikatelé si mohli denně vydělat maximálně 1500 M\$.

Seznam živností

NÁZEV ŽIVNOSTI	ČINNOST	ZÍSKÁNÍ LICENCE	PLAT
Hospodský	Prodej nápojů nakoupených v městském velkoskladu	Hráči musí co nejrychleji proběhnout slalom s tácem plným skleniček s vodou. Nejrychlejší získá licenci.	Vydělává na rozdílu velkoobchodní a své ceny (nejvýše 1500 M\$).
Obchodník	Prodává věcné zboží nakoupené v městském velkoskladu	Vymyslí reklamu na žínku (posoudí komise, kdo získá licenci).	Vydělává na rozdílu velkoobchodní a své ceny (nejvýše 1500 M\$).
Šéf sázkové kanceláře (Pravidla loterie viz níže)	Prodává městské losy (více viz loterie), provozuje ruletu a může a provozovat veškeré hazardní hry	Všichni uchazeči o licenci si hodí dvěma kostkami, nejvyšší číslo vyhrává (hod se opakuje, pokud je to nerozhodně)	Vydělává na prodeji losů (nákup za 100 M\$ a prodejní cena dle sázkaře), výhry vyplácí Banka, u dalších hazardních her platí výhry sázkař a bere sázky
Pořadatel kulturních akcí	Pořádá soutěž ve zpěvu Super star, taneční soutěže Let´s dance a naučné soutěže Milionář	Namalovat co nejvěrnější portrét Starosty (posoudí komise, kdo získá licenci)	Financován MĚSTEM – během přípravy dostává zálohy (700 M\$), po akci dostane plat dle její kvality (do 1500 M\$). Výhry účastníkům platí MĚSTO.

Pořadatel sportovních akcí	Pořádá Olympiádu a sportovní turnaj.	Kdo udělá nejvíc „žebráčků“ získá tuto licenci.	Financován MĚSTEM – během přípravy dostává zálohy (v našem případě 700 M\$), po akci dostane plat dle její kvality (až do 1500 M\$).
Novinář	Vydává noviny, ty musí vycházet jednou týdně v rozsahu nejméně 2A4.	Musí napsat co nejlepší reportáž z voleb starosty (posoudí komise, kdo získá licenci)	Financován MĚSTEM – během přípravy dostává zálohy (v našem případě 700 M\$), po vydání novin dostane plat dle jejich kvality (až do 1500 M\$).
Městský osvětlovač	Musí každý večer rozsvítit městské osvětlení (např. lampióny a připravit oheň).	Musí v nerychlejším čase proběhnout slalom s rozsvícenou svíčkou v ruce a ta mu nesmí zhasnout.	Fixní plat od MĚSTA (1200 M\$).
Městský doručovatel	Doručuje městskou poštu a vyřizuje pochůzky pro MĚSTO.	Musí v co nejrychlejším čase proběhnout překážkovou dráhu	Fixní plat od MĚSTA (700 M\$).
Stavitel	Provádí stavební práce vypsané MĚSTEM (např. práce na kozí biofarmě – ohrady a chlívky atd.)	Musí postavit domeček z libovolného materiálu (posoudí komise, kdo získá licenci)	Plat určuje MĚSTO (až do 1500 M\$).
Divadelní impresárió	Musí každou herní neděli zorganizovat pro MĚSTO divadelní představení.	Musí se naučit a zarecitovat báseň (posoudí komise, kdo získá licenci)	Financován MĚSTEM – během přípravy dostává zálohy (v našem případě 700 M\$), po akci dostane plat dle její kvality (až do 1500 M\$).

Provozovatel kina	Provozovatel kina organizuje projekce, MĚSTO mu pronajme zařízení (1000 M\$).	Musí zahrát scénku z nějakého filmu – komise musí poznat co to je, hodnotí se i vtip a provedení.	Má příjem ze vstupenek, jejich cena není nijak regulovaná.
Učitel tance	Každý den musí udělat jednu půlhodinovou lekci tance pro ostatní hráče zdarma.	Musí předvést své taneční umění (posoudí komise, kdo získá licenci)	Financován MĚSTEM dle kvality jeho hodin (až do 1500 M\$).
Kapelník	Musí sestavit kapelu, musí mít minimálně jednu půlhodinovou zkoušku denně a vždy v neděli veřejné vystoupení.	Musí předvést své hudební umění (posoudí komise, kdo získá licenci)	Financován MĚSTEM dle kvality jeho vystoupení a zkoušek (až do 1500 M\$).

Pravidla městské loterie

Sázkař může denně prodat nejvýše 30 losů (koupí je za 100 M\$, prodejní cena není regulovaná). V loterii lze vyhrát dvěma způsoby: tři stejné symboly znamenají výhru a zároveň má každý los číslo, každý týden proběhne slosování prodaných čísel, výherce získá 1000 M\$.

Veškeré losy stojí 22500 M\$, vyhrát lze 16500 M\$, los stojí minimálně 150 M\$.

Výherní losy: 30x 50 M\$ celkem 1500 M\$; 15x 200M\$ celkem 3000 M\$; 10x 500 M\$ celkem 5000 M\$; 3x1000 M\$ celkem 3000 M\$; 2x 2000 M\$ celkem 4000 M\$; 25 x nový los (sázkaři proplácí banka); 31x nápoj zdarma (zboží dodá hospodský, cenu proplácí banka) + 60 nevýherních losů.

Městská zaměstnání

Městská zaměstnání se vyhláší aktuálně dle potřeby (např. mytí nádobí, uklízení tábora, drobné práce na farmě ...) a hráči si tak přivydělávají ke svým podnikatelským platům.

H) UBYTOVÁNÍ A STRAVOVÁNÍ

Ubytování

Hráči si musí každý den pronajmout pozemek a stan. Ceny obojího jsou odstupňované podle kvality a pohyblivé: ceny pozemku stojí denně 100–250 M\$ a ceny stanů denně 250 – 500 M\$. Pokud hráč nemá finance na ubytování, musí se zaregistrovat na sociálním odboru a získá poukaz na ubytovnu: společný stan, hráči se mohou ubytovat pouze v 19:00 a ráno v 7:00 musí ubytovnu se všemi svými věcmi opustit.

Stravování

Hráči si musí 3x denně najíst, jinak musí zaplatit pokutu větší, než stojí stravenka. Ceny jsou opět pohyblivé: základní sazba – 50/100 M\$ snídaně, 150/200 M\$ oběd a 100/150 M\$ večeře. Pokud hráč nemá finance na stravování, opět musí kontaktovat sociální odbor, vyplnit formulář a tak získá stravenku na jídlo zdarma.

CH) NÁHODY, HRY A HŘÍČKY

Náhodné denní události

Hráči si tahají každý den „Náhody“. Náhody jsou ve dvou balíčcích, pokud hráč zaplatí 100 M\$ může tahat z druhého balíčku, kde je více pozitivních náhod.

1. balíček: 45% negativních; 35% náhodné; 20% pozitivních,
2. balíček: 20% negativních; 30% náhodné; 50% pozitivních.

U „náhodných“ hráči hází kostkou, podle skupiny se zlepšuje možnost pozitivního výsledku:

1. balíček 1,2,3,4 – negativní výsledek x 5,6 – pozitivní výsledek,
2. balíček 1,2 – negativní výsledek x 3,4,5,6 – pozitivní výsledek.

Hry

Hry jsou pro hráče dobrovolné, lze je použít kdykoliv během tábora.

ÚVODNÍ HRA (1. DEN)

V této hře mají hráči možnost získat bonusy (peníze nebo jiné výhody), které rozrůzní startovací podmínky hráčů. Hráči se pokusí splnit 10 úkolů na stanovištích, za každý splněný úkol získávají bonus. Pokud se jim podaří splnit více než 6 úkolů, získávají „Řidičský průkaz“ (ten znamená + 300 M\$ v dražbě o licence). Na hru je potřeba 10 vedoucích.

	ÚKOL	POMŮCKY	BONUS
1.	Pod šátkem je schováno 15 věcí, hráči je mohou 10 vteřin sledovat. Musí si zapamatovat alespoň 10 z nich.	Šátek, 15 různých věcí, stopky	100 M\$
2.	Hráči se musí strefit na cíle nejméně 7 z 10 ran.	10 míčků, cíl	Poukaz na moučník zdarma
3.	Hráči šplhají na laně, kdo vyleze až nahoru, získá bonus.	Lano	Vykoupení z 1 hodiny městských prací
4.	Hráč dostane určitý počet kostek, musí z nich postavit věž, aniž by některá spadla.	Kostky	100 M\$
5.	Hráč musí jednou rukou nandat do krabičky všechny sirky.	Krabička sirek	Nájem na jednu noc zdarma
6.	Hráč hraje s vedoucím Kámen, nůžky, papír na 3 vítězství.		Los zdarma
7.	Hráč musí prolézt pavučinou z provázku a nesmí se ho dotknout.	Provázek	200 M\$
8.	Hráči musí namalovat portrét táborového kuchaře	Papíry, pastelky	Vynulování negativní náhody
9.	Hráč musí poznat 4 z pěti jídel se zavázanýma očima	Šátek, 5 druhů jídla	200 M\$
10.	Hráč musí dopravit vodu přes překážkovou dráhu a nesmí jí vylít	Voda, překážková dráha	Propustka na černý trh

PŘÍSTAVY (1. NEBO 2. DEN)

Legenda: do MĚSTA přijeli pašeráci s cenným zbožím, přivezli cigára, alkohol, falšovaný hadry atd. Starosta to ale nerad vidí, kdo si chce nakoupit, pak výhodně prodat a tím vydělat opravdu spoustu peněz, musí opatrně, nenápadně a hlavně rychle ... policie MĚSTA je totiž ve střehu a chytí každého, kdo by se chtěl zapojit do těchto nekalých kšeftů.

Pravidla: Hráči se rozdělí na pět skupin: pašeráci s cigaretami, alkoholem, falešnými hodinkami, falešný hadry a přepalovaný DVD. Každá skupina si připraví stanoviště, pak si navzájem – po kartičce mění proviant, v poli je chytá policie, koho chytí, ten musí vrátit kartičku. Vítězí ten, kdo má nejvíc cizích kartiček, pak se smění za MŠ.

AGENT RYCHLÝ PRACHY

Agent (nejlépe návštěva, co se na táboře nezdrží příliš dlouho) bude nabízet novou finanční službu – dejte mi peníze (omezený vklad, aby se hráči úplně nezruinovali), ráno Vám dám dvojnásobek. Dvakrát to tak udělá, potřetí ujede a nedá nic.

HYGIENICKÁ KONTROLA (4. DEN)

Přichází kontrolor na obhlídku hospody, obchodu a kuchyně. Když najde něco nepřiměřeného, uděluje pokuty...

ČERNÝ TRH (3. DEN)

Hráči se musí nepozorovaně dostat přes území hlídané policisty, když pak najdou Mafiána, můžou u něj nakoupit exkluzivní zboží.

NOČNÍ HRA (5. DEN)

Legenda: Městskou banku přepadnou lupiči a ukradnou veškeré úspory, hráči je pronásledují.

Hra uprostřed kruhu a průměru 2 m sedí lupič (vedoucí), okolo něj jsou poházené bankovky, má baterku – pistoli. Hráči se musí nepozorovaně vplížit do kruhu a ukrást peníze, pokud je lupič uvidí, zamíří na ně baterkou a osloví jménem, jsou zastřeleni, musí si dojít na určené místo pro život.

ZÁTAH NA NELEGÁLNÍ ZBOŽÍ (6. DEN)

Do tábora naběhne komando, všechny shromáždí na náměstí a prohledá všechny stany – u koho najde falešné bankovky, které před tím pustil bankéř do oběhu, bude zadržen. Večer se bude konat se zadrženými soud.

ZÁVĚREČNÝ POKLAD (7. DEN)

Klasický poklad po psaníčkách, podle rychlosti budou hráči finančně odměněni.

FINÁLE (7. DEN)

Oslava 100. výročí založení MĚSTA, bude ohňostroj a velkolepá dražba, kde hlavní cena bude MP3 přehrávač a další lákavé ceny. Večer bude ohňostroj, táborák.

Hříčky

Jsou to hříčky pro tzv. hluché momenty v průběhu tábora. Budou naprosto dobrovolné. Hráči budou moci získat finanční bonusy za účast. Ke každé hříčce je uvedena legenda, která je spjatá s děním ve MĚSTĚ.

DOBÝVÁNÍ HRADU

Legenda: Dva hlavní klany ve městě DiMarkové a Smith-Jonesové se léta nemohou dohodnout, kdo vlastní palác Sluneční oko na hlavním náměstí MĚSTA. Kvůli sporu o „Sluneční oko“ zemřelo již mnoho členů obou rodin a další sedí v MĚSTSKÉM vězení. Rodiny šly k soudu, ale nic se nevyřešilo, ani soud nemohl tento krvavý spor vyřešit. Nakonec starosta svolal obě rodiny a přednesl jim svůj návrh, DiMarkové i Smith-Jonesové souhlasili. Ted' už jde jen o to, kdo Starostův boj o palác Sluneční oko vyhraje. Hodně štěstí!!!

Pravidla: dvě družstva, jedno vně a druhé vevnitř ohraničeného území, obě se vytlačují nebo vtahují do území, ten, kdo je vtažen nebo vytažen vypadává. Vítězí to družstvo, ze kterého zbyl alespoň jeden hráč – to pak získá finanční odměnu + prémii získá i ten kdo zůstal poslední.

HADÍ DŮL

Legenda: V horách za MĚSTEM se objevil důl se zlatem, bohužel v dole jsou vedle zlatých kamenů i jedovatí hadi, sesbírat zlaté bohatství není jen tak ... Hodně štěstí!!!!

Pravidla: had – vedoucí je přivázán ke kůlu na laně 5 m, okolo sebe má rozházené valouny zlata. Hráči, mají na rukávu krepové pásky, které se jim had snaží ukrást. Komu had strhne pásku, musí si běžet pro nový život. Sesbírané valouny lze pak směnit za 500 M\$.

BOJ O OBRAZ

Legenda: Spor mezi DiMarky a Smith-Jonesovými se znovu rozhořel. Dimarkové ukradli rodinný obraz Smith-Jonesů a potupně jej vystavili před svým domem. Smith-Jonesové jim na oplátku ukradli obraz jejich (a nestálo je to ani tolik peněz uplatit nenasytnou DiMarkovic hospodyni). Policie a ani soudy si neví rady, rodiny si sami musí zjednat pořádek, výměna ale nepřichází v úvahu, musíte si obraz ukrást nazpátek. Pak jej můžete prodat do zastavárny (ted' zneuctěný již nemá pro vás žádnou cenu) a získáte 500 M\$.

Pravidla: dvě pole v každém kruh a tam obraz, hráči se snaží přenést svůj obraz ze soupeřova území, když se jich soupeř dotkne, musí zpátky pro život. Vítězí družstvo, které přeneslo svůj obraz.

MONSTER RELLYA

Legenda: Ve MĚSTĚ je klid, spory utichly, nikde žádný požár, skandál, loupež – zkrátka nikde žádné vzrušení. A Starosta se strašně nudí! Vyhlásil tedy celoměstský turnaj: MONSTER RELLYA. Jen ten kdo „zruší“ auta svých soupeřů získá odměnu 500 M\$. Hodně štěstí!!!!

Pravidla: soupeřit musí vždy čtyři hráči – drží se kolem pasu, tak tvoří auto. Do hry se pouští všichni najednou, vítězí ten, kterému se podaří ostatním „autům“ oddělit motor – tedy posledního v řadě

VODNÍ KATASTROFA

Legenda: Ve MĚSTĚ se rozbilo veškeré potrubí vedoucí vodu – rozhodně za to ale nemůže náš starostlivý starosta! A tak se občas stane, že jdete po ulici a najednou vás pokropí gejzír vody. Ale pozor! Kdo zakřičí – jakoby sváděl vinu na starostu! A zaplatí mastnou pokutu! Takže: tiše, tiše, tiše! Pravidla: každý přihlášený do hry (bude označený páskem na rameni), smí polít jiného označeného, pokud se politý lekne

a vykřikne, získává ten, co políval 50 M\$, pokud ale nevykřikne, musí mu „polívač“ zaplatit 50 M\$, z vlastní kapsy!

VODNÍ KATASTROFA II.

Legenda: Díky nehodě s potrubím je celé MĚSTO zaplavené vodou – chudák náš starosta, tak se trápí, že raději odjel meditovat k moři, aby nás svým zármutkem neobtěžoval! Neboj se starosto, kvůli tobě budeme rádi chodit i po kolena ve vodě.

Pravidla: hráči jsou rozděleni na dvě družstva, mají vždy určeno, kolika končetinami se mohou dotýkat země, které družstvo tak vydrží déle, získá prémii 50 M\$.

KDO SEJME PRASE?

Legenda: Dnes je ve MĚSTĚ tradiční svátek „Prasečí oltář“ a jako každý rok se konají ve městě hry. Kdo sejme prase, vyhraje 50 M\$ a zároveň (a to je opravdu velká pocta!) se stane pro příští rok strážcem „Prasečího oltáře“ Tak lovu zdar!!!

Pravidla: hráči utvoří kolo, uprostřed je trojnožka a na ní prase (míč), hráči se nesmí pustit, snaží se svým tělem trojnožku srazit a zároveň zabránit ostatním, aby se to povedlo jim.

MINOVÉ POLE

Legenda: Starosta dostal anonymní dopis „Na náměstí jsou schované nášlapné bomby, asi se ti začnou co nevidět zapalovat lejtky, ty dobrodinče! S pozdravem Létající Čestmír! MĚSTO ale nemá peníze na rozhazování a na pyrotechniky už vůbec ne! Takže po náměstí se teď musí chodit jen velmi opatrně! P. S. Starosta odjel do lázní – rozhodně ne, že by se bál! Ale jeho zdraví je nám přeci nadevše!

Pravidla: označí se pole, koho se ostatním podaří zvednout celého do vzduchu – vylítl s bombou – a je vyřazen, poslední dva získávají 500 M\$.

HISTORIE RANNÉ 2008

Zakládání MĚSTA

Tábora se zúčastnilo 17 účastníků (ve věku od 13 – 22 let) ze čtyř sociálně vyloučených lokalit. Spodní věková hranice byla tedy nižší, než jsme původně předpokládali. Bylo tedy třeba pravidla aktuálně upravovat během hry. Osm pobytových dní tábora bylo rozděleno na dva městské týdny – 2 pracovní dny a neděli (příjezd; 1. týden; 2. týden; odjezd).

První den hráči dostali každý 1000 M\$, zároveň již mohli využívat služeb Banky a Protividentu. V tržním prostředí hry se hráči ihned zorientovali a to především díky přenesené zkušenosti z reálného života. V tento moment museli hráči udělat dvě první základní volby – jak budou získané peníze investovat (např. pořídí si luxusní bydlení, nebo budou spořit atd.). Dále se hráči museli rozhodnout, jak budou vydělávat peníze, tedy zvolit herní strategii pro první městský týden. Hráči se utkali o jednotlivé živnosti – ať už jako jednotlivci nebo skupinky začali všichni podnikat a zároveň si přivydělávali městskými pracemi. Proběhla volba Starosty, zvítězil nejstarší hráč, druhý nejstarší se stal Strážníkem. Hráči pravidla voleb snadno pochopili a respektovali jejich výsledky.

Život MĚSTA

Hra poskytovala hráčům pouze kulisy, tvůrci světa a dění ve hře se stali oni sami (až na neočekávané události a hry inscenované vedoucím hry). Tedy hráči si podnikáním vydělávali peníze a zároveň tvořili hru samu – za prvé vytvářeli možnosti, za co vydělané peníze utrácet (hospoda, obchod, sázková kancelář...) a jak ve MĚSTĚ trávit volný čas (kino, divadlo, kulturní a sportovní soutěže ...). Každému podnikateli byl přidělen osobní poradce (nehrající vedoucí), který mu po celou dobu pomáhal a kontroloval jeho podnikatelské aktivity a finance. Takto podporované podnikání fungovalo velmi dobře. Druhý herní týden se znovu rozdělovali živnosti – hráči je vydražili. Hra tak nabízela těm, kteří se nezapojili, nebo neuspěli v prvním cyklu, možnost začít znovu.

Objem získaných financí přímo souvisel s herním zaujetím hráčů – pokud měl hráč příliš mnoho peněz, přestal hrát, stejně tak, pokud neměl žádné. Téměř všichni hráči podnikali, díky možnosti rychlého přivýdělku městskými pracemi, vzájemné kolegiální a dozoru vedoucího hry, který hráčům v nouzi nabídl městské práce, se nikdo neoctl v takové nouzi, aby musel využít služeb sociálního a pracovního úřadu (žádný hráč tedy nespal na ubytovně a nevyužíval zdarma stravenky na jídlo, obojí fungovalo jen jako strašák). Pokud měli hráči příliš peněz, vyhlásil vedoucí hry všeobecné zdražení.

Žádný hráč nevyužil služeb Protividentu (především díky shovívavému Agentovi☺). Hráči si půjčovali peníze v Bance. Nevyužili jsme ani jednu institut exekuce, dluhy hráčů řešil sám Bankéř (odkladem splátek, veřejně prospěšnou prací pro tábor atd.).

Omezili jsme částečně pravomoci starosty. Nebyl správcem Městské pokladny, veškeré finance spravoval bankéř. Starosta dostal 500 M\$, se kterými mohl libovolně naložit ve prospěch MĚSTA (většinou je přidal k platu Strážníkovi). Starosta také nevypisoval a nepřiděloval městské zakázky – vyhlašoval je vedoucí hry a to bez výběrového řízení, pouze pro jednoho podnikatele v daném oboru. Starosta vyhlašoval velké množství městských vyhlášek a strážník důsledně trval na jejich dodržování.

Soudce řešil veškeré spory (i neherní) v táboře. Především díky volbě představitele postavy Soudce tento institut fungoval a hráči jeho rozsudky respektovali. Soud byl ale často zahlcen stížnostmi hráčů. Abychom zamezili stížnostem a soudním sporům byla ustanovena postava advokáta. Advokát za poplatek s hráči sepisoval podání k soudu.

ZÁVĚR

Na závěr hry měla proběhnout dražba, o které byli účastníci informováni a na kterou se snažili také ušetřit peníze. V průběhu hry, tak jako v reálném životě, docházelo stále častěji k různým formám nelegální směny finančních prostředků, a tak proběhlo poslední den konání hry přiznání příjmů a z těchto přiznání museli všichni účastníci uhradit daň Městu. Veškeré vybrané daně byly podrobně zaevidovány a následně byla zahájena dražba. Dražící, jako daňový komisař však evidoval veškeré výdaje

během dražby a jakmile některý z účastníků přesáhl svůj limit, respektive vydražil zboží za větší obnos peněz, než které přiznal, bylo mu toto zboží i peníze zabaveny. Takto byly zabaveny peníze celkem pěti účastníkům.

Nakonec proběhla ještě debata nad tím, zda tento postup byl nespravedlivý a jak jej jednotliví účastníci hodnotili. Po delší debatě všichni uznali, že zvolený postup byl spravedlivý a že ti, kteří nepřiznali všechny příjmy, byli po právu potrestáni za svůj delikt.

2.3 KOORDINACE DOBROVOLNÍKŮ

Pavel Marčík

Poradce může ve své práci využít dobrovolníky, ať již pro přímou práci s klientem (zajištění jednorázového či pravidelného doučování) či pro asistenci při realizaci skupinových aktivit (pravidelné volnočasové kluby, skupinové doučování, víkendové akce apod.). V této části metodiky se stručně zmíním o možných způsobech aktivního vyhledání potenciálního dobrovolníka a zahájení spolupráce s ním.

MANUÁL PRÁCE S DOBROVOLNÍKEM

a) Zaslání životopisu a motivačního dopisu

Potencionální dobrovolník nejdříve zašle svůj životopis a případně ještě motivační dopis (ten však není zpravidla požadován).

b) Úvodní skupinové setkání pro zájemce

Zájemce o dobrovolnictví přichází na úvodní setkání, kde se dozví dá více o ČVT, PSI, konkrétně o kariérním a pracovním poradenství – obsahu, cíli a rozsahu služby. Na vstupním setkání je seznámen také se svými povinnostmi¹ a povinnostmi klientů. Dostane manuál pro

¹ Mezi podmínky doučování patří především: a) vše co souvisí s hladkým průběhem doučování – klid, prostor, pomůcky; b) musí být přítomná dospělá osoba; c) docházka dítěte do školy – musí tam chodit, a pokud chybí, musí látku doplnit; d) rušit doučování jen pokud je to nevyhnutelné, omlouvat se předem; e) účinně spolupracovat s koordinátorem a

dobrovolníky (FAQ). Vyplní také dotazník, kde uvádí své preference, co se týče doučovaných předmětů a věkové skupiny klientů, také případně svůj zájem o účast na jiných aktivitách. Součástí dotazníku je také místo bydliště a informace o studiu/práci dobrovolníka. Tento údaj hraje mimo výše jmenované svoji roli při výběru klienta, ke kterému dobrovolníka přiřadím. Zájemce o dobrovolnictví také může do dotazníku vyplnit své další dovednosti či schopnosti, které může a chce dobrovolně nabídnout.

c) Představení informací o klientovi

Na základě vyplněného dotazníku oslovím dobrovolníka (email, telefon), podám mu stručné informace o klientovi, a pokud projeví zájem o jeho doučování či o společnou aktivitu s ním, dohodnu si se zájemcem o dobrovolnictví schůzku.

d) Individuální setkání

Dobrovolníkovi zopakují základní pravidla doučování, vyřídím s ním potřebné náležitosti a povinnou dokumentaci – prohlášení dobrovolníka, dohodu o mlčenlivosti a smlouvu o dobrovolnické činnosti (podepisuje se do konce školního roku – 31.8.). Zároveň musí dobrovolník dodat do jednoho měsíce výpis z trestního rejstříku, ve kterém nesmí mít žádný záznam (musí být tzv. čistý).

Dobrovolníkovi dále sdělím možnosti dalších aktivit, do kterých se může zapojit – kluby, víkendové pobyty atd. Také mu nabídnu prostor pro vlastní iniciativu – sám může něco vymyslet, něčím přispět (např. grafika, tanec, volnočasové aktivity...). Představím webový portál www.daruj2hodiny.cz, kde jsou různé materiály na doučování a kde se může přihlásit na různé dobrovolnické akce, ať už s dětmi, či jen vyloženě pro dobrovolníky (supervize, vzdělávání apod.).

e) Uvedení dobrovolníka do rodiny

Po předchozí domluvě s rodinou a klientem přivedu dobrovolníka do rodiny. Za účasti jak klienta, tak jeho zákonného zástupce představím

dobrovolníkem.

dobrovolníka rodině. Zopakují pravidla poskytování nehrazeného doučování. Zprostředkují domluvu času doučování a dalších podrobností. Podívám se s dobrovolníkem na ŽK, vysvědčení, učebnice. Dohodnu se na tom, že zhruba po měsíci přijdu znovu a vytvoříme individuální plán.

f) Registrace do elektronického systému ARUM

Dobrovolníkovi vytvořím profil v sekci dobrovolníci. Zaktivním ho – tedy vytvořím funkci dobrovolník a tzv. mu klienta nasdílím. U klienta musí být otevřena zakázka doučování. Pošlu dobrovolníkovi jeho přihlašovací údaje a stručný návod, jak má vykazovat doučování.

g) Náslech doučování

Cca po měsíci (tj. třech až čtyřech doučováních) přijdu na náslech průběhu doučování v rodině, zkonzultuji doučování, jak se zákonným zástupcem klienta, tak s klientem samým. Zároveň také s dobrovolníkem. O tom všem udělám písemný záznam do elektronického systému ARUM.

h) Konzultace se školou

Po předchozí dohodě s rodiči a s dobrovolníkem konzultuji ve škole klientův prospěch a jeho případné zlepšení, především s třídním učitelem/kou a s učiteli z předmětů, ve kterých má klient problémy. Optimální je, pokud jdu na konzultaci společně s dobrovolníkem a s rodičem. Zároveň je však vhodné domluvit schůzku dobrovolníka individuálně s učitelem (pro větší otevřenost učitele sdělovat jeho názor na klienta, v přítomnosti rodiče zpravidla dochází ke „zjemňování“ problémů). Třídnímu učiteli je také možné předložit dotazník pro učitele, který za mé přítomnosti vyplní.

i) Další spolupráce

Cca po čtvrt až půl roce (dle mnou zhodnocené potřeby) opět zajdu na náslech průběhu doučování v rodině, během těchto měsíců

sdílim informace o průběhu doučování jak s klientem či rodiči, tak s dobrovolníkem. Poté opět navštívím školu s dobrovolníkem a znovu předložím učitelům k vyplnění hodnotící dotazník.

j) Potřebné dokumenty

- dotazník,
- smlouvy (o dobrovolnictví, o mlčenlivosti, prohlášení o beztržnosti, o studiu, potvrzení o seznámení s prevencí infekčních onemocnění),
- výpis z rejstříku (třeba dodat do 1 měsíce).

2.4 SÍŤOVÁNÍ, INSTITUCIONÁLNÍ RÁMEC

2.4.1 VSTUP PRACOVNÍKA NNO NA ZŠ

Lada Šůláková

Níže uvedený návod byl (a stále je) vytvářen „z dole a za pochodu“ v průběhu mého devítiměsíčního působení na pozici koordinátora motivačních a podpůrných aktivit pro mládež v Bílině (KAPM). Obsahová náplň práce koordinátora těchto aktivit a s ní spojených profesních zkušeností se mohou více či méně blížit pracovní náplni a zkušenostem kariérního a pracovního poradce, proto se domnívám, že zde má tento „manuál“ své oprávněné místo. Následující postupy, které ze své vlastní praxe doporučuji, se vztahují na regionální podmínky města Bílina. V jiných městech bude nutné je přizpůsobit místním realitám.

V praxi se mi osvědčily především tyto následující kroky:

- a) Navázání osobního kontaktu s ředitelkami místních ZŠ prostřednictvím pravidelných setkávání skupiny Vzdělávání a volný čas v rámci Lokálního partnerství Agentury pro sociální začleňování. Optimální je pokud ve městě, kde KAPPO působí, existuje podobná platforma setkávání (např. v rámci procesu komunitního plánování či obdobných strategických procesů), je velmi důležité se těchto pracovních skupin pravidelně účastnit. Vždy záleží na tom, jakou má služba, kterou zastupujete ve městě vytvořenou pověst. Příliš se mi neosvědči-

lo chovat se jako sólový hráč a „kopat“ za klienty bez vědomí školy. Vaším cílem by tedy mělo být představit sebe jako rovnocenného a zajímavého partnera pro školu.

- b) Těžila jsem také z dlouhodobé spolupráce mezi naším zařízením (Nízkoprahové centrum Na Předměstí) a bílinskými ZŠ, která v Bílině existuje několik let a která se vytvořila během plánování a realizace příměstského prázdninového tábora, který zde má již celkem slušnou tradici. Doporučuji tedy zkusit něco podobného projednat a realizovat i ve vašem městě, ideálně pak ještě ke spolupráci přizvat pracovníky OSPOD.
- c) Oslovení výchovných poradců na ZŠ, e-mailem, telefonicky, případně si dohodnout osobní setkání. Výchovní poradci toto většinou vítají, zvláště pokud do školy přinášíte něco nového, jako je např. možnost zprostředkování retrostipendií či v mém případě britský motivační program „It's In U2“.
- d) Dobrou spoluprací se školou lze navázat i prostřednictvím pořádání vzdělávacích seminářů např. v oblasti finanční gramotnosti a všech dalších workshopů z dílny KAPPO.
- e) Pokud jsem narazila při řešení clientské zakázky na potřebu spolupráce se školou či školským zařízením, nikdy jsem nenarazila na závažný problém. Naopak mi školy spíše vycházely vstříc. Nevystupuji zde v pozici rodiče, ale dalšího „zajímavého a angažujícího se odborníka“. Většinou je zde ale nutná dobrá spolupráce s rodinou. A opět zde výrazně záleží na místních poměrech. Ne s každou školou se spolupráce bude dařit. Některé jsou více otevřené, jiné méně. Velmi specifickou kategorií pro spolupráci jsou ZŠ praktické, které nejsou povinny vykazovat svou činnost městu, ale jsou řízeny a kontrolovány až na krajské úrovni.
- f) Jako příklad velmi dobré praxe ☺ hodnotím navázanou spolupráci s jednou bílinskou ZŠ, kde se mi podařilo sjednat, že volitelný dramatický seminář, který je součástí výuky, budu realizovat v našich prostorách a ve své režii ve spolupráci s učitelkou, která jej má na starosti. V podstatě mi tak bylo přenecháno volné pole působení. Nastavení této spolupráce však obnášelo mnoho společně „vypi-

tých káv", bez toho bude vaše spolupráce se školami vždy pouze na formální úrovni, což ale také nemusí být na škodu. Pokud se vám povede nastavit podobný systém takové spolupráce, vřele vám doporučuji cokoli z toho vhodnou formou medializovat.

- g) Ze svých zkušeností se domnívám, že spolupráci se školou není možné stanovit „plošně. Vždy se budete stýkat s konkrétním učitelem a řešit případ konkrétního dítěte. A zde platí, že jaký dojem na škole vzbudíte, tak se to s vámi „potáhne dál“ (stejně jako v případě vašich klientů). Toto vše je takové malé cvičení v diplomacii a v „PR“ dovednostech. Škola není povinna s vámi spolupracovat, spíš jde o to, co a jak zajímavou formou jí nabídnete.
- h) Důležité je mít všechny tyto kroky posvěcené „seshora“, ať již ze strany vašich nadřízených, tak ze strany ředitele školy. Minimálně by měl váš přímý nadřízený o vašich plánech a krocích vědět dopředu. Mimo jiné proto, aby vás mohl v případě nouze a potřeby podpořit.
- i) Výše popsané návodné kroky lze požit analogicky i pro vstup na střední školy a střední odborná učiliště.
- j) A ještě jedno doporučení na závěr: Kdo nic nedělá, nic nezkaží (a tedy se nepoučí). Hodně štěstí! ☺

2.4.2 NABÍDKA INSTITUCÍM

Barbara Halířová

Důležitým faktorem při navazování vztahů s dalšími institucemi je **nabídka**. Samozřejmě zde platí zlaté pravidlo, že nabídka z naší strany se musí potkat s poptávkou ze strany školy či jiné instituce. Jaká nabídka z naší strany by tedy mohla připadat školáma dalším institucím zajímavá?

Možnost návštěvy na pobočkách organizace

Poradce má možnost po předešlé domluvě a upřesnění nabídnout exkurzi na pracoviště, či zapojení do některé z aktivit pro klienty. Je důležité zvolit vhodnou dobu či aktivitu. Dále je důležité oznámit přítomnost další osoby na pracovišti či klientům při aktivitě předem.

Pomoc při řešení konkrétních problémů (školy, pobytová zařízení, jiné organizace)

Poradce může uvést konkrétní příklady dobré praxe a postup řešení obdobných případů z vlastní zkušenosti nebo ze zkušeností pracovníků pobočky (intervize, sdílení). Také může nabídnout konzultaci ke konkrétnímu problému přímo v organizaci zadavatele.

Nabídka workshopů či seminářů na zvolené téma

Výcvik metodického vedení workshopu, podrobně viz kap. 2.2.1 Workshopy.

Možnost účasti v expertní skupině

Součástí některých projektů organizace ČvT je vytvoření tzv. expertní skupiny složené z jejích externích spolupracovníků. Zástupce školy či instituce (specialisty z různých oborů) je tedy možné do těchto skupin přímo přizvat. Expertní skupina může mít různé formy, např. kulatý stůl, případová konference, akční skupina v procesu komunitního plánování, skupiny v rámci lokálního partnerství (Agentura pro sociální začleňování v romských lokalitách).

Nabídka stáže v zařízení či na regionální pobočce ČvT

V rámci pobočkových pravidel a po předchozí domluvě s ředitelem pobočky, je možné nabídnout studentům vysokých škol či absolventům humanitních oborů nebo i déle spolupracujícím dobrovolníkům a dalším odborníkům stáž v různých formách. Doporučuje se však doba ne kratší než dva měsíce z hlediska zachování kontinuity a kvality práce.

2.4.3 KOMPETENCE A PRAVOMOCI ŠKOLY VE VZTAHU K ŽÁKŮM A RODIČŮM

Romana Bartůňková

ZŠ je kompetentní:

- k předávání informací o žákovi (průběhu jeho studia) další škole – například při přestupech nebo při nástupu na SŠ;

- k předávání informací o žákovi rodičům/zákonným zástupcům nebo dalším subjektům (ústavy, pedagogicko-psychologické poradny, sociální služby, policie atd.), které jsou zplnomocněny k nakládání s osobními daty žáka;
- ke zprostředkování informací žákovi a jeho zákonným zástupcům o přijímacích řízeních na SŠ.

SŠ je kompetentní:

- k předávání informací o studentovi (průběhu jeho studia) další škole – například při přestupech na jinou SŠ;
- k předávání informací o studentovi rodičům/zákonným zástupcům nebo dalším subjektům a součinnost s nimi (ústavy, pedagogicko-psychologické poradny, sociální služby, policie atd.), které jsou zplnomocněny k nakládání s osobními daty studenta;
- ke zprostředkování informací o přijímacích řízeních na VŠ.

Jaká jsou práva žáků a rodičů a jejich povinnosti vůči škole?

Důležité informace naleznete na stránkách MŠMT. Úpravu práv a povinností všech subjektů ve vzdělávacím procesu zahrnuje:

ŠKOLSKÝ ZÁKON Č. 561

- Úplné znění zákona č. 561/2004 bylo vyhlášeno 2. 9. 2008 a zohledňuje všechny změny zákona, které nabyly účinnosti do tohoto data.)²

Dne 1. 1. 2012 nabyla účinnosti novela školského zákona vyhlášená pod č. 472/2011 Sb.³

Na tomto místě uvádím pro snazší orientaci důležité výňatky ze školského zákona:

§ 21

práva žáků, studentů a zákonných zástupců dětí a nezletilých žáků,

² <http://www.msmt.cz/dokumenty/uplne-zneni-zakona-c-561-2004-sb>
³ <http://www.msmt.cz/dokumenty/zakon-c-472-2011-sb-kterym-se-meni-skolsky-zakon>

§ 22

povinnosti žáků, studentů a zákonných zástupců dětí a nezletilých žáků,

§ 36

plnění povinnosti školní docházky,

§ 37

odklad povinné školní docházky,

§ 38

plnění povinné školní docházky v zahraničí nebo v zahraniční škole na území České republiky nebo v evropské škole,

§ 39

plnění povinné školní docházky ve střední škole,

Jiný způsob plnění povinné školní docházky

§ 40

druhy jiného způsobu plnění povinné školní docházky,

§ 41

individuální vzdělávání,

§ 42

vzdělávání žáků s hlubokým mentálním postižením,

§ 43

splnění povinné školní docházky,

§ 54

ukončení základního vzdělávání.

3 PRAKTIKÁŘ

3.1 ŠKOLSKÝ ZÁKON, LEGISLATIVNÍ RÁMEC

Jan Korenc

3.1.1 PŘEHLED OBORŮ V RÁMCI STŘEDOŠKOLSKÉHO STUDIA

A) VÝUČNÍ OBORY

„E“ Nižší střední odborné vzdělání

Jde o vyučení s nižšími nároky v oblasti všeobecného a obecně odborného vzdělání, absolventi jsou připraveni pro výkon jednoduchých prací v rámci dělnických povolání. Absolventi získají výuční list, doba přípravy je obvykle tři roky, u několika málo oborů dva roky, po absolvování nelze přímo pokračovat v nástavbovém studiu k získání maturitní zkoušky.

E/O – vzdělávání v programech určených především pro žáky se zdravotním postižením – se speciálními vzdělávacími potřebami,

E/5 – vzdělávání ve dvouletých učebních oborech určených k přípravě pro méně náročná dělnická povolání.

„H“ Střední odborné vzdělání s výučním listem

Jde o klasické vyučení v učebních oborech středních odborných učilišť, doba přípravy je obvykle tři roky, výjimečně dva roky (H5). Absolventi získají výuční list, po tříletém studiu je možno pokračovat v nástavbovém studiu k získání maturity.

B) MATURITNÍ OBORY

„L“/O Úplné střední odborné vzdělání s maturitou (s podmínkou předchozího vyučení)

Jde o střední vzdělání s maturitní zkouškou, jehož podmínkou je předchozí vyučení, (maturitní obory SOU), délka studia v denní formě je 2 roky, připravuje pro náročná dělnická povolání a nižší řídicí funkce.

Absolventi získají maturitní vysvědčení, mohou pokračovat ve vysokoškolském nebo vyšším odborném vzdělávání.

„M“ Úplné střední odborné vzdělání s maturitou (bez vyučení)

Jde o střední vzdělání s maturitní zkouškou bez vyučení (maturitní obory SOŠ), délka studia v denní formě je 4 roky, příprava má profesní charakter. Absolventi získají maturitní vysvědčení, mohou pokračovat ve vysokoškolském nebo vyšším odborném vzdělávání.

„K“ Úplné střední všeobecné vzdělání – vzdělání na gymnáziu

Příprava má všeobecný neprofesní charakter, absolventi získají maturitní vysvědčení, je možno pokračovat ve vysokoškolském nebo vyšším odborném vzdělávání. Uskutečňování odborné praxe se řídí vyhláškou č. 374/2006 Sb., kterou se mění vyhláška č. 13/2005 Sb., o středním vzdělávání a vzdělávání v konzervatořích.

3.1.2 ŠKOLSKÝ ZÁKON, ZÁKLADNÍ INFORMACE

INFORMACE O ZMĚNÁCH V PŘIJÍMACÍM ŘÍZENÍ NA STŘEDNÍ ŠKOLY

Tyto změny jsou variabilní, je nutné je sledovat aktuálně každý školní rok.

Na základě novely školského zákona zákonem č. 472/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, která **nabyla účinnosti dnem 1. 1. 2012**, informujeme o některých níže uvedených změnách podmínek přijímacího řízení ke vzdělávání ve středních školách a konzervatořích v následujícím období školního roku 2011/2012.

- Tyto změny se týkají zejména:

Snížení počtu podávaných přihlášek na dvě.

Počet přihlášek podávaných uchazeči v prvním kole přijímacího řízení ve školním roce 2011/2012 se snižuje z tří na dvě (novela § 60 odst. 7 školského zákona). Po nabytí účinnosti nové právní úpravy (od 1. 1. 2012) podávají uchazeči v prvním kole přijímacího řízení do den-

ní formy vzdělávání **nejvýše dvě přihlášky** ke vzdělávání do prvního ročníku oborů vzdělání středních škol. Týká se i uchazečů o přijetí do prvního ročníku nižšího stupně šestiletého a osmiletého gymnázia na základě § 61 odst. 3 v návaznosti na § 60 odst. 7 školského zákona v platném znění. Od školního roku 2012/2013 se bude tato úprava týkat i uchazečů podávajících přihlášky do oborů vzdělání s talentovou zkouškou (na základě § 62 odst. 3 a 4 školského zákona).

Vyhlášení výsledků přijímacího řízení.

Přijatý uchazeč již nebude muset čekat, až dostane písemné rozhodnutí o výsledku přijímacího řízení. Ředitel školy odesílá rozhodnutí pouze nepřijatým uchazečům, seznam přijatých uchazečů zveřejní (novela § 60 odst. 16, 17 a § 183 odst. 2 školského zákona).

Přitom platí, že ředitel školy ukončí hodnocení uchazečů do 3 pracovních dnů po termínu stanoveném pro přijímací zkoušky a oznámí výsledky přijímacího řízení. Rozhodnutí, kterým se vyhovuje žádosti o přijetí ke vzdělávání, se oznamují zveřejněním seznamu uchazečů pod přiděleným registračním číslem s výsledkem řízení u každého uchazeče. Seznam se zveřejňuje na veřejně přístupném místě ve škole a v případě základní, střední a vyšší odborné školy též způsobem umožňujícím dálkový přístup, a to alespoň na dobu 15 dnů, obsahuje datum zveřejnění a v případě středních škol též poučení o právních následcích neodevzdání zápisového lístku podle § 60a odst. 7 školského zákona.

Tento způsob vyhlášení výsledků přijímacího řízení se vztahuje i na přijímání do oborů vzdělání s talentovou zkouškou s tím, že jeho výsledek obdrží nejpozději do 15. února (viz § 62 odst. 2 věta třetí školského zákona) uchazeči, kteří uplatnili přihlášku do 30. listopadu (viz § 60b odst. 1 školského zákona). Vydání rozhodnutí o přijetí podle § 62 odst. 2 věta třetí školského zákona je i jeho zveřejnění na veřejně přístupném místě ve škole a též způsobem umožňujícím dálkový přístup v souladu s § 183 odst. 2 školského zákona.

Potvrzení zájmu přijatého uchazeče o školu zápisovým lístkem po vyhlášení výsledků.

Lhůta pro uplatnění zápisového lístku (nebo případně pro odvolání)

běží ode dne, kdy ředitel školy zveřejní seznam přijatých uchazečů – výsledek přijímacího řízení (novela § 60 odst. 16, 17 a § 183 odst. 2 školského zákona).

Odvolání proti nepřijetí.

Nepřijatým uchazečům se jako dosud oznamuje výsledek přijímacího řízení zasláním rozhodnutí písemně. I nadále se při nedoručení ukládá rozhodnutí o nepřijetí u provozovatele poštovních služeb (po dobu 5 pracovních dnů, pak je považováno za doručené) a nemění se lhůta 3 pracovních dnů pro případné odvolání (§ 60 odst. 18 a 19 školského zákona).

Prodlužuje se lhůta pro uplatnění zápisového lístku.

Lhůta pro uplatnění zápisového lístku se prodlužuje z 5 na 10 pracovních dnů ode dne, kdy byl výsledek přijímacího řízení zveřejněn (novela § 60a odst. 6 školského zákona).

Ruší se zápisový lístek pro část uchazečů.

Zápisový lístek nebude předkládat uchazeč, který se hlásí do jiné než denní formy vzdělávání (novela § 60a odst. 1 školského zákona).

Nepředkládají jej uchazeči, kteří podávají přihlášku do večerní, dálkové, distanční a kombinované formy vzdělávání konané podle § 25 odst. 2 písm. b) až e) školského zákona, a kteří se hlásí do všech forem vzdělávání oborů vzdělání nástavbového a zkráceného studia konaného podle § 83 až 85 školského zákona.

Vzetí zápisového lístku zpět se, až na výjimky, ruší.

Vzít zpět zápisový lístek novela školského zákona neumožňuje.

Výjimkou je případ, kdy jej žák bere zpátky pro uplatnění na druhé škole, kde bylo jeho odvolání úspěšné (novela § 60a odst. 7 školského zákona). Dokladem pro vydání zápisového lístku je rozhodnutí o přijetí na základě odvolání. Přitom není rozhodující, ve kterém kole přijímacího řízení byl na základě odvolání přijat.

Upřesňuje se způsob vydávání zápisového lístku cizincům.

Zápisový lístek má u cizinců, kteří nejsou žáky základní školy, vydávat krajský úřad příslušný nejen podle místa pobytu na území České republiky, ale i případně podle sídla školy, kam se cizinec jako uchazeč hlásí, pokud na území České republiky nepobývá (novela § 60a odst. 2 školského zákona).

Upřesňuje se způsob podávání přihlášek uchazečů s nařízenou ústavní výchovou nebo uloženou ochrannou výchovou.

Nově se umožňuje, aby v nezbytných případech za uchazeče s nařízenou ústavní výchovou nebo uloženou ochrannou výchovou podal přihlášku místo zákonného zástupce ředitel příslušného zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy (novela § 60 odst. 5 školského zákona).

Souběžně se změnami ve školském zákoně je předložen do meziresortního připomínkového řízení návrh novely vyhlášky č. 671/2004 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o organizaci přijímacího řízení ke vzdělávání ve středních školách, ve znění pozdějších předpisů, ve které se navrhuje zejména tyto změny:

Mění a sjednocuje se termín přijímacích zkoušek v prvním kole přijímacího řízení.

Posouvá se termín pro přijímací zkoušky v prvním kole přijímacího řízení na dřívější období, aby nebyl duplicitní s termíny zkoušek společné části maturitní zkoušky (didaktických testů a písemných prací), které se nově od školního roku 2011/2012 konají v období od 2. května do 15. května (stanoveno vyhláškou č. 273/2011 Sb., kterou se mění mj. i § 2 odst. 3 vyhlášky č. 177/2009 Sb., o bližších podmínkách ukončování vzdělávání ve středních školách maturitní zkouškou, ve znění pozdějších předpisů).

V novelizovaném znění § 3 odst. 1 vyhlášky č. 671/2004 Sb. se tak počítá s konáním přijímacích zkoušek od 22. dubna do 30. dubna pro všechny formy vzdělávání (namísto dosavadních termínů od 22. dubna do 7. května pro denní formu vzdělávání, resp. od 2. do 17. května pro jiné než denní formy vzdělávání a pro nástavbové studium, zkrácené

studium pro získání středního vzdělání s výučním listem a zkrácené studium pro získání středního vzdělání s maturitní zkouškou).

Upravuje se termín pro odeslání rozhodnutí o nepřijetí / zveřejnění seznamu přijatých uchazečů v případě, že se přijímací zkouška nekoná.

V případě, že se přijímací zkouška v prvním kole přijímacího řízení nekoná, mění se termín pro zaslání rozhodnutí o nepřijetí nebo pro zveřejnění seznamu přijatých uchazečů, který je stanoven podle § 60 odst. 17 školského zákona prováděcím předpisem. Dochází k tomu sjednocením termínů pro přijímací zkoušky na období od 22. dubna do 30. dubna (projednávaná novela § 3 vyhlášky č. 671/2004 Sb.).

Tím je dáno, že v případě, kdy se přijímací zkouška v prvním kole přijímacího řízení nekoná, lze zaslat rozhodnutí o nepřijetí nebo zveřejnit seznam přijatých uchazečů nejdříve 22. dubna.

Zveřejnění seznamu přijatých uchazečů je stanoveno zákonem.

Novela školského zákona (nové znění § 60 odst. 16 a 17 a § 183 odst. 2) přebírá ustanovení zajišťující zveřejnění seznamu přijatých uchazečů a podmínky jeho zveřejnění. Návazně se proto ruší v § 4 odst. 1 písmeno b) vyhlášky č. 671/2004 Sb. Ředitel školy tedy zveřejní na veřejně přístupném místě ve škole a způsobem umožňujícím dálkový přístup seznam přijatých uchazečů, pořadí uchazečů podle výsledku hodnocení přijímacího řízení a kritéria přijímacího řízení.

Upřesňuje se způsob vyžádání zápisového lístku od krajského úřadu.

Pokud chce uchazeč obdržet zápisový lístek prostřednictvím provozovatele poštovních služeb, zápisový lístek získá od krajského úřadu na základě písemné žádosti (nově navrhované znění § 5a odst. 3 vyhlášky č. 671/2004 Sb.).

Poznámka:

Upozorňuje se, že je zrušena povinnost základní školy vydat výstupní hodnocení. Součástí přihlášky ke vzdělávání již nemůže být výstupní hodnocení, protože jej základní škola nebude mít povinnost zpracovávat (zrušení § 51 odst. 5 ve schválené novele školského zákona).

3.1.3 NÁSTROJE PODPORY

ROMSKÝ VZDĚLÁVACÍ FOND REF (REF – ROMA EDUCATION FUND)

Stipendijní program pro romské vysokoškolské studenty (RMUSP), jehož hlavním cílem je skrze stipendia zvýšit vzdělanostní úroveň romské minority a působit desegregačně na vzdělávací systém.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY (MŠMT)

Podpora sociálně znevýhodněných romských žáků středních škol.

<http://www.msmt.cz/socialni-programy/vyhlaseeni-programu-podpora-socialne-znevychodnenych-romskych-1>

NADACE MANŽELŮ KLAUSOVÝCH

Nadační fond manželů Livie a Václava Klausových poskytuje stipendium studentům ve věku do 26 let, kterým studium ztěžuje jejich sociální situace nebo zdravotní handicap.

<http://www.nadacnifondklausovych.cz/>

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ (INDIVIDUÁLNÍ PROJEKT MPSV – PODPORA PROCESŮ V SOCIÁLNÍCH SLUŽBÁCH)

Projekt podpora procesů v sociálních službách je individuálním projektem Ministerstva práce a sociálních věcí ČR realizovaným ve spolupráci s Komisí Rady Asociace krajů ČR pro sociální záležitosti a sociálními partnery – Uníí zaměstnavatelských svazů ČR a Odborovým svazem zdravotnictví a sociální péče ČR.

Hlavním cílem projektu je podpořit dostupnost sociálních služeb vůči jejich uživatelům prostřednictvím efektivního a transparentního prostředí řízení, distribuce a monitoringu finančních prostředků z veřejných rozpočtů do sociálních služeb.

Díličními aktivitami k naplnění hlavního cíle jsou právní studie v oblasti

strategie směřování sociálních služeb v kontextu služeb v obecném zájmu, a to zejména z pohledu práva Evropských společenství, včetně studie proveditelnosti k nastavení evropských účetních a ekonomických standardů, identifikace a vyhodnocování problematických sociálních jevů a vlivu sociálních služeb na řešení těchto jevů.

Během realizace projektu budou popsány potřeby vyplývající z identifikovaných sociálních jevů a zdroje pro jejich řešení, včetně jejich analytického sledování a multidisciplinární spolupráce. V rámci projektu budou vytvořeny tzv. karty sociálních služeb, které budou obsahovat jak definice, bližší popisy jednotlivých služeb a intervencí, tak kvalitativní a kvantitativní kritéria jednotlivých služeb.

Projekt se zabývá taktéž procesem plánování dostupnosti a síťování sociálních služeb a především nastavením systému efektivní distribuce finančních prostředků poskytovatelům sociálních služeb.

V neposlední řadě je projekt zaměřen i na podpůrné aktivity, mezi něž patří technická podpora sledovaných jevů a finančních prostředků a podpora procesů, legislativních změn a metodické činnosti MPSV ČR zaměřená na strukturální změny v systému sociálních služeb.

Celkový rozpočet projektu Podpora procesů v sociálních službách činí 76 824 480 Kč.

<http://www.mpsv.cz/cs/10743>

SPOLEČNOST PRO KOMUNITNÍ PRÁCI VSETÍN (SOCIÁLNÍ GRANTY)

Podpora projektů zaměřených na poskytování sociálních služeb zajišťujících pomoc a podporu osobám za účelem sociálního začlenění nebo prevence sociálního vyloučení zahrnující sociální poradenství, služby sociální péče a služby sociální intervence tak, jak jsou vymezeny zákonem o sociálních službách

Vyhlášení: každoročně 1. 7. (orientační termín)

Uzávěrka: termín pro podání žádostí pro daný rok je 11. 10.

Finanční příspěvek lze poskytnout na provozní náklady nezbytné pro realizaci projektu, mzdové náklady (včetně odvodů sociálního a zdravotního pojištění, které hradí zaměstnavatel za své zaměstnance), které jsou odměnou za realizaci projektu a odměny vyplacené na základě dohod o pracovní činnosti a dohod o provedení práce (včetně odvodů sociálního a zdravotního pojištění). Spolufinancování: příspěvek může činit nejvýše 70% výdajů žadatele na jednotlivý účel

zdroj: <http://www.spkp.cz/382-Socialni-granty.aspx>

EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND (ESF):

OP LIDSKÉ ZDROJE A ZAMĚSTNANOST (OP LZZ)

Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost je zaměřený na snižování nezaměstnanosti prostřednictvím aktivní politiky trhu práce, profesního vzdělávání, dále na začleňování sociálně vyloučených obyvatel zpět do společnosti, zvyšování kvality veřejné správy a mezinárodní spolupráci v uvedených oblastech.

OP VZDĚLÁVÁNÍ PRO KONKURENCESCHOPNOST (OP VK)

Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost je víceletým tematickým programem v gesci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR (MŠMT), v jehož rámci je možné v programovacím období 2007–2013 čerpat finanční prostředky z Evropského sociálního fondu (ESF), jednoho ze strukturálních fondů Evropské unie (EU).

OP PRAHA – ADAPTABILITA (OPPA)

Globálním cílem OPPIA je zvýšení konkurenceschopnosti Prahy posílením adaptability a výkonnosti lidských zdrojů a zlepšením přístupu k zaměstnání pro všechny. OPPIA se proto zaměřuje na vzdělávání a boj proti sociálnímu vyloučení.

INTERNETOVÉ STRÁNKY ZOBÁVAJÍCÍ SE DOTACEMI VŠEHO DRUHU:

<http://www.granthelp.eu/aktuality.php>

3.2 CHRONOLOGIE ŠKOLNÍHO ROKU

Simona Benešová

V tabulce je uveden přehled důležitých termínů v průběhu školního roku. Některé SŠ dle svých potřeb vypisují i další kola přijímacího řízení.

Časové období	ZŠ	SŠ	Poznámka
Říjen	podzimní prázdniny	podzimní prázdniny	2 dny
1. čtvrtletí	rodičovské schůzky	rodičovské schůzky	
říjen/prosinec	přehlídka středních škol		
listopad/leden	talentové zkoušky		
listopad/únor	dny otevřených dveří	dny otevřených dveří	
Prosinec	vánoční prázdniny	vánoční prázdniny	1 týden
Leden	konec prvního pololetí/ vysvědčení	konec 1. pololetí – vysvědčení	
Únor	pololetní prázdniny	pololetní prázdniny	1 den
únor/březen	podání přihlášek na SŠ	podání přihlášek na VŠ/VOŠ	do 15. března pro 1. kolo
	jarní prázdniny	jarní prázdniny	1 týden podle krajů
Březen	komisionální přezkoušení	komisionální přezkoušení	
3. čtvrtletí	rodičovské schůzky	rodičovské schůzky	
duben/květen	2. kolo přijímacího řízení	přijímací řízení na VŠ/VOŠ	
Květen		závěrečné zkoušky/ maturita	
Červen	konec druhého pololetí/ vysvědčení	konec 2. pololetí – vysvědčení	
červenec/srpen	letní prázdniny	letní prázdniny	
	3. kolo přijímacího řízení		
Srpen	opravné zkoušky (reparát)	opravné zkoušky (reparát)	

3.3 UŽITEČNÉ ZDROJE, INFORMACE

3.3.1 PŘEHLED UŽITEČNÝCH WEBOVÝCH STRÁNEK, DŮLEŽITÉ ODKAZY

Simona Benešová

Hospodářská komora ČR	http://www.komora.cz/vzdelavani-a-lidske-zdroje/karierni-poradenstvi.aspx	Kariérní poradenství na Hospodářské komoře ČR obsahuje odkazy na další zajímavé weby
Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy	www.msmt.cz	Výroční zprávy, aktuální info z resortu, dotační projekty, školská reforma...
EDU mapa	www.edu.cz	Rozcestník webových aplikací resortu školství
Ústav pro informace ve vzdělávání	www.uiv.cz	Statistiky, databáze, vzdělávací projekty ÚIV byl na konci roku 2011 zrušen. Od 1. 1. 2012 přebírá agendy ÚIV spojené se sběrem a zpracováním dat MŠMT.
Rejstřík škol	http://rejskol.msmt.cz/	Vyhledání kontaktů podle filtru
Budoucnost profesí	http://budoucnostprofesi.cz/	Studie a analýzy budoucích potřeb trhu práce
Krajské školské portály		
	http://skoly.praha-mesto.cz/	Školství hlavního města Prahy
	http://www.jmskoly.cz/	Informační a vzdělávací portál Jihomoravského kraje
	http://www.sipkhk.cz/	Školský informační portál Královohradeckého kraje
	http://www.olportal.cz/	Školské portály Olomouckého kraje
	http://www.zkola.cz/zkedu/	Informační a vzdělávací portál školství Zlínského kraje
	http://www.edulk.cz/	Informační a vzdělávací portál Libereckého kraje

	http://usti.elearningove-kurzy.cz/	Vzdělávací portál Ústeckého kraje
	http://www.kr-karlovarsky.cz/Vzdelavani/index.htm	Informační portál Karlovarského kraje – školství
	http://www.klickevzdelani.cz/	Školský portál Pardubického kraje
	http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/skoly.html	Moravskoslezský kraj – sektor školství
	http://www.kr-stredocesky.cz/portal/odbory/Skolstvi/	Středočeský kraj – sektor školství
	http://www.kr-vysocina.cz/skolsky-portal.asp	Školský portál – kraj Vysočina
	http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php	Krajský úřad Jihočeského kraje
		Plzeňský kraj nefunguje

ODKAZY

Úřady práce v jednotlivých krajích:

<http://portal.mpsv.cz/sz/local>

Národní ústav odborného vzdělávání:

www.nuov.cz

Přehled oborů vzdělávání pro školní rok 2007/08:

<http://portal.mpsv.cz/sz/obcane/skoly>

Přehled škol a odborných učilišť:

www.ucitelskenoviny.cz

Hledání volných pracovních míst:

<http://portal.mpsv.cz/sz/obcane/vmjedno>

Informační a poradenská střediska při úřadech práce:

<http://portal.mpsv.cz/sz/obcane/poradstrediska>

Integrovaný systém typových pozic:
<http://portal.mpsv.cz/sz/obcane/istp>

Průvodce světem povolání:
www.startnatrhprace.cz

PORTÁLY PRO INFORMACE DALŠÍHO PROFESNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ A KARIÉRNÍHO PORADENSTVÍ

Burza práce:
www.rekvalifikace.com

Nabídka vzdělávacích akcí a rekvalifikačních kurzů:
www.eu-dat.cz

Acord Pro vzdělávání (konzultace, kariérní poradenství):
www.akordpro.cz

Kariéra (personálně vzdělávací společnost):
www.karierasro.cz

Portál pro základní a střední školy:
www.skolaonline.cz

3.3.2 FAQ (ČASTO KLADENÉ DOTAZY)

Jiří Starý

Kde seženu seznam středních škol v „mé“ spádové oblasti?

Viz kap. 3.3 Přehled užitečných webových stránek, důležité odkazy.

Co dělat, když žák ZŠ, který nemůže být plně materiálně vybaven, přestane docházet do školy proto, že je pod nepřiměřeným a neustálým tlakem své třídní učitelky?

Bezpodmínečně je nutné se setkat s učitelkou a osvětlit jí důvody, proč žák nedochází do školy (musí být pamatováno na podepsaný Souhlas se zpracováním osobních a citlivých údajů). Případně si vyžádat přítomnost rodiče, který může učitelce více přiblížit rodinnou situaci.

Co dělat, když je žákovo chování v rozporu se školním řádem školy, ale žák není schopen se ze subjektivních důvodů chovat jinak a hrozí mu vyloučení ze studia?

Školský zákon dává ředitelům ZŠ i SŠ velmi volnou ruku a de facto umožňuje vložit do školního řádu cokoli, co není v rozporu se školským zákonem, občanským zákoníkem, Ústavou ČR, Listinou základních práv a svobod atd. Proti chování školy lze podat stížnost, která se adresuje České školní inspekci. Pro rychlejší vyřízení lze stížnosti podávat přímo zřizovateli školy (zřizovatelem ZŠ je nejčastěji obec, zřizovatelem ZŠP a SŠ kraj.) Nicméně je nutné pracovat také s klientem, jehož chování škola hodnotí jako problémové (zjistit o jaký způsob chování se jedná, proč se klient takto chová, co ho k tomu vede, jaké má z toho zisky). Většinou za každým chováním stojí nějaký pro klienta „pádny“ důvod, se kterým je možné dále pracovat a hledat alternativy přijatelnějšího chování (motivační rozhovory, uložení výchovných opatření, úzká spolupráce s kurátorem pro děti a mládež). Také je možné klienta doporučit do SPC či jiné pedagogicko-výchovné instituce (SVP). Vždy záleží na povaze a míře „problémového“ chování. Ze strany poradce je vhodné zdržet se jakéhokoli nálepkování „problémový žák“ a snažit se toto jeho chování rozkrýt.

Co dělat, když ředitel/ka ZŠ odmítne přijmout žáka ZŠP, který sám žádá o přestup na standardní ZŠ a doporučuje to sama ZŠP.

O přijetí na ZŠ (při přestupu) rozhoduje vždy ředitel/ka školy. Pro zvýšení šancí na přestup je ideální si vyžádat písemné doporučení přestupu na ZŠ od stávající ZŠP a vyšetření v PPP (popřípadě zprávy od jiných institucí, které se žákem pracují). Pokud ani toto nepomůže, je třeba hledat jinou ZŠ.

Co dělat, když ZŠ doporučí nevhodné další směřování žáka (nereálné vzhledem ke schopnostem žáka)?

Pokud víme, že schopnosti klienta či možnosti rodiny (popřípadě obojí) neodpovídají doporučenému postupu od ZŠ, pravděpodobně je s ním navázána užší individuální spolupráce. Tím pádem je možné ze strany poradce žákovi poskytnout více informací o různých školách a oborech. Je vhodné do spolupráce intenzivně zapojit rodiče (tuto možnost škola nemá).

Může přihlášky na SŠ podávat pouze ZŠ?

Ne. Některé ZŠ nicméně nabízejí žákům možnost, že přihlášku na SŠ pošlou místo nich. Žák může přihlášku na SŠ podat sám. Nesmí se zapomenout na potvrzení přihlášky od ZŠ.

Jakým způsobem kontaktovat nedosažitelného klienta?

Pokud má klient příbuzné, či známé, které jsou zapojeni do některého z programů organizace, je vhodné kontaktovat jeho. Pokud nemá a kontaktování klienta je bezpodmínečně nutné, musí se poradce vyptávat v lokalitě/domě, kde klient předtím pobýval, případně se informovat ve škole.

Jakým způsobem zajistit to, aby SŠ správně vytipovávala vhodné kandidáty pro získání retrostipendií?

Setkání s ředitelem (či jeho zástupcem), výchovnou poradkyní a třídními učiteli 1. ročníků, kde poradce seznámí pracovníky školy s pravidly a podmínkami retrostipendijního programu. Je vhodné také dohod-

nout realizaci libovolného workshopu či semináře v 1. ročnících, kde si poradce vhodné kandidáty může vyhledat sám.

Co dělat, když klient často ruší konzultace?

Viz kap. 2.1.2 Přímá práce s klienty – jak a kdy ukončit spolupráci s klientem.

Co dělat, když rodiče klienta poradci záměrně lžou?

Když rodiče poradci opakovaně účelně poskytují nepravdivé informace, musí jim poradce sdělit, že tímto způsobem klientovi nemohou v žádném případě pomoci a upozornit je na to, že spolupráce může být rozvázána. Vysvětlit rodině klienta, že je třeba pracovat s reálnou situací a díky poskytování mylných informací může dojít ke zhoršení situace, případně i k poškození klienta. Společným zájmem poradce i rodičů je zvýšení kvalifikace klienta a tím i zvýšení jeho šancí pro pozdější úspěšný vstup na trh práce. Možnou nevýhodou poradce je to, že klientovi ani rodině nepřináší tak často konkrétní a okamžité výsledky, jako to například dělají koordinátoři PPV (Program podpory vzdělávání). Poradce dokazuje svou prospěšnost rodině především prostřednictvím dlouhodobé přímé práce s klientem, která však přináší výsledky až po nějaké době. Čím více přímé pomoci s řešením akutních problémů, tím více „pák“ poradce na rodiče má. Poradce si musí v rodině vydobýt status potřebného elementu, bez kterého rodina řeší problémy se vzděláním komplikovaněji a pomaleji. Poradce ovšem musí dávat velký pozor, aby se na něm rodina nestala závislá.

Jakým způsobem přesvědčit rodiče klienta, kteří nechtějí dovolit nástup na SŠ?

Poradce musí využít aktuální situace rodiny (předpoklad je takový, že životní situace rodiny klienta je často neutěšená, mnohdy i z toho důvodu, že jsou rodiče nezaměstnaní.), vypočítat aktuální výši příjmů domácnosti. Na příkladu rodičů poukázat na význam a hodnotu vzdělání v souvislosti s pozdějším uplatněním na trhu práce a související výši příjmu. Větší kvalifikace zvyšuje šanci úspěšnosti na trhu práce. Poradce přesvědčuje rodiče k zamyšlení nad vlastní situací. Poradce přitom může využít motivační sílu horší životní situace (negativní motivace) ve prospěch klienta a jeho zájmu.

Má větší právní váhu mlčenlivost, kterou máme jako zaměstnanci podepsanou, či ohlašovací povinnost?

Ohlašovací povinnost má přednost (viz § 10 odst. 4 Zk. č. 359/1999 Sb. – Zákon o sociálně právní ochraně dětí).

Co dělat, když je klient ve škole šikanovaný?

Spolu s rodičem oslovit třídního učitele, výchovného poradce a ředitele školy a seznámit je se situací klienta. Požádat je o neodkladné řešení problému. Doporučit škole další instituce, které se tímto problémem zabývají (metodik prevence, SPC, poradna pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy...) a zprostředkovat klientovi či škole návaznou odbornou pomoc. Podle závažnosti celé situace je vhodné se po dohodě s rodinou obrátit na PČR a podat trestní oznámení.

S kým vším, a co všechno mohu ve škole projednávat ohledně klienta?

Vzhledem k tomu, že se s klientem nepodepisují žádné Podmínky o spolupráci (jako to má např. koordinátor PPV), by bylo vhodné od rodičů získat alespoň ústní souhlas k tomu, aby poradce mohl v zájmu klienta vyjednávat na škole (např. je vhodné mít od rodiče plnou moc pro zastupování ve škole). Po získání takového souhlasu poradce může konzultovat klientův případ s těmi pracovníky školy, kteří jsou pro klienta zásadní (tj. třídní učitel, výchovný poradce, zástupce ředitele školy, ředitel.) Poradce je vázán dále podepsaným Souhlasem se zpracováním osobních a citlivých údajů. Poradce tedy nemůže poskytovat škole informace o zdravotním stavu, sociální a finanční situaci klienta ani jeho rodiny, pokud s tím klient výslovně nesouhlasí. Vše se tedy musí týkat striktně zakázek, které se váží na vzdělávání klienta.

Co mohu klientovi nabídnout a co od něj mohu požadovat?

Viz kap. 2.1.2 Přímá práce s klientem – co můžeme klientovi nabídnout.

Kdo je náš klient?

Viz kap. 1.3 Cílová skupina – vědět kdo je cílová skupina.

Kde získám klienty?

Viz kap. 2.1.2 Přímá práce s klientem – jak a kde získávat klienty.

Co dělat, když ředitel školy zadržuje žákovi vysvědčení kvůli závazkům vůči škole (nezaplacené roční příspěvky, nevrácené knihy apod.)?

V takovémto případě ředitel jedná v rozporu se školským zákonem. Nejrychlejší způsob, jak tuto situaci řešit, je osobní schůzka s ředitelem, kde mu tento fakt bude poradcem sdělen. Pokud ředitel stojí za svým rozhodnutím, je třeba podat stížnost ke zřizovateli školy, popř. na Českou školní inspekci (na vyřízení stížnosti má ČŠI 60 dní). Vhodnější je to tedy řešit přes zřizovatele, který může řediteli školy „domluvit“. Zřizovatelem běžných ZŠ je obec (MěÚ), v případě ZŠ praktických je to kraj KÚ.

Kdy ukončit spolupráci s klientem?

Viz kap. 2.1.2 Přímá práce s klientem – jak a kdy ukončit spolupráci s klientem.

Co dělat, když rodina přichází s jinými zakázkami, které nejsou v rámci kompetencí poradce?

Na začátku spolupráce se klient i rodina musí dozvědět, co pro ně poradce může udělat a na jakých zakázkách s nimi spolupracovat. Ideální je rodině přestavit jiné služby, které nezisková organizace poskytuje (může to být terénní sociální práce, sociálně aktivizační služba pro rodiny s dětmi, dluhové poradenství atd.) V případě, že vlastní nezisková organizace podobné služby neposkytuje, doporučí poradce klientovi tyto služby na jiných místech.

Jak se připravit na neúspěch?

Viz kap. 1.2 Cíle kariérního poradenství.

Jak často být v kontaktu s klientem, aby byla spolupráce efektivní?

Záleží na formě zakázky a aktuální situaci klienta. Pokud se jedná o „standardní“ poradenskou zakázku, je vhodné s klientem mluvit ale-

spoň jednou týdně. Je těžké „nemotivovat“ klienta, aby řádně dodržel domluvené termíny konzultací, když jde v podstatě „jen o pokec“. Možným doporučením je spojit konzultaci s jinou pro klienta atraktivní aktivitou (např. v klubu, zájmových dílnách, doučování).

Jak motivovat klienta?

Klient by měl sám pojmenovat důvod, proč by se měl dále vzdělávat. Ne pouze proto, že se to tak má dělat. Jakmile si toto uvědomí, jeho vlastní motivace vzroste sama od sebe (vnitřní motivace). Pro změnu postoje klienta je nutná dlouhodobá přímá práce a je vhodné využít metodu vedení motivačního rozhovoru. Klienti mají při rozhodování o směřování svého života ambivalentní postoje a s nimi je možné dále pracovat a rozvádět je (něco mě na škole baví a zároveň mě to štve, chci to i nechci).

Viz kap. 2.1.2 Přímá práce s klientem.

S jakými dokumenty pracuje poradce?

V rámci individuální práce s klientem poradce přichází k informacím, které musí adekvátním způsobem zpracovat a zaznamenat. K takovýmto úkonům musí poradce zajistit podepsání „Souhlasu se zpracováním osobních a citlivých informací“ ve smyslu zákona č. 101/2000 Sb. Pokud je klient kandidátem na zařazení do stipendijního programu, je nutné mít vyplněnou a podepsanou „Žádost o retrostipendium pro žáky středních škol“. V případě schválení žádosti se dále podepisuje „Smlouva o poskytnutí stipendia“. V ostatních formách spolupráce bývá součástí dokumentace podepisování „Podmínek spolupráce“ a prezenčních listin při realizaci skupinových aktivit.

Jakým způsobem vybrat vhodnou střední školu pro klienta?

Aby byla klientovi doporučena vhodná střední škola, je potřeba dlouhodobější spolupráce. Poradce musí znát přání klienta i rodiny stejně jako jejich možnosti a limity – studijní předpoklady klienta a v neposlední řadě také finanční možnosti rodiny.

4 CASE STUDY

V této závěrečné kapitole představíme celkem šest kazuistik, z nichž dvě jsou příkladem dobré praxe a čtyři znázorňují typické problematické situace, se kterými se může poradce při individuální práci s klienty setkat (tento poměr je také obdobou reálné praxe, nelekejte se prosím). Jedná se o vzorové případové studie, které popisují průběh přímé práce se skutečnými klienty. Případové studie mají společnou koncepci: anamnézu či popis výchozí situace, popis vývoje spolupráce a poskytnutých intervencí, shrnutí a reflexi použitého postupu, případně dosaženého pokroku či pojmenování faktorů, které spolupráci s klientem negativně ovlivnily. Je důležité si uvědomit, že individuální práce s klientem je ve většině případů dlouhodobá. Zakázka stanovená na začátku spolupráce se může postupně měnit a poradce by jí měl umět jít „naproti“ pomocí adekvátní nabídky podpory a reálného vytyčení cíle, který si určí ve spolupráci s klientem. Měl by také dokázat alespoň zčásti předjímat rizika, která se v průběhu spolupráce mohou objevit. V případě pochyb o správnosti zvoleného postupu je vhodné využít intervize s kolegy či projednat obtížný případ na klientské poradě.

A) VÝZVY ANEB POVZBUZENÍ PRO DALŠÍ PRÁCI

PŘESTUP Z PRAKTICKÉ ŠKOLY NA BĚŽNOU ZŠ

Aneta Horká

Rodinná anamnéza

Klientovi je 16 let, pochází z početné rodiny. Žije se svou matkou a nevlastním otcem, má sedm sourozenců ve věku od 7 do 22 let. Rodina se na nás obrátila na doporučení sociální pracovnice ze sociálního odboru městské části Praha 13, měla zájem o doučování a asistenci při přestupu na střední školu. Klient je od září roku 2009 zapojený do projektu doučování v rodinách. Rodina je velice motivovaná, matka vede své děti k zájmu o vzdělávání.

Popis situace

Klient navštěvoval základní školu praktickou na Lužinách. Přestože měl až do prvního pololetí 9. třídy výborné známky, ve druhém pololetí 9. třídy neprospěl kvůli častým absencím údajně kvůli problémům s akné.

Přestože základní škola klientovi doporučila, aby si učivo doplnil a v září se nechal v náhradním termínu přezkoušet ze všech předmětů, které měl neklasifikované, klient zvolil jinou variantu. Využil nabídky, kterou dostal od Střední školy managementu a práva na Havlíčkově náměstí na Praze 3 (tzv. Ščukova škola), kde klientovi slíbili, že si základní vzdělání bude moct dodělat na jejich škole v kurzech na doplnění základního vzdělání. Základní škola praktická tak kvůli klientově rozhodnutí přestoupit na střední školu, musela ukončit studium na základní škole. Tak klient odchodil 9 let povinné školní docházky, základní vzdělání ale nezískal.

Na Střední škole managementu a práva nebyl spokojený, dle jeho slov na škole neprobíhala žádná výuka, natož kurz na doplnění základního vzdělání. Ve chvíli, kdy se bez jeho vědomí změnil název oboru, který na škole studoval, rozhodl se studium v pololetí školního roku na škole ukončit.

Jeho prioritou se stalo doděláním základního vzdělání a nalezení jiné a kvalitní střední školy. S touto zakázkou se klient obrátil na službu KAPPO.

Zakázka

Cílem zakázky bylo najít klientovi vhodnou střední školu, podat včas přihlášku se všemi náležitostmi a najít bezplatný denní kurz na doplnění základního vzdělání nebo základní školu, kde by klienta byli ochotni přijmout do denního studia a kde by si základní vzdělání mohl doplnit.

Vyhledala jsem bezplatný denní kurz na ZŠ Botičská na Praze 4, protože po ukončení vzdělávání na základní škole nebylo možné, aby klient nastoupil do 9. třídy na základní školu. Úroveň kurzů na ZŠ Botičská jsem konzultovala s ředitelem ZŠ praktické na Vinohradech, který mi tyto kurzy výslovně doporučil.

Přesto se po několika měsících ukázalo, že kurz je pro klienta příliš náročný, klient ho i přes podporu dobrovolnice nedokončil. Měli jsme obavu, že bez ukončeného základního vzdělání bude problém, aby se klient přihlásil na dobrou střední školu. Podali jsme přihlášky na dvě střední školy technického zaměření, střední průmyslovou školu dopravní, H-obor autoklempíř a Střední odborné učiliště v Praze Radotín, E-obor opravář zemědělských strojů.

Klient byl nakonec přijatý na obě školy, i přestože nebývá častou praxí, aby na H-obory přijímali děti s nedokončeným základním vzděláním potažmo děti ze základní školy praktické. Klient se rozhodl nastoupit na střední průmyslovou školu dopravní, jednalo se o H-obor, šla tam většina jeho kamarádů, škola byla také blíže místu jeho bydliště.

Současná situace

Klient v současné době navštěvuje 2. ročník oboru autoklempíř na Střední průmyslové škole dopravní. Od začátku školního roku za ním chodí pravidelně na dvě hodiny týdně dobrovolník na doučování. Klient nemá velké potíže při zvládnání školy. Jsme spolu v častém kontaktu.

ÚSPĚŠNÁ PRÁCE S VNITŘNÍ MOTIVACÍ A STANOVENÍ OSOBNÍCH CÍLŮ

Lada Šůláková

Rodinná a individuální anamnéza

S klientkou jsem se poprvé setkala v říjnu roku 2010. Byla to nenápadná, skromná a trochu zakřiknutá patnáctiletá holčička, která za mnou přišla do nízkoprahového centra v Bílině fungujícího pod regionální pobočkou společnosti Člověk v tísni v doprovodu své babičky, která jí má svěřenu do péče. Zprvu jí chvíli trvalo, než se v klubu rozkoukala a než alespoň trochu zapadla mezi své vrstevníky. Helča hned ze začátku tíhla spíše k mladším holkám a dělalo jí velké problémy se zařadit mezi své vrstevnice. Mezi ostatními dětmi v klubu byla tak trochu „mimo“, ale hned mě zaujala tím, že si na nic nehraje a je svá i přesto, že se jí některé děti za to vysmívají.

Během podzimu a zimy se mnou navázala celkem blízký vztah, mohla jsem jí postupně svěřovat plnění různých úkolů a pomalinku vyplouvalo na povrch, jaká Helča opravdu je. Chvíli trvalo, než jsem se dostala skrze její tvrdou račí skořápku, kterou se obrnila proti své velké citlivosti. Helča to ve svém životě vůbec neměla jednoduché, máma se jí hned po narození zřekla a dál se věnovala svému pouličnímu řemeslu. Naštěstí zasáhla rázná a přísná babička, která Helču odmalinka vychovává a ve své výchově je celkem důsledná. Bez podpory ze strany rodiny to opravdu nejde, i když rodina (jak při své práci postupně zjišťuji) může mít různé podoby.

Vývoj spolupráce

Na začátku jara jsem Helče nabídla, ať zkusí dvouměsíční britský motivační program „It’s In U2“, který jí pomůže objevit její silné stránky a posílí její sebevědomí. Byla hned pro, spíš zvědavá, o co tady vlastně jde. Do programu vplula bez sebemenších problémů a po celou dobu se mi s ní velmi dobře spolupracovalo. Na setkání chodila vždy včas a dobře připravená. Díky již navázané důvěře, kterou motivační program ještě prohloubil, jsem si mohla dovolit dostat se jí více pod kůži a rozprávět jí. Do té doby moc Helča o sobě přemýšlet ani mluvit neuměla, hodně se styděla a měla narušené sebevědomí i emoční prožívání. Je hodně náladová a její chování příliš neodpovídá jejímu věku (nyní jí je 16 let). Při čtvrtém setkání, kdy jsme se spolu dostaly už do větší hloubky a začaly se bavit o Helčiných vlastnostech, si uvědomila, že je jiná, vždycky tak trochu byla a že je možné, že nikdy tak docela nezapadne mezi ostatní. Prostě klasická kočka mezi smečkou rozštěkaných psů. Toto poznání s ní hluboce otřásl a rozplakala se. Snažila jsem se jí vést k vědomí vlastní jedinečnosti: „Helčo, ty jsi opravdu výjimečná a úžasná holka, která má v sobě spoustu talentu a která to, když bude hodně chtít, dotáhne daleko.“ Musela si toto setkání celé proplakat, aby se přiblížila sobě samé. Něco se v ní tím zlomilo a od té doby úplně rozkvetla. Zjistila také, že vlastností, které u sebe objevila, oceňuje i u svých přátel a mají je rovněž hrdinové, které si vybrala. Helča je milá, praštná, usměvavá, upovídáná, dobrý člověk, spolehlivá, hodná, kamarádká, ochotná pomáhat druhým, rozumná a nápaditá.

Zajímavé byly i nalezené vnitřní motivace. Sama Helča netušila, co všechno v ní vůbec je a že je toho dost!☺ Mezi nalezenými klíčovými slovy (která vycházejí přímo z metodiky motivačního programu) byla například tato: štěstí, podpora ze strany blízkých osob, společné zážitky, zábava a poznávání, nové zkušenosti, radost spojená s hezkými vzpomínkami. A nejdůležitější poznání ze všech: „Jsem svá a jdu si svojí cestou!!! A nemusím se za to stydět ani se cítit provinile, protože tak je to v pořádku.“

Helča si také stanovila své cíle a hned na nich začala pracovat. Byla přijata na obchodní akademii v Mostě a byla zařazena do programu nade Unidea, který poskytuje prospěchová retrostipendia studentům ze sociálně slabších rodin (v rámci projektu společnosti Člověk v tísni „Learn more“). V září klientka nastoupila na střední školu, a protože je

pro ni tento přechod hodně náročný, využívá i nadále podporu, kterou jí NC Na Předměstí poskytuje. Dochází jednou týdně na doučování z NJ a na konzultace, pokud „někde něco hoří“. Pololetní vysvědčení sice nedopadlo úplně podle jejích představ (dvě nedostatečné) a byla tudíž z programu restitipendií vyřazena, ale Helča to nevzdává a „válčí dál“. Hodně důležité pro ni je, že dobře zapadla do nového kolektivu a že ji škola baví. Helča má velký sen odmaturovat a pokračovat dál na VŠ. Vidí dobrý příklad ve své sestřenici a chápe důležitost vzdělání pro své budoucí uplatnění na trhu práce a úspěšný život. S Helčou je to běh na dlouhou trať, už ale sama uběhla velký kus cesty a tam, kde se objeví nějaká překážka či zákruta, je potřeba ji trochu popostrčit, nechat vydechnout, aby zase mohla nabrat další síly. A hlavně bezpečný prostor k tomu dovolit si dělat chyby, protože i to patří k životu a učí se tím zodpovědnosti.

Shrnutí

Helča je hodně silná holka. Sama dokáže říct, že nechce dopadnout jako máma a proto bude chodit do školy a učit se, aby z ní něco bylo. Má velký sen stát se právničkou a bojovat za práva dětí. Moc jí to přeju a držím jí palce! Jak už ji znám dlouho, tak pevně věřím, že se jen tak lehce nevzdá a zvládne to. Každopádně ví, kam si dojít pro podporu.

B) NEZDARY ANEB Z ČEHO SE POUČIT

NÍZKÁ MOTIVACE KLIENTA K PŘESTUPU Z E-OBORU NA H-OBOR

Simona Benešová

Anamnéza

Štefan má čtyři sourozence a se dvěma z nich jsem začala pracovat na zakázce doučování na 2. stupni ZŠ. Do rodiny jsem začala docházet v době, kdy Štefan studoval třetí, tedy závěrečný ročník na učilišti, obor Stavební výroba, což je obor určený převážně absolventům ZŠ praktické.

Popis spolupráce

Po několika předchozích rozhovorech o možnostech studia se na mě Štefan v dubnu obrátil s žádostí o asistenci ve věci přestupu z dvouletého oboru E/503 Stavební výroba na tříletý obor H/01 Zedník. Byl si vědom situace na trhu práce a výhod být vyučen ve specializovaném

oboru. Studijní výsledky měl dobré a neměl žádnou neomluvenou hodinu. Cílem naší spolupráce bylo zjistit podmínky a možnosti školy, které se vztahují k přestupu a využít všech možností, aby k přestupu podle přání klienta došlo. Domluvili jsme se, že do příštího setkání shromáždím informace o přijímacím řízení, podmínkách přestupu mezi obory, termínech podání přihlášek na druhé kolo přijímacího řízení ke studiu apod. Štefan měl za úkol vyhledat třídního učitele a promluvit si s ním o svém zájmu o změnu oboru. Prošli jsme společně dokumenty, které zveřejňuje škola k přijímacím zkouškám. Porovnali jsme rozdíly v uplatnění v oboru zednické práce a v oboru zedník. Seznámila jsem Štefana s možnostmi získání prospěchového stipendia na SŠ (motivační faktor). Štefan o svém záměru prý mluvil se svým mistrem a třídním učitelem a bylo mu řečeno, že přestup možný není, protože termín podání přihlášek již byl. Jelikož vím, že škola nevypisuje jen jedno kolo, ale tři, nabídla jsem mu, že zavolám na studijní oddělení, abych zjistila, jestli je možné přestup v rámci jedné školy domluvit.

Klientovi do konce dubna ve škole žádné informace o přestupu neposkytli. Zavolala jsem tedy na studijní oddělení, abych zjistila, jestli je možné přestup v rámci jedné školy domluvit. Do 10. 6. byl termín podání přihlášek do 2. kola přijímacího řízení. Dozvěděla jsem se, že přestupy v rámci jedné školy možné jsou, dokonce je vedení školy velmi vítá a podporuje, je ale na individuálním zvážení každého případu a je třeba oslovit vedení, aby se žádostí o přestup zabývalo. Štefan by mohl nastoupit do 2. ročníku tříletého H-oboru Zedník a absolvoval by rozdílové zkoušky z předmětů, které na E-oboru Zednické práce nejsou. Domluvili jsme tedy individuální přípravu na rozdílové zkoušky. V polovině května sekretářka ředitele přislíbila, že si připraví všechny podklady o průběhu Štefanova studia a osobně se domluví. Bylo tedy v první řadě třeba, aby se Štefan dostavil na studijní oddělení budovy v Truhlářské. Přístup ze strany studijního oddělení byl velmi vstřícný.

Štefanovi bylo také doporučeno uzavřít obor, který studuje, závěrečnými zkouškami, které proběhnou v červnu. Mají písemnou, ústní a praktickou část. Nabídla jsem klientovi, že podle seznamu témat a materiálů ke studiu, které by měl dostat od třídního učitele, se můžeme spolu věnovat ústní části zkoušek. Po složení zkoušek bude mít možnost přihlásit se na obor Zedník tak, jak jsme vyjednali se školou. Společnou přípravu k ústní závěrečné zkoušce Štefan zrušil, prý nedo-

stal od učitele podklady. V červnu měl klient domluvené také pravidelné návštěvy rehabilitace a doposud nebyl na studijním oddělení, aby se domluvil na rozdílových zkouškách. V posledním týdnu školy měl angínu, během které byl jeden den ve škole, aby složil písemné závěrečné zkoušky (úspěšně). Poslední dvě konzultace se Štefan vyjádřil, že by po dokončení studia dvouletého oboru raději nastoupil do práce, než pokračoval ve studiu, protože se také obává, že by nemohl studovat dál. Kvůli rehabilitaci ho lékař upozornil na možné další doléčení, zároveň však nevyločil studium oboru Zedník. S tímto rozhodnutím Štefan zakázku uzavřel a také dokončil praktickou i ústní část závěrečných zkoušek, má tedy výuční list z oboru Stavební práce.

Závěr

Přesto, že Štefan měl možnost využít i pomoc při přípravě na závěrečné zkoušky a nevyužil ji, úspěšně složil zkoušku a získal výuční list, což je mimo jiné i doklad, že jeho studijní výsledky během uplynulých let byly dobré.

Je několik možností, co klienta mohlo odradit od dalšího studia: zdravotní komplikace, další dva roky studia (přestože je strávil po ukončení studia v podstatě doma), náročnější studijní plán, nové výukové předměty, cokoliv jiného.

Největší komplikaci vidím v momentě, kdy měl Štefan zajít na studijní oddělení, což neudělal, a tak se nemohl osobně seznámit s tím, co ho čeká a jak mu v tom škola je ochotna pomoci.

Jsou to téměř dva roky a Štefan podle našich občasných rozhovorů doposud neměl možnost být zaměstnán, má příslibenou práci, až bude plnoletý.

INTELIGENTNÍ KLIENT SE SKLONY K AGRESIVNÍMU CHOVÁNÍ

Pavel Marčík

Úvod

Ahmedova matka nás poprvé zkontaktovala v roce 2009 se zájmem o doučování. Ahmedovi v té době bylo devět let. Spolupráce zde tedy probíhá již několik let.

Rodinná anamnéza

Rodina má tři členy – matku, Ahmeda a mladší bratr (předškolní věk). V Praze je s nimi ještě v kontaktu babička Ahmeda, která se často místo matky, která chodí na plný úvazek do práce, stará o domácnost. Rodina je původem z Dagestánu. Ahmed a jeho bratr mají různé otce, komunikuj však s matkou pouze přes sociální sítě. Ahmed i jeho bratr jsou už narození v Praze, mají jak český, tak ruský pas. Mladší bratr je t. č. celý týden ve školce.

Rodina žila dlouhou dobu v poměrně poničeném domě v Nuslích, který byl znám svoji velkou koncentrací hledaných osob apod. Rodina bydlela v bytě spolu s babičkou, ještě jeden pokoj pronajímala vždy nějakému původem ruskému nájemci. Babička Ahmeda zároveň dělala v domě správčovou. Kvůli jinému záměru majitele domu se rodina musela nedávno přestěhovat. Stále bydlí v Nuslích, ovšem v čistějším, zdravějším (předchozí byt měl značně plesnivě zdi) prostředí.

Matka pracuje na plný úvazek na soukromé LDN jako ošetřovatelka, předchozí práce měla taky v této oblasti (Home Care). V Praze nejspíše nemá žádné přátele, komunikuje se svými přáteli pouze přes sociální sítě. Prostředí v práci a jiné, se kterým se setkává, vnímá jako nepřátelské. Se školou komunikuje jen v malé míře, určitou pasivitu přičítá své únavě. Sama je samozřejmě znevýhodněná neznalostí češtiny, ale i v jiných předmětech. K Ahmedovi přistupuje výrazně projektivně, v občasných návalech hněvu mu vynadá, ale pak ho zpětně omlouvá.

Individuální anamnéza

Ahmed je dost inteligentní, má však velký sklon k agresivitě, což se projevuje jeho velkým zájmem o zbraně, ale především problémovým chováním ve škole, kde útočí na své spolužáky a spolužačky, již způsobil jedné z nich dokonce i nějaké zranění. V zásadě celá třída je proti němu, až na jednoho spolužáka, který s ním částečně drží „basu“. Jeho agresivní výpady se postupně zvětšují. Ahmed je dost samostatný, orientuje se v mnoha věcech. Je dost komunikativní, přátelský, ale předpokládám, že je to pouze v domácím prostředí. Ve škole spatřuji agresivitu jako nástroj obrany před nejistotou ve vztazích, strachem z prostředí. Zároveň se tím snaží zaujmout a vzbudit pozornost.

Ahmed žil dříve několik let mimo svůj domov (kvůli české imigrační politice), sklony k agresivitě měl už v této době, navštěvoval psychologa, bral i nějaké psychiatrické prášky na neklid.

Intervence

Individuální doučování, které probíhá již 2,5 roku. Komunikace se školou, s třídní učitelkou Ahmeda. Komunikace s dobrovolnicí, která v současnosti Ahmeda doučuje. Zároveň řešeny i TSP zakázky s matkou klienta.

Shrnutí

Z mého pohledu Ahmed v určité míře ohrožuje svým chováním žáky ve škole, zároveň je to dost nebezpečné i pro něj, protože případný větší přečin (ublížení na zdraví) by pro něj mohl znamenat např. umístění do SVP, případně do výchovného ústavu. Vzhledem k tomu, že se Ahmedovi násilné sklony stupňují, je potřeba zintenzivnit spolupráci se školou a ve spolupráci s ní a s matkou klienta také vyhledat návaznou odbornou pomoc.

SELHÁNÍ PŘI NEFORMÁLNÍM VZDĚLÁVÁNÍ NA ZUŠ

Lada Šuláková

Popis výchozí situace

S klientkou pracuji dlouhodobě, do NC Na Předměstí v Bilině (regionální pobočka ČvT) dochází již od roku 2006. Klientka má velký zájem o tanec, mnohokrát se účastnila tanečních dílen se zaměřením na hip-hop a streetdance. Je pohybově poměrně talentovaná, ale schází jí vůle a odhodlání tolik potřebné k dosažení úspěchu. V rámci taneční dílny v NZDM klientka vyniká, srovnáním s jinými tanečnicemi si prošla, když se účastnila v roce 2010 castingu soutěže „ČS má talent“, na který jí i její kamarádce pomohla zprostředkovat účast. Pro klientku to byl velmi silný zážitek. Odnesla si odtud zjištění, že zase není až tak dobrá, jak si myslela a že na sobě ještě musí hodně zapracovat, aby se v tanci mohla prosadit.

Vývoj spolupráce

Postupem času v klientce uzrálo rozhodnutí jít na taneční školu. V říjnu roku 2010 jsem jí pomáhala zprostředkovat finanční podporu z Nadačního fondu manželů Klausových, který podporuje řízené volnočasové

aktivity a kroužky pro děti ze sociálně slabého prostředí (uhrazení školného na jedno pololetí ve výši 2.000,-). Po dohodě s ředitelem bílinské ZUŠ se podařilo klientku přihlásit do tanečního oboru se zaměřením na klasický tanec. Klientka tak musela 2x týdně docházet na pravidelné a strukturované tréninky, které byly pro ni velmi náročné. V této době mi klientka zatajila, že trpí vážným astmatem. Spolupráce s rodinou byla v tomto období celkem dobrá. Pro klientku byly tréninky náročné i z hlediska toho, že se musela sžít s novým kolektivem dívek, z nichž některé byly výrazně mladší a v tanci zkušenější. Helča začínala „od píky“. Učila se zde náročné baletní pozice, správnému držení těla a „drilu u tyče“. Na toto vše jsem ji včas upozornila, měla ode mě všechny potřebné informace, protože jsem sama absolvovala čtyřletou baletní přípravu. Zpočátku to vypadalo, že Helena tohle všechno vydrží. Silnou počáteční motivaci měla v tom, že se konečně tanci věnuje pořádně a že ukáže všem ze sídliště, že na to má. Klientka si drží odstup od svých vrstevníků z bílinského „tepličáku“, vymezuje se vůči nim negativně, tj. „nejsem jako oni, jsem lepší a mám na víc“. Po bezmála čtvrtletní docházce do umělecké školy se ale ukázalo, že tato motivace nestačí. Klientka sama neměla potřebnou výdrž, aby dokázala překousnout počáteční nezdary a náročný baletní trénink. Přesto, že stále mluví o tom, že tanec je její život.

Po nějaké době mě kontaktovala učitelka tanečního oboru, že tam klientka přestala bez omluvy docházet, což se ukázalo jako velký problém, protože již měla zaplacené školné na celé pololetí z výše uvedeného nadačního fondu. Dost těžce jsem musela „probojovat“, aby ji do oboru vůbec přijali z hlediska jejího věku a téměř žádných zkušeností s klasickým tancem. Klientka se „nenamáhala“ podat mi k tomu jakékoli vysvětlení a pro jistotu se mnou úplně přerušila kontakt. Její máma zastává ve výchovném přístupu nejspíš liberální postoj, protože jediné, co mi k přístupu své dcery dokázala říci, bylo „No vždyť znáte ty mladé holky, já s ní nic nezmůžu. Dneska ji to baví a zítra přestane.“ Když se klientka „vrátila“ na jaře zase do klubu, dělala, jako by se nechumelilo, na všechny výchovné rozhovory, které jsem s ní vedla, reagovala rezignovaně (stejně nemá cenu se o nic snažit, protože ji tam ty hnusné „gádžovky“ nechtějí a učitelka je na ni zasedlá a vůbec kam se hrabe balet na hip-hop!). Sama jsem měla co dělat, abych se neocitla v pozici „hnusné gádžovky“. Přesto jsem klientce podmínila další spolupráci tím, že zajde do ZUŠ dodatečně omluvit své absence

a studium ukončí. Potom jsem ochotná se s ní o tanci bavit dál a třeba zkusit vymyslet jinou příležitost (např. účast na romském tanečním festivalu Savore v Krásné Lípě). Klientka se opět zachovala nezodpovědně a na ZUŠ s dodatečnou omluvou nezašla. Posléze mi na to řekla, že ji nemůžu k ničemu nutit, když s ní nic nesvede ani její máma.

Shrnutí

Klientka nedokázala ocenit, že jí byla z mé strany i ze strany ZUŠ věnována mimořádná podpora a péče a že podobnou šanci již nikde nedostane. V současné době klientka již o tanci nemluví a náš vztah se po nějaké době opět urovnal. Přesto je velká škoda, že svou velkou šanci promarnila.

NEPŘIJETÍ DOBROVOLNÍKA NA DOUČOVÁNÍ V RODINĚ

Jan Korenc

Rodinná a osobní anamnéza

Klientce je 14 let. Bydlí v bytě 2 + KK na Velké Ohradě se svou matkou, dvěma psi a kočkou. Občas se v bytě vyskytuje „podivný“ matčin přítel. Nejen, že v bytě skoro nic není, ale ještě to tam dost zapáchá díky množství zvířat. Matka nepracuje, ale žije z dávek. Momentálně tvrdí že si práci shání, ale podle mého názoru to bude velice obtížné. Dceři bude 15 let a matka chce, aby si na střední škole přivydělávala na brigádách. Dcera do školy chodí pravidelně, ale nenosí moc dobré známky hlavně z matematiky. Myslím, že je chytrá a byla by škoda, aby dopadla jako její matka.

Zahájení spolupráce

Klientka se ozvala sama a požádala o doučování. Od října ji doučovala dobrovolnice hlavně matematiku. Já jsem nabídl klientce spolupráci ohledně výběru SŠ nebo SOŠ. Patricie má celkem jasno, chce jít na kuchařku, jelikož jí baví vařit. Já s tím souhlasím. Naše dosavadní spolupráce probíhala bez problémů. Momentálně se ale vyskytl v rodině zádrhel. Nechtějí doučování od naší dobrovolnice, jelikož si spolu očiividně nesedli.

Zakázka

Hlavním cílem bylo sehnat klientce jiné doučování, aby dodělala ZŠ. Do této rodiny nechodím tak často jako do jiných. Je to z toho důvodu,

že to zde až doposud fungovalo a má častá přítomnost nebyla nutná. Co se týče střední školy, obor má klientka obor vybraný a na návštěvu dnů otevřených dveří jsme byli domluveni až po novém roce. To by mělo v nejbližší době proběhnout. V rodině momentálně řeším rozkol s dobrovolníkem. Dobrovolníkovi zavolala máma klientky, že z rodinných důvodů musí doučování ukončit. Mě ale přiznala, že jim Michala nesedí jako člověk a že by chtěli jiného „doučovače“. Řekl jsem jim, že se o to můžu pokusit. Upozornil jsem je na to, že to bude chvíli trvat.

Reflexe a otázky k zamyšlení

Má rodina právo na nového dobrovolníka?

Jakým způsobem v tuto chvíli postupovat?

Jak vyřešit situaci, aby nemusel dobrovolník klientku doučovat v domácím prostředí?

METODICKÉ LISTY K WORKSHOPŮM

Metodický list č. 1. „ABSOLVENT“

*Veronika Prančlová – Kariérní poradkyně a terénní sociální pracovníce/
Člověk v tísni, regionální pobočka Plzeň*

Zaměření/počet: studenti SOU a SŠ/25

Časová dotace: 60 minut

Cílem souboru šesti tematických bloků je usnadnit absolventům vstup na pracovní trh a předcházet selhání v podobě volby nevhodných životních strategií a rizikového chování jako je zaměstnání na nelegálním trhu práce, zadlužení atp. Jednotlivé bloky jsou realizovány formou prezentace, která je doplněna interaktivními aktivitami a diskuzí.

Obsahem souboru seminářů jsou témata:

- hodnota uchazeče o zaměstnání a jeho možnosti na trhu práce,
- možnosti a rizika při hledání zaměstnání,
- jdu na ... pohovor, ÚP, do zaměstnání,
- práce na černo v kontextu nezaměstnanosti,
- práce v zahraničí,
- zadlužení.

Je možné zvolit celý cyklus šesti bloků, případně uspořádat jednotlivá témata do takových celků, které budou nejlépe vyhovovat potřebám konkrétních studentů. Časová dotace je jedna vyučovací hodina na jedno téma. Součástí každého tématu je powerpointová prezentace.

V každém ze šesti témat se pro lepší pochopení problematiky používají i níže uvedené **doplňkové aktivity**.

a) Uvedení do tématu – 10 minut

Lektor by měl před začátkem samotného workshopu studenty seznámit s obsahem tohoto tématu. Měl by nabídnout, aby se studenti doptávali v průběhu semináře na to, čemu nerozumí, co jim není jasné nebo co potřebují doplnit, nebo by měl stanovit předem určitou část hodiny, kterou mají studenti k dispozici na dotazy. Studenti si ve druhém případě své dotazy z průběhu workshopu zapisují.

b) Prezentace v PowerPointu

Prezentace slouží hlavně studentům – další konkrétní a vizuální vjem, díky kterému mohou lépe a efektivněji sledovat průběh workshopu a zaznamenávat důležité informace.

c) Úvodní blok

Krátké zamyšlení se nad problematikou daného tématu. Co tento seminář má splňovat, co studenti očekávají, co již vědí, v čem si nejsou tak zcela jisti, ... Vše je důležité zapisovat pro přehlednost na tabuli.

d) Doplnkové aktivity

Albertův život

Albertovi Horáčkovi je 45 let, po základní škole se šel učit automechanikem, ale školu nedokončil, protože dostal příležitost vydělávat slušné peníze. Pracoval 5 let jako hlídač na bytovně, poté 3 roky pracoval jako číšník v hospodě, 2 roky dělal zednické práce, také 4 roky pracoval jako klempíř v Anglii, kde se naučil poměrně dobře jazyk. Albert také celý život opravoval auta svým známým a známým známých, kteří mu za opravu dobře platili. Na smlouvu pracoval jenom jako hlídač na bytovně. Ostatní práce byly na černo. Z ÚP mu nabízejí práci, na kterou má přinést svůj životopis.

(Zkuste napsat jeho životopis.)

Albert si našel práci na stavbě, ale opět bez smlouvy. V práci si zlomil nohu. Nedostavil se na ÚP v domluveném termínu, nijak se neomluvil a byl z evidence vyřazen. Ztratil tím nárok na jakékoli dávky. Navíc za

něj nikdo nehradí zdravotní pojištění a vzniká mu tak dluh. Vzhledem k tomu, že neměl u předchozího zaměstnavatele smlouvu, nemá nárok na žádnou mzdu ani finanční odškodnění. Albert je tak úplně bez peněz. Bydlí v podnájmu, kde platí 5.000,-Kč/měsíčně a má půjčku, na které musí měsíčně splatit 3.000,-Kč.

(Jak může dál vyvíjet Albertův příběh? Co byste na jeho místě dělali? Kde udělal Albert chybu?)

e) Úkoly dle pracovních listů

SKONČÍM ŠKOLU, CO DÁL?

- Za jakých okolností si musíte sami platit zdravotní pojištění? Kolik měsíčně?
- Do kdy vám náleží status studenta? (Pakliže ukončíte řádně své studium = výuční list, maturita).
- Vyjmenujte alespoň 4 „kvalifikační požadavky“.
- Vyjmenujte alespoň 3 výhody a 3 nevýhody absolventa na trhu práce.

HLEDÁM PRÁCI

- Můžete se jako **uchazeči o zaměstnání** registrovat na jakémkoli úřadu práce v ČR?
- Za měsíc končíte školu, můžete se již teď registrovat na ÚP?
- Máte automaticky nárok na podporu v nezaměstnanosti, nebo musíte splňovat určité podmínky? Jaké?
- Zaspíte a nedorazíte na domluvenou schůzku na ÚP. Je tahle „malíčkovost“ důvodem k vyřazení z evidence?
- Kolik měsíců trvá tzv. **podpůrčí doba** (doba, kdy máte nárok na finanční podporu v nezaměstnanosti)?

- Jste registrovaní na úřadu práce. Můžete si něco přivydělat „bo-kem“? Kolik?

f) Pojmy a jejich vysvětlení

Studenti řadí pojmy k jejich definicím.

POJMY:

VĚŘITEL, DLUŽNÍK, EXEKUTOR, RUČITEL, SPOLUDLUŽNÍK, ROZHODČÍ DOLOŽKA, BIANKO SMĚNKA, SANKCE, REVOLVING, ÚROK, JISTINA, PRODLENÍ, EXEKUCE, LICHVA, HYPOTÉKA, RPSN, KONTOKORENT

DEFINICE:

... kdo někomu jinému poskytl půjčku.

... od někoho si půjčil a teď mu dluží.

... může vymáhat peníze z dlužníka, který není ochoten svůj dluh zaplatit, i když mu to nařídil soud.

... zaváže se zaplatit dluh, v případě, že ho nezaplatí dlužník.

... má stejné povinnosti jako dlužník, věřitel po něm může vymáhat dluh kdykoli, stejně jako po dlužníkovi. Dlužnou částku musí zaplatit, i když on sám půjčené peníze nevyužil.

... staví dlužníka do znevýhodněné pozice tím, že případný spor nebude řešit nezávislý soud, ale ten koho většinou navrhuje věřitel – může to být kdokoli starší 18 let. Vypadá např. takto: „*Strany této smlouvy se dohodly, že spory vzniklé z této smlouvy budou řešeny v rozhodčím řízení dle zákona 216/1994 Sb. A budou rozhodovány jediným rozhodcem, kterým bude pan Jan Vomáčka.*“

... cenný papír podepsaný dlužníkem, bez uvedení částky a data splatnosti. Dlužník jím zajišťuje svůj dluh. V případě nesplácení může věřitel vyplnit částku. Dlužník ji pak musí zaplatit ve stanovené době. Můžete se s ní setkat např. v této podobě:

V Praze dne 20. 6 2010

Za tuto směnku zaplatím bez protestu dne.....na řad Jana Nerudy,

*bytem Ovocný trh 30, Praha, směnečnou sumu ve výši,- Kč.
Směnka je splatná v Praze u Jana Nerudy, bytem Ovocný trh 30.*

Božena Němcová

... trest, většinou pokuta za nedodržení smlouvy – např. neuhrazení splátky v termínu apod.

... není-li splátka uhrazená včas.

... roční procentní sazba nákladů, jedná se o úrok, který z dluhu platíte ročně, důležitý ukazatel při výběru půjčky, čím nižší tím výhodnější úvěr.

... poskytnutí půjčky s obrovským úrokem a úmyslem zneužití toho, kdo je v tísní, nezkušený, rozumově slabý.

... půjčíte si např. 10.000,- Kč, po jejich splacení vám automaticky na účtu přibude nová půjčka ve stejné hodnotě, kterou splácíte podle stejných podmínek jako tu předchozí.

... dluh bez úroků, sankcí a jiných poplatků.

... odměna za půjčení peněz, udává se v procentech z dlužné částky.

... soudně vymáhaný dluh většinou prodejem majetku nebo srážkami ze mzdy.

... druh půjčky, kdy za splacení dluhu ručíte nemovitostí (většinou domem nebo bytem).

... možnost jít do mínusu poskytovaná bankovními domy jako doplněk k běžnému účtu.

g) Ukázka smluv

Studentům dáme ke krátkému prostudování různé typy smluv, poté s nimi hledáme „problematická místa“ a řešíme, co jednotlivé pojmy a závazky znamenají v praxi. Studenti si tato místa vyznačují, smlouvy jim pak zůstávají jako studijní materiál do výuky.

h) Kazuistiky

Předem připravené klientské případy.

i) Závěr

Zhodnocení prvotního očekávání studentů s výslednou realitou.
Konec workshopu.

Metodický list č. 2 „C' EST LA VIE I“

Jan Korenc – kariérní poradce, *Člověk v tísni*, regionální pobočka Praha
Veronika Prančlová – Kariérní poradkyně a terénní sociální pracovníce, regionální pobočka Plzeň

Zaměření/počet: žáci 8. a 9. třídy ZŠ, a studenti SŠ, SOU, OU/25

Časová dotace: 3,5–4 h

Úvod

Účastníkům workshopu se představíme a vysvětlíme pravidla hry. Je důležité pravidla vysvětlit pořádně, aby je pochopili všichni účastníci naráz. Když někdo pravidla nepochopí správně, může mu to zkazit celou hru, a tak nebude naplněn cíl hry. Nakonec rozdělíme hráče do skupin po dvou až třech lidech. Tato skupinka hraje jako jeden člověk.

Existují **dvě základní verze** této hry. Vznikly v Praze a Plzni. Níže budou popsány jednotlivá stanoviště s uvedením základního rozlišení v obou verzích.

Průběh hry

Na začátku se hráči zaregistrují na úřadě.

Praha: od úřadu dostanou 5000,– na začátek hry. Pak je průběh hry na nich.

Plzeň: pro začátek prvního kola skupina dostane 6 časů a kapesné.

Herní kola

Pomocí kol se hráči dostávají dál ve hře.

Praha: kola jsou vyznačen v občanském průkazu a je na hráči, jak rychle bude postupovat.

Plzeň: začátek a konec jednotlivých kol vyhláší pořadatel.

JEDNOTLIVÁ STANOVIŠTĚ:

Práce

Zde jsou často potřeba 2 lidi k obsluze stanoviště. K tomuto stanovišti

chodí účastníci žádat o práci nebo brigádu. Obsluha stanoviště musí hlídat, zda hráč studuje či ne. Podle toho mu nabízí pracovní poměr nebo brigádu.

Praha: výplata se vyplácí přímo na tomto stanovišti. Hráč dostane na výběr práci podle dosaženého vzdělání.

Plzeň: výplata je vyplácena po ukončení kola na stanovišti „úřad“. Hráč hledá práci v inzerci, kde si vybírá zaměstnání, co by se mu líbilo. Jsou zde i možnosti zmatečných inzerátů, podvodů atp.

Vzdělání

Účastník si vybere, jaký obor chce studovat SŠ, SOU, OU následně i VOŠ, VŠ. Nejdříve musí udělat přijímací zkoušky. Poté jsou mu zadány otázky k ukončení ročníku. Obsluha stanoviště musí dávat pozor, zda má účastník zaplacenou kolej (pražská verze), a jestli nevynechal jedno kolo. Když se tak stane, má právo hráče ze školy vyloučit.

Bydlení

S bydlením pracuje jen pražská verze hry.

Zde si může hráč zaplatit kolej, ubytovnou nebo pronajmout byt. Obsluha musí sledovat, jestli hráč studuje nebo pracuje. Podle toho mu nabízí jednotlivý produkt. Dále je důležité sledovat, zda účastník v každém kole zaplatil, jinak ho obsluha může vyhodit z bytu.

Úřad

Praha: úřad vydává na začátku peněžní zálohu a rozdává občanské průkazy. Hráči také mohou požádat o sociální dávky nebo o výpis z rejstříku trestů.

Plzeň: na úřad chodí hráči po každém kole. Dostávají zde plat, kapesné a dorovnávají se jim časy potřebné pro další kolo. Platí se zde zdravotní pojištění, jídlo a nájem.

Kasino

Praha: kasino nebývá otevřené pořád. Obvykle jedna obsluha zvládá jak úřad, tak kasino. Obsluha může hráče do kasina lákat na velké výhry.

Plzeň: v herně mohou hráči zvolit různé typy aktivit – karty, žetony, ruletu, krádež,... Mohou se dostat do vězení, mít zápis v rejstříku trestů nebo se zadlužit. Za tyto zápisy se jim ve výsledku strhávají body. K tomuto stanovišti je připojeno i nákupní středisko.

Koloniál

Praha: zde si hráči můžou nakoupit nějakou sladkost je otevřený pořad a je u úřadu.

Plzeň: mohou nakupovat věci, které jim ve výsledku mohou zvednout životní body, které se počítají do výsledku.

Ukončení a závěr hry

Chvilku před ukončením hry se upozorní na blížící se konec. Stačí 10 minut Po ukončení hry se žáci posadí do kruhu tak, aby na nás všichni viděli. Zeptáme se dětí, jak se jim hra líbila, jestli je bavila, co se vlastně ve hře odehrálo a co se z ní dozvěděli. Nakonec předstoupí jednotlivý zástupci stanovišť a bodově je ohodnotí podle jejich výkonu. Po ohodnocení se začnou rozebírat jednotlivá stanoviště. Pokládají se jednotlivé otázky

JEDNOTLIVÉ OTÁZKY:

Práce

Co je to práce na černo a co se stane, když na tebe přijdou?

Co je to sociální a zdravotní pojištění?

Jaký je rozdíl mezi smlouvou na dobu určitou a smlouvou na dobu neurčitou a jaká práva povinnosti z toho vyplývají?

Škola

Jaký je rozdíl mezi střední a vysokou školou?

Kdy můžou jít na vysokou školu?

Jak je rozdíl mezi výučním listem a maturitou?

Bydlení

Jaký je rozdíl mezi kolejí a ubytovnou?

Jaký je rozdíl mezi smlouvou na dobu určitou a smlouvou na dobu neurčitou a jaká práva povinnosti z toho vyplývají?

Úřad

Když si nikdo na úřad nepřijde pro „dávky“, je dobré na to upozornit a pochválit je.

Závěr workshopu

Po sečtení získaných bodů určíme první tři místa a rozdáme ceny. Účastníkům poděkujeme a pochválíme je za průběh hry. Poté se rozloučíme.

Metodický list č. 3 „C'EST LA VIE II (DESKOVÁ VERZE)“

Martin Slavík – kariérní poradce / Člověk v tísní Chomutov

Zaměření/počet: 8. 9. třída SŠ, SOU, OU /10

Časová dotace: 5–6 hodin

Začátek workshopu

Seznámení se skupinou a seznámení s pravidly workshopu (45 minut).

Účastníci sedí dokola (do čtverce☺) okolo stolu, vedoucí workshopu je mezi nimi, uprostřed stolu je rozložena desková hra C'est la vie.

Přivítání účastníků na workshopu, stručné představení se, podání informací o službě KAPPO, nabídka možnosti spolupráce. Poté přichází na řadu účastníci, kteří se jeden po druhém se ve stručnosti představí, tzv. seznamovací kolečko. Během jejich seznámení je dobré si psát jména účastníků na papír.

Během workshopu si na tento papír budete zaznamenávat průběžné informace (vztahující se k workshopu) k jednotlivým účastníkům workshopu.

Účastníkům jsou rozdány potřebné věci k workshopu (počet časů, počty peněz, ve stručnosti napsaná pravidla a možnosti „tahů“ které mohou dělat, když jsou na řadě). Účastníci jsou informováni o tom, že v této hře je možno dělat vše, co je možno dělat v reálném životě.

Zahájení workshopu

Všem účastníkům je nastavena stejná situace, ze které se dále vychází: „Je vám 15 let, bydlíte na ubytovně a nikoho nemáte.“ Poté už záleží na samotných účastnících, jak se svými „životy“ naloží.

Průběh workshopu

Účastníci se střídají jeden po druhém po jednotlivých tazích (během jednoho tahu je možnost dělat několik úkonů např. dělat přijímačky do školy, poté hrát automaty a poté si hledat brigádu). Záleží na samotném vedoucím hry, kolik času dá žákům na jednotlivý tah. Jedno herní kolo = 1 týden v herním kalendáři, vždy po třech kolech, je žákům vydáno

kapesné (v případě, že studují), výplata (v případě, že pracují legálně, u nelegální práce je to řešeno individuálně, mnohdy se to přibližuje realitě a žáci dostanou pouze zálohu nebo nic), dávky, platí nájemné, splácí půjčky, mají možnost se ucházet o zaměstnání atd. Vedoucí hry by si měl průběžně zaznamenávat důležité kroky účastníků např., jestliže někdo studuje, pracuje na černo, vzal si půjčku, má zápis v trestním rejstříku apod. Po několika odehraných kolech začínají žáci nabírat určitý status a jejich životy začínají někam směřovat. Po 5 hodinách (záleží na domluvě se školou, kolik prostoru na workshop poskytnete) se workshop ukončuje závěrečným shrnutím. Minimální hratelnost je 4 hodin, maximální 6 hodin.

Závěr workshopu

Na konci workshopu probíhá vždy shrnutím, které je velmi důležité. Každý ze žáků představí od začátku svůj příběh, to dává možnost reflektovat jednotlivá rozhodnutí za dobrá či špatná.

Dodatek

Workshop deskové verze C'est la vie vychází více méně z pravidel hry samotné. Vzhledem k menší skupině žáků je během této verze workshopu více prostoru k diskusi a individuální práci a hlavně kladen důraz na důležitost vzdělání.

Metodický list č. 4 „DLUHOVÁ PROBLEMATIKA“

Martin Slavík – kariérní poradce/Člověk v tísní, regionální pobočka Chomutov

Zaměření/počet: žáci ZŠ 9., studenti SŠ, SOU/25

Časová dotace: 2 x 45 minut (dvě vyučovací hodiny), je samozřejmě možné se s vyučujícími na škole domluvit i jinak

TEORETICKÁ ČÁST (1)

Úvod workshopu

Přivítání účastníků, podání základních informací o programu KAPPO, nabídka spolupráce, následuje vzájemné představení, tzv. představovací kolečko (k uvolnění atmosféry).

Zahájení workshopu

Na začátku workshopu je žákům puštěn příběh mladistvého (použit je portál ŠIKMÉ PLOCHY), který se zadlužil a nese za to následky. Příběh je po částech zastavován a konzultován se žáky, např. co by v dané situaci dělali oni, zda bylo rozhodnutí mladistvého správné nebo ne a proč.

Průběh workshopu

Poté následuje spuštění powerpointové prezentace, jejímž prostřednictvím nahlédneme do reality a procesu dluhového řízení. Celý workshop je vedený **formou diskuze**, takže žáci mají možnost se kdykoliv zeptat na vše, co je zajímavé.

Jak se ze mě stane dlužník?

Povinnost vyplývající ze zákona.

Povinnost vyplývající ze smluv.

Seznámení se základními pojmy v oblasti dluhové problematiky (úrok, penále, věřitel atd.).

Seznámení s rozdíly bankovních a nebankovních společností.

Závěr workshopu

Na konci workshopu je prostor k případným dotazům a diskuzi.

PRAKTICKÁ ČÁST (2)

Praktická část je navazující na část teoretickou. Cílem praktické části je snažit se odhalit nástrahy, které žáky čekají ve fiktivních úvěrových smlouvách.

Úvod workshopu

Na začátku workshopu se žáci rozdělí do skupiny 4–5 žáků (záleží na celkovém počtu žáků ve třídě, skupiny můžou být i menší). Každá ze skupin si určí svého mluvčího.

Zahájení workshopu

Na začátku workshopu jsou žáci uvedeni do situace: „Z *dopravního podniku Vám došla výzva, že máte do 15 dnů zaplatit pokutu a penále ve výši 20 000 Kč, jinak bude pohledávka předána k soudu*“. Cílem žáků je tuto situaci vyřešit.

Poté žáci dostanou tři fiktivní smlouvy, které by jim měli pomoci jejich problém vyřešit. Úkolem žáků je vybrat si z těchto smluv tzv. nejmenší zlo.

Po výběru ze smluv, každá ze skupin nahlásí název společnosti, kterou si v ní žáci vybrali, a vedoucí workshopu si tento název úvěrové společnosti napíše k jednotlivé skupině na tabuli. Poté jsou postupně vyzváni mluvčí každé skupiny, kteří před celou třídou obhajují smlouvu, kterou si jeho skupina vybrala. Chceme znát důvody, proč si zrovna skupina vybrala tuto smlouvu. Po obhajobě smluv následují další úkoly – např. vypočítat penále, kolik přeplatí, výše úrokové sazby atd.

Závěr workshopu

Na konci workshopu je prostor k případným dotazům a diskuzi

Metodický list č. 5 „DOKÁŽU TO POCHOPIT?“

Barbara Halířová – kariérní poradkyně a terénní sociální pracovnice/Člověk v tísní, regionální pobočka Praha; Aneta Horká – kariérní poradkyně/Člověk v tísní, regionální pobočka Praha

Zaměření/počet: 8.,9. třída ZŠ, 1. ročníky SŠ/25

Časová dotace: 90 minut

Úvod (5 minut)

Představíme se, pustíme spot – akční tematický a moderní, který zaujme pozornost dětí.

Aktivita „Poznáš je?“ (20 minut)

Potřebujeme 8 fotografií (kladné a záporné) např. sympaticky vypadajících osobností alias lidské zrůdy (Eichmann, Stalin, Kim-Čong-il), které si děti ve skupinách prohlédnou a zapíšou pocity, které z těchto postav mají, následuje diskuse a odkrytí skutečné identity postav na fotografiích.

Cíle: Děti zjistí, jakým způsobem si tvoříme předsudky a jak vznikají stereotypy.

Aktivita „Kdo jsem?“ (20 minut)

Děti dostanou za úkol vymyslet 3 podstatná jména, 3 přídavná jména a 3 věci, ve kterých jsem jiný/á než zbytek třídy. Poté následuje diskuse, děti přečtou, co si napsaly, většinou dojdou k závěru, že mezi prvními 5 jmény se nevyskytuje národnost. Následuje diskuse na toto téma.

Cíle: Děti si uvědomí, že samy nepovažují národnost jako hlavní charakteristiku své osoby. Tak proč by ji měli považovat za klíčovou u jiných?

Aktivita „Co se říká o...“ (35 minut)

Vyzvěte žáky, aby vyjmenovali několik skupin lidí (Sociální skupiny, subkultury – které jsou nějakým způsobem odlišné – zjevem, etnicitou, náboženstvím, sexualitou apod.) Žáci se rozdělí do několika skupin po 3–4. Každá skupina má svůj papír a vymýšlí „co se říká o...“ (skupina, kterou si vylosují sami).

!!! DŮRAZNĚ ŽÁKŮM VYSVĚTLETE, ŽE SE NEJEDNÁ O JEJICH SUBJEKTIVNÍ NÁZORY, ALE O TO, CO SLYŠELI ODJINUD (rodina, televize, kamarádi, známý). Je důležité před zadáním dalšího úkolu vysvětlit, že se jedná o předsudky. Potom si žáci vzájemně vymění zvolené skupiny a vymyslí argumenty proti těmto vymyšleným předsudkům. Zástupci jednotlivých skupin prezentují své argumenty a protiargumenty. Poté se nechá prostor pro ostatní, aby na ně reagovali a uvedli, které argumenty na ně zapůsobily a které naopak ne. **Nezapomeňte se zbytku třídy zeptat, zda by chtěli něco doplnit, či zda nesouhlasí. Poté doplňte argumenty a informace, které k tomu napadají Vás.** Je důležité diskuzi správně směřovat a vést.

Cíle: Děti formulují argumenty proti často se vyskytujícím předsudkům.

Aktivita „Závěrečná diskuse“ (10 minut)

V závěrečné diskuzi by se mělo vhodně volenými dotazy dojít k tomu, že hodnotit lidi, tím, že je přiřadíme k jakékoliv skupině, může způsobit oběma stranám problém. Proto je nejlepší přistupovat ke každému, jako k jednotlivci, a to co se nám nelíbí, raději ignorovat a nepouštět se do destruktivních konfliktů, subjektivnímu „odsouzení“ dotyčného či jiných nevhodných řešení.

Metodický list č. 6 „KDO JSEM A ČÍM BUDU?“

Lukáš Svoboda – kariérní poradce/Člověk v tísní, pobočka Sokolov, kancelář Karlovy Vary

Zaměření/počet: žáci 7. až 9. ročníků ZŠ a ZŠ praktická/25

Časová dotace: 90 minut

Úvod (5 minut)

Přivítání účastníků workshopu, představení semináře a vysvětlení práce s pracovními listy.

Např. Dobrý den, dovoluji vám vás přivítat na workshopu kariérního poradenství „Kdo jsem a čím budu“. V semináři se pracuje s pracovními listy, které obsahují šest aktivit. Jedná se o workshop sebepoznání, sebehodnocení a sebereflexe vzhledem k výběru dalšího vašeho vzdělávání a budoucího zaměstnání.

Práce s pracovními listy (40 až 80 minut, 1 nebo 2 výukové hodiny)

Tento pracovní program vznikl jako nástroj, pomůcka pro snazší orientaci, lepší nasměrování a nakonec i úspěšné zvládnutí náročného a důležitého kroku absolventů základních škol. Tito mladí lidé řeší svou kariérní volbu v podobě výběru střední školy a své budoucí profese.

Volba kariéry zvláště u mladých lidí nejčastěji probíhá na základě vzorů (a to jak rodinných tak z řad přátel). Často je tedy tato volba spíše odrazem přání či nátlaku ze strany rodičů a ne niterním přesvědčením a výrazem osobního zaměření studenta. Snahou tohoto programu je proto pokusit se přimět mladé lidi k tomu, aby se rozhodovali sami na základě zamyšlení se nad vlastními možnostmi, očekáváním a ambicemi a to v závislosti na možnostech a typech středního vzdělávání.

Doufá se, že tento program přispěje k samostatnému, zodpovědnému a úspěšnému vykročení směrem k uspokojivému a naplňujícímu profesnímu životu.

Jednotlivé aktivity v pracovním listu a jejich stručná charakteristika:

Aktivita č. 1: „*Já a zase já*“.

Pochopení sebe sama, představení se svému okolí i sobě samému, posílení pozitivního sebehodnocení, uvědomění si svých zájmů, zaměření)

Aktivita č. 2: „*Já a mé zářné a temné stránky*“

Rozpoznání základních povahových rysů, temperamentu.

Aktivita č. 3: „*Já a moji koně*“

Koníčky, schopnosti, zájmy, nadání a dovednosti.

Aktivita č. 4: „*Já a škola*“

Zhodnocení dalších studijních možností. Ujasnění si souvislostí mezi dosavadními studijními výsledky a další studijní volbou.

Aktivita č. 5: „*Já a má budoucnost*“

Zamyšlení se nad vlastní budoucností, dlouhodobé a střednědobé plánování. Nahlédnutí možných dopadů (pozitivní vs. negativní) vlastních rozhodnutí.

Aktivita č. 6: „*Já a moje práce*“

Kritické zhodnocení své profesní volby na základě získaných informací z předešlých aktivit. Realnost volby. Co dělat pro to, aby se má volba naplnila.

Důvod pořádání workshopu „Kdo jsem a čím budu?“

Většina mladých lidí nemá konkrétní představu o své kariérní budoucnosti ani v okamžiku, kdy se hlásí na střední školu či učňovský obor. Mladí lidé provádějí svou profesní volbu většinou na základě vzorů, se kterými se mohou identifikovat, nebo na přání či nátlak rodičů. Představa mladých lidí o profesi, kterou volí, se často od reality velmi liší. Někdy tak výrazně, že až jedna třetina z nich vystudovanou profesi po ukončení studia nechce vykonávat, nebo dokonce studium nedokončí z důvodu nezájmu o daný obor. Děti, které nenacházejí dostatečné zázemí a podporu k dalšímu studiu ve svých rodinách, předčasně odcházejí ze středních škol, nebo vůbec nenastupují ke studiu.

Cíl workshopu „Kdo jsem a čím budu?“

Pomoci mladým lidem hodnotit mínění o sobě, rozpoznat své slabé a silné stránky a reflektovat vlastní osobu. Vytvoření obrazu o sobě samém je základem k reálnějšímu rozpoznávání svých přání a možností.

Reálná volba profesní dráhy, na základě identifikace vlastního zájmu, zhodnocení svých schopností a možností, vede k úspěšně zvládnutému studiu a přispívá k plnohodnotnému dospělému životu. Nalezení naplňujícího pracovního uplatnění je nejúčinnější prevencí výskytu sociálních patologií. Nabídnout mladým lidem možnosti, které jsou pro ně srozumitelné a dosažitelné. Pomoci mladým lidem se sebereflexí, která se v tomto věku odehrává hlavně na základě reakcí a zkušeností ze svého okolí (jak je vnímají a reagují na ně ostatní). Pomoci pochopit jim své vlastnosti, dovednosti a znalosti, zamyslet se co nejreálněji nad svojí budoucností. Podpořit pozitivní sebepojetí, samostatné a zodpovědné rozhodování.

Metodický list č. 7 „ŠITKREDIT“

Simona Benešová – kariérní poradkyně a terénní sociální pracovnice/Člověk v tísní, regionální pobočka Liberec; Lada Šuláková – koordinátorka motivačních a podpůrných aktivit pro mládež/Člověk v tísní, regionální pobočka Bílina; Petr Mati – kariérní a dluhový poradce/Člověk v tísní, regionální pobočka Bílina

Zaměření/počet: žáci 8. a 9. třídy ZŠ, a studenti SŠ, SOU/20

Časová dotace: cca 3 hodiny

A) POVINNÉ AKTIVITY

Úvod (3–5 minut)

Privítání účastníků workshopu, představení tématu na obecné rovině, předání technicko-organizačních informací, poukázání na předchozí kampaň „Spotřebitelský úděl“.

např. Dobrý den, dovoluji Vám přivítat na workshopu s názvem Šitkredit. Tématem tohoto workshopu je aktuální a palčivý problém celé naší společnosti, kterým je vzrůstající zadluženost. Prostřednictvím našeho workshopu společně nahlédneme do problematiky dluhů, exekucí a možností cest z dluhové pasti, pokud nějakou objevíme. Pokusíme se Vám představit toto téma komplexně a z více úhlů pohledu. Naším přáním je, abyste si odnesli praktické informace, a dále Vám předáme metodiku vedení podobně zaměřených workshopů k případné realizaci ve Vašem zařízení.

Test (cca 5–7 minut)

Test je realizován pomocí vytvořené prezentace v programu PowerPoint. Zaměřuje se na vysvětlení pojmů používaných v problematice dluhů, např. rozhodčí doložka, insolvence, apod. Zjišťuje, do jaké míry jsou účastníci s tématem seznámeni.

Příklady otázek:

Znáte někoho ve svém okolí, kdo má problémy s dluhy? – ano/ne/nevím

Pokud byste se dostali do problémů a potřebovali peníze, koho byste nejraději

požádali o půjčku? –rodinu nebo přátele/banku/někoho jiného (uved'te koho).

Co Vás napadne, když se řekne slovo exekuce? ...

Jaké znáte firmy, které nabízejí půjčky? ...

Když nemůžu splácet půjčku tak, jak mám, stačí, když budu platit alespoň něco? Je to v pořádku? Zdůvodněte.

Která firma na půjčování peněz je podle Vás nejhorší?

Myslíte si, že je půjčování správné?

Co je podle Vás hlavní příčinou, že stále více lidí žije tzv. „na dluh“?

Práce ve skupině (15 minut)

Účastníky rozsadíme do čtyř menších skupin. Každé skupině dáme 1 flipchartový papír a fixu. Každé jednotlivé skupině zadáme úkol a necháme je pomocí metody brainstormingu se ve skupině společně zamyslet nad daným tématem. Poté se z každé skupiny vyberou dva členové skupiny, kteří své výsledky prezentují před ostatními.

Tematické zadání:

- pojem exekuce,
- nebankovní společnosti,
- vážné důvody pro půjčku,
- seznam věcí, pro které byste byli ochotní si vzít půjčku,

Prezentace průběhu dluhového řízení (20 minut)

Předem připravená prezentace v programu PowerPoint; pomůcky: dataprojektor, notebook, promítací plátno. Prostřednictvím této prezentace nahlédneme do reality a procesu dluhového řízení:

- Jak se ze mě stane dlužník?

- Povinnost vyplývající ze zákona.
- Povinnost vyplývající ze smluv.
- Podpis = dobrovolný souhlas! (právní závaznost a nesmazatelnost).
- Co je půjčka?
- Co se stane, když řádně nesplácíme?
- Závěrem...

Projekce filmu Šitkredit s doprovodnou reflexí (45 minut)

Projekce filmu, po ukončení shrne realizátor nejdůležitější body a dá prostor účastníkům k volným dotazům, důraz by měl být kladen na osvětlení praktických otázek a možných řešení; Podle skladby účastníků workshopu je možné sdílet vlastní zkušenosti v oblasti zadlužení.

Fiktivní kontrakt (10 minut)

Tento fiktivní kontrakt je určen k tzv. „léčbě šokem“. Můžeme jej poslat k podpisu účastníkům buď při projekci filmu či těsně po něm. V tomto kontraktu, kterým je vlastně úvěrová smlouva, účastníci workshopu svým podpisem stvrdí přijetí úvěru a podmínky jeho plnění. Po podpisu tento kontrakt s účastníky zanalyzujeme a kontrakt před nimi zlikvidujeme.

Message fiktivního kontraktu: „*Tvůj podpis jsi Ty!*“

Diskuze, prostor na dotazy (10 minut)

Diskuze probíhá řízenou formou. Realizátor odpovídá na dotazy, popř. vyzve někoho z účastníků, kdo má s daným dotazem osobní zkušenost

Hodnotící dotazníky pro zpětnou vazbu (cca 5 minut)

Slouží k následné evaluaci, je možné si je vytvořit dle potřeb konkrétního zařízení, kde je workshop realizován (např. spokojenost se způsobem podaných informací, hodnocení užitečnosti, hodnocení lektora, náměty a připomínky, hodnocení organizace workshopu, ...)

B) FAKULTATIVNÍ AKTIVITY

Tyto aktivity slouží spíše k inspiraci, co vše je možné v průběhu workshopu účastníkům nabídnout. Nemusí nutně následovat v uvedeném pořadí, jaký „koktejl“ si z nich namícháte, záleží samozřejmě na vás.

Znalostní test

Tento test probíhá písemnou formou a každý z účastníků jej vyplní. Po jeho vyplnění realizátor na každou otázku odpoví správným a reálným způsobem. Tento dotazník slouží k prvnímu zmapování, jaké znalosti o tématu mají účastníci workshopu.

Doporučení: je vhodné jej zadat na počátku workshopu ihned po úvodu.

Kazuistiky (15 – 20 minut)

Předem připravené kazuistiky k řešení. Popis výchozí situace klienta, je vhodné je použít v případě účasti odborné veřejnosti. Zpracování individuální formou či ve skupince. Prezentace před ostatními účastníky, diskuse k navrhovaným způsobům řešení.

Runda (cca 5 minut)

Úvodní technika na „rozehřátí“, opět je možné ji zařadit podle skladby účastníků. Dobře se osvědčuje použití v případě náctiletých (žáci, studenti, klienti). Každý z účastníků by se měl k položené otázce vyjádřit.

Příklady modelových otázek:

Znáš někoho ve svém okolí, kdo má problémy s dluhy?

Už jsi byl/a někdy okolnostmi donucen/a k tomu si od někoho půjčit?

Půjčíš ty sám/ty sama peníze, když tě o to někdo požádá? Proč ano, proč ne?

Řízený braistorming, myšlenková mapa (15 minut)

Pomocí této techniky hledáme odpověď na zadanou otázku: *Proč si lidé půjčují?*

Pomůcky: flipchart, fixa

Prezentace a shrnutí ze strany realizátora.

Praktická cvičení k tématu – Životní minimum mojí rodiny (příkladové rodiny), Osobní finanční rozvaha, Pravomoci exekutora (cca 5 minut každé)

Individuální zpracování zadaného úkolu, předem připravené záznamové archy pro dané téma. Účastníci si sami pro sebe vypracují svou finanční bilanci. Vysvětlení základních pojmů z oblasti finanční gramotnosti (aktiva, pasiva, ...)

Životní minimum:

Částka životního minima v Kč za měsíc

- pro jednotlivce: 3126,-
- pro první osobu v domácnosti: 2880,-
- pro druhou a další osobu v domácnosti, která není nezaopatřeným dítětem: 2600,-
- pro nezaopatřené dítě ve věku
 - do 6 let: 1600,-
 - až 15 let: 1960,-
 - 15 až 26 let (nezaopatřené): 2250,-

Životní minimum je **součtem všech částek životního minima jednotlivých členů domácnosti.**

Zadání:

Vypočtete životní minimum své rodiny.

Vypočtete životní minimum rodiny: matka, dítě 2 roky, a dvojčata 15 let.

dividuálně, případný rozbor by měl proběhnout rovněž individuálně. Pouze pokud se účastníci vzájemně znají, je možné na základě jejich souhlasu provést analýzu natočeného materiálu ve skupině. Ideálně by měl být realizátor proškolen v základech VTI.

